

Illud igitur palam est, ea, inquam, quæ mouent, partim mobilia tangere, partim minimè. Verùm ea tangere vniuersaliter definiuntur, quæ situm habent, & quorum alterum motiuum est, alterum mobile, idque vicissim, quibus agere atque pati competit. Magna igitur ex parte id quod tangitur, id tangit à quo tangi solet. Etenim omnia ferè quæ apud nos sunt, cùm mouentur, mouent: per quæ esse necesse videtur, vt id quod tangitur, id tangat à quo tangi solet. Interdum autem dicimus mouens, solum tangere id quod motu cietur: & contra quod tangitur, id non tangere à quo tangitur. Verùm quia quæ eiusdem sunt generis, cùm motum subeunt, mouent: vt quod tangitur, tangat, necessarium esse videtur. Quare si quid motus expers moueat, id profectò tanget mobile, nihil autem illud. Interdum enim dicimus, cum qui nos molestia afficit, tangere nos, non nos illum. De tactu igitur rerum naturalium, hoc pacto determinatum sit.

A ἐκείνο δὲ οὖν φημερὸν, ὅτι ἐστὶ μὲν ὡς τὰ κινουῦντα τῷ κινήτῳ ἀπλοῖται δὴ, ἐστὶ δ' ὡς οὐ· ἀλλ' ὁ δὲ δεισιμὸς τῷ ἀπλοῦσθαι, κατὰ λόγον μὲν, ὁ τῷ θεῶν ἐχόντων· καὶ τῷ μὲν κινήτῳ, τῷ δὲ κινήτῳ· πρὸς ἀλλήλας δὲ κινήτῳ καὶ κινήτῳ, ἐν οἷς ὑπαρξῆς ὁ ποιεῖν ἔτι τὸ πάρα· ἐστὶ μὲν οὖν ὡς ὅτι τὸ πολὺ τὸ ἀπλοῦσθαι, ἀπλοῦσθαι ἀπλοῦσθαι· ἔτι γὰρ κινήτῳ κινήτῳ πρῶτα σχεδὸν τὰ ἐμποδῶν, ὅσοις ἀνάγκη καὶ φαίνεται τὸ ἀπλοῦσθαι ἀπλοῦσθαι ἀπλοῦσθαι.

B ἐστὶ δ' ὡς ἐπίστε φημερὸν, τὸ κινουῦν ἀπλοῦσθαι μόνον τῷ κινήτῳ· τὸ δ' ἀπλοῦσθαι, μὴ ἀπλοῦσθαι ἀπλοῦσθαι· ἀλλὰ δὲ τὸ κινεῖν κινουῦντα τὰ ὁμογενῆ, ἀνάγκη * δοκεῖ εἶναι, ἀπλοῦσθαι ἀπλοῦσθαι. ὥστε εἴτι κινήτῳ ἀκίνητον ὄν, ἐκείνο μὲν δὴ ἀπλοῖται τῷ κινήτῳ, ἐκείνο δὲ ὁστέν. φημερὸν γὰρ ἐπίστε τὸ λυποῦντα ἀπλοῦσθαι ἡμῶν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ ἐκείνο. ὡς μὲν οὖν ἀφῆς τῆς ἐν τοῖς φυσικοῖς, διωρίσθαι τῶν τῶν ἔργων.

γρ. δοκεῖ

CAPVT VII.

De elementorum actione & passione opiniones diuerse.

DEinceps de actione & passione dicendum est, cùm de hisce sententias inter sese subcontrarias à maioribus nostris acceperimus. Plurimi enim vno ore hoc astruunt, à simili inquam simile nullum pati: quòd neutrum alterò potius actiuum sit, aut passiuum, quippe cùm eadem omnia, similibus similiter insint. At quæ dissimilia differentiâque sunt, vt mutuo agant patianturque, aptissima esse asserunt. Nam cùm minor ignis à maiori corrumpitur, ob contrarietatem illum id ipsum pati inquirunt. dicunt enim, multum paucò esse contrarium. Democritus verò, solus præ cæteris peculiariter dixit. Nam agens & patiens, idem ac simile esse asserit: non enim fieri posse arbitratur, vt differentia atque diuersa à sese vicissim patiantur. Sed & si quæ diuersa sunt, quippiam in sese mutuo agant; hoc illis euenire, non quo diuersa sunt, sed quo idem quippiam habent. Quæ igitur dicuntur, talia sunt. Qui autem hoc pacto dicunt, subcontraria dicere videntur. Contradictionis verò causa est hæc: nam cùm totum quippiam contemplari oporteat, de parte quadam loquuntur vtrique.

C ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Τί τὸ ποιεῖν καὶ πάρα ἐστὶ ἐπίστε ὑπαρξῆς καὶ δὲ τί, ἔτι πῶς.

ΠΕρὶ δὲ τῷ ποιεῖν καὶ πάρα, λεκτέον ἐφεξῆς· πρῶτον φημερὸν δὲ ὅτι τῷ * πρῶτον ὑπεναντίοις ἀλλήλοισι λέγεται. οἱ μὲν γὰρ πρῶτοι τῷ τὸ γὰρ ὁμοιοτικῶς λέγεται, ὡς τὸ μὲν ὁμοῖον ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ πρῶτον ἀπαρξῆς.

D ὅτι, δὲ τὸ μηδὲν μᾶλλον ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι ἴσταν ἴσταν· πρῶτα γὰρ ὁμοίως * ὑπαρξῆς τὰ αὐτὰ τοῖς ὁμοίοις. τὰ δὲ ὁμοῖα καὶ τὰ ἀφῆρα, ποιεῖν ἔτι πάρα εἰς ἀλλήλας πέφυκε· καὶ γὰρ ὅταν τὸ ἐλαττον πῦρ ὑπὸ τῷ πλείονος φεῖρηται, δὲ τὴν εἰαπίωσιν τῷ τὸ φασὶ πάρα· ἐναντίον γὰρ εἶναι τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ. Δημόκριτος δὲ ὅτι τῷ τοῖς ἀλλήλοισι ἐλέξε μόνος ἰδίως· φησὶ γὰρ τὸ αὐτὸ ἔτι ὁμοῖον εἶναι, τὸ τε ποιουῦν ἔτι τὸ πάρα· ἔτι ἐγχαρξῆς τὰ ἔτερα καὶ ἀφῆρα πάρα ὑπὸ ἀλλήλων· ἀλλὰ καὶ ἔτερα ὄντα ποιῆ τὸ εἰς ἀλλήλας, ἔτι ἔτερα, ἀλλ' ἢ τὸ αὐτὸν πὶ ὑπαρξῆς, τὴν τῷ συμβαίναν αὐτοῖς. τὰ μὲν οὖν λεγόμενα τὰ αὐτὰ ὅτι. εἰκόσιν ἢ οἱ τῷ τὸν ἔργον λέγοντες, ὑπεναντία φαίνεσθαι λέγειν· ἀπλοῦσθαι ἢ ἐναντιολογίας, ὅτι δέον ὅλον πὶ θεωρησάμενος πὶ τυχεροῖσι λέγοντες ἀμφοτέροισι.

γρ. πρῶτον

γρ. ὑπαρξῆς

τό, τε γδ ὁμοιον, ἔδ' ὅτι τῆ πρῶτης ἀδύνατο-
 ρον, ὅλον μὴ πάρον ὑπὸ τῆ ὁμοίου [μη-
 δέν.] τί γδ μάλλον θάτερον ἔσαι ποιητικόν, ἢ
 θάτερον; εἴτε ὑπὸ τῆ ὁμοίου πάρον ἢ διωα-
 τῶν, ἔδ' αὖτ' ὑφ' αὐτῆ. καί τῃ τούτων ὄντων οὐ-
 τως, ὅθεν αὖ εἴη ὅτε ἀφθαρτον, οὔτε ἀκί-
 νητον, εἴτε δ' ὁμοιον, ἢ ὁμοιον, ποιητικόν. αὖτ'
 γδ ἑαυτὸ κινήσῃ πρῶ, τό, τε πρῶτεως ἔτε-
 ρον, καὶ δ' μηδαμῶς αὐτὸν ὡσαύτως. ὅθεν
 γδ αὖ πάροι λυκίτης ὑπὸ γραμμῆς, ἢ
 γραμμῆ ὑπὸ λυκίτης, πλὴν εἰ μὴ πρῶ
 καὶ συμβεβηκός, οἷς εἰ συμβεβηκε, λευκῶ
 ἢ μέλαινα εἶ) πλὴν γραμμῶ. οἷα ἐξίσησι
 γδ ἑαυτὰ τῆ φύσεως, ὅσα μὴτ' ἐναντία μὴτ'
 ἐξ ἐναντίων ἔστι. ἀλλ' ἐπεὶ δ' οὐ τυχὸν πέφυ-
 κε πάρον καὶ ποιῶν, ἀλλ' ὅσα ἢ ἐναντία ἔστιν,
 ἢ ἐναντίωσιν ἔχῃ, ἀνάγκη καὶ δ' ποιουῶν ἔδ' ὅ
 πάρον, τὰ γὰρ μὴ ὁμοιον εἶ) ἔδ' αὐτὸ, τὰ
 δὲ εἶδῃ ἀόμοιον καὶ ἐναντίον. πέφυκε γδ σῶ-
 μα μὴ ὑπὸ σώματος, χυμὸς δ' ὑπὸ χυ-
 μού, χρώμα δ' ὑπὸ χρώματος πάρον ὁ-
 λως δὲ δ' ὁμοιῶν ὑπὸ τῆ ὁμοιῶν. οἷου
 δ' ἀπτόν ὅτι τὸ ἐναντία ἐν τῶ αὐτῶ γὰρ πρῶ-
 τα. ποιῶν δὲ καὶ πάρον τὸ ἐναντία ὑπὸ ἀλλή-
 λων. ὡστε ἀνάγκη, πῶς μὴ εἶ) αὐτὰ τό, τε
 ποιουῶν καὶ δ' πάρον, πῶς δ' ἕτερον καὶ ἀόμοια δι-
 λήσεις. ἐπεὶ ὅ καὶ δ' πάρον καὶ δ' ποιουῶν, ὅ μὴ γὰρ
 αὐτὰ καὶ ὁμοια, ὅ δ' εἶδῃ ἀόμοια, οἷα αὐτὰ ὅ
 τὸ ἐναντία, φανερόν ὅτι παθητικὰ καὶ ποιητικὰ
 ἀλλήλων ἔστι, τὰ τ' ἐναντία καὶ τὰ μεταξὺ
 καὶ γδ ὅλως φθῶρα καὶ γῆσεις ἐν οἷοις. δὲ
 καὶ ὅλον ἢ δὴ, τό, τε πῦρ θερμαίνῃ, ἔδ' ὅ ψυ-
 χῶν * ψύχῃ, ἔδ' ὅλως δ' ποιητικόν ὁμοιουῶ
 ἑαυτῶ δ' πάρον. τό, τε γδ ποιουῶν καὶ τὸ πάρον
 ἐναντία ἔστι καὶ ἢ γῆσεις, εἰς τοῦ αὐτοῦ. ὡστ'
 ἀνάγκη τὸ πάρον εἰς τὸ ποιουῶν μεταβάλλῃν.
 ὅτω γδ ἔσαι εἰς τοῦ αὐτοῦ ἢ γῆσεις. καὶ καὶ
 λόρον δὴ τὸ μὴ αὐτὰ * λέγοντας, ἀμφοτέ-
 ρως ὁμοιος ἔστιν ἀπλεῖσθαι τῆς φύσεως. λέγοντες
 γδ πάρον, ὅτε μὴ τὸ ὑποκείμενον, οἷς ὑπά-
 ζεσθαι τὸν ἀνθρώπον, καὶ θερμαίνεσθαι καὶ ψυ-
 χεσθαι, ἔδ' ἄλλα τ' αὐτὸν ἔσπον. ὅτε δὲ, θερ-
 μαίνεσθαι μὴ τὸ ψυχῶν, ὑπάζεσθαι δὲ τὸ
 κάμνον. ἀμφοτέρα δὲ ἔστιν ἀληθῆ. τὸν αὐτὸν
 δὲ ἔσπον καὶ ὅτι τῆ ποιουῶντος. ὅτε μὴ γδ τὸν
 ἀνθρώπον φάρμακον θερμαίνῃ, ὅτε δὲ τὸ θερ-
 μόν ἔστι μὴ γδ ὡς ἢ ὑλὴ πάρον, ἔσαι δὲ ὡς τὸ
 ἐναντίον. οἷ μὴ οἷον εἰς ἐκείνο βλέψου-
 τες, αὐτὸν δεῖν ὡς ἢ ἔσπον τὸ ποιουῶν ἔχειν καὶ
 τὸ πάρον. οἷ δ' εἰς θάτερα, τοῦ αὐτοῦ

A Nam quod simile est, & omni ex parte nul-
 lam prorsus habet differentiam, nihil à si-
 mili pati, rationi consentaneum est. Cur
 enim potius alterum altero erit passivum?
 Item si fieri queat ut quippiam patiatu-
 r à simili, illud quoque à se pati poterit. At qui
 his ad hunc modum sese habentibus, ni-
 hil aut corruptibile aut mutationis expers
 fuerit, si quidem simile quatenus simile
 existit, activum sit. Nam corpus omne,
 sese interno proprioque motu mouebit.
 Et quod prorsus diuersum & nullatenus
 idem est, similiter: nam neque albedo à
 linea, neque linea ab albedine quicquam
 patietur, nisi fortè per accidens: ceu si
 lineam esse albam aut nigram acciderit.
 Non enim ea quæ neque contraria sunt,
 neque ex contrariis constant, sese extru-
 dunt propelluntque à natura. At cum non
 quodvis agere ac pati natum sit, sed quæ
 aut contraria sunt, aut habent contra-
 rietatem: tam agens quàm patiens gene-
 re quidem simile ac idem, sed specie dissi-
 mile atque contrarium esse est necesse.
 Nam corpus à corpore, & sapor à sapore,
 & color à colore: & in summa quod eiusdem
 est generis, ab eo quod eiusdem itidem
 generis est, pati aptum est. Cuius cau-
 sa est, quod contraria in eodem genere
 sunt omnia. Contraria verò, inter sese vi-
 cissim agunt patiunturque. Quare & agens
 & patiens partim eadem sint, partim diuer-
 sa, atque inter sese dissimilia, necesse est.
 Cum autem agens & patiens genere qui-
 dem eadem similiâque sint, specie autem
 dissimilia, contraria verò sint eiusmodi:
 tum contraria tum quæ inter ea media sunt,
 inter se mutuò actiua & passiua esse con-
 stat. Etenim omnino generatio atque cor-
 ruptio in hisce consistunt. Quamobrem
 ignem calefacere, & frigidum frigeface-
 re, & omnino actiuum id quod patitur
 sibi simile reddere, iam rationi consenta-
 neum existit. nam agens & patiens contra-
 ria sunt: & generatio, in contrarium ten-
 dit. Quare necesse est ut patiens in id
 mutetur, quod agendi vim obtinet: hoc
 enim pacto, in contrarium erit generatio.
 Itaque tametsi verbo tenus eadem non di-
 cunt, utrosque tamen naturam ipsam at-
 tingere contingit. Dicimus enim interdum
 subiectum ipsum pati, ut hominem sanari
 & calefieri ac frigefieri, & cætera ad hunc
 modum: interdum verò frigidum cale-
 fieri, & ægrum sanari. atque utraque ve-
 ra sunt. Eodem modo & de agente dici
 solet. nam interdum hominem, interdum
 calidum, calefacere dicimus. Partim e-
 nim materies ipsa patitur, partim contra-
 rium. Igitur qui ad illam respexerunt, a-
 gens & patiens quippiam idem habere o-
 portere putarunt. qui ad alterum, contra-

καὶ ψύχῃ
 ἀνάγκη γδ
 τῶν τα. διὸ καὶ
 ποιητικὰ
 παθητικὰ.
 ἔδ' ὅ.

καὶ λέγοντας
 ἀμφοτέροις
 ὁμοίως ἀπλε-
 ῖσθαι

Cæterum haud aliam esse rationem de ipso agere ac pati, quam de ipso mouere ac moueri, existimandum est. Etenim ipsum quoque mouens, bifariam dicitur. Nam & id in quo motus principium inest, mouere videtur: quippe cum principium prima causarum sit: & rursum quod vltimum est, ad id quod mouetur, & generationem. Simili modo de ipso agente est dicendum. Nam & medicum & vinum, sanare dicimus. Nihil igitur vetat in motu, quominus primum mouens immobile sit. immo in nonnullis etiam necessarium existit, at vltimum semper subeundo motum, moueat necesse est. In actione autem, ipsum quidem primum nihil patitur, vltimum vero patitur. Quæ enim eandem materiam non habent, ea circa passionem agunt: ceu medendi ars. hæc enim sanitatem efficit, & nihil ab eo patitur quod sanari solet. At cibus dum agit, ipse quoque quippiam patitur. aut enim calefit, aut frigesit, aut aliud quippiam patitur, & simul agit. Est autem medendi ars, veluti principium: cibus vero, vltimum ac tangens. Quæcumque igitur actiua, in materia formam non habent, ea pati nequeunt: quæcumque habent, queunt. Nos enim similiter propè dixerim omnes oppositorum vtriusuis eandem esse materiam, sicut genus vnum, dicimus. Atque quod calidum esse potest, id propius admoto præsentèque calefactiuo incalescat necesse est. Idcirco, sicuti diximus, ex iis quæ agendi vim habent, quædam pati non solent, quædam pati solent. Atque quo modo in motione res sese habet, sic & in actione. Nam ut illic quod primò mouet, motus expers est: ita & hic quod primò agit, pati nequit. Nam causa, ut vnde principium motus existit, actiua est: Cuius autem gratia cætera fiunt, actiua non est. Quapropter sanitas ipsa non est actiua, nisi per translationem. Etenim cum ea, aliquo quidem agente, adest: patiens fit quippiam. sed cum habitus ipsi adsunt, nihil præterea fit, sed iam est. formæ autem atque fines habitus quidam sunt. At materies, ut materies, passiuæ est. Igitur ignis, in materia calorem habet. Quod si calor separabile quippiam esset, is nimirum pareretur nihil: Sed fortasse fieri nequit ut is separabilis sit. Quod si sint nonnulla eiusmodi, in eis profectò verum fuerit, quod dicimus. Quid igitur sit agere ac pati, & quibus competat, & qua de causa, & quemadmodum, hoc pacto sit definitum.

A τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὑποληπτέον εἶναι τῆ ποιῆναι ἢ πάσχειν, ὅτι καὶ αὐτὸ τῆ κινήσεως καὶ κινήσιν. διχῶς γὰρ λέγεται ἢ οὐ κινεῖται. ἢ ὡς τε γὰρ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, δοκεῖ τῆ κινήσιν. ἢ γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀπείρου. καὶ πάλιν τὸ ἔσχατον, πρὸς τὸ κινούμενον καὶ πλεῖστον ἡμῶσιν. ὁμοίως δὲ αὐτὸ τῆ ποιουμένου. καὶ γὰρ τὸ ἰατρὸν φαρμάκον ὑγιαίνει, καὶ τὸ οἶνον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον κινεῖται ὁμοίως κωλύει, * ἐν μὲν κινήσει, ἀκίνητον εἶναι. ἐπὶ ἐπίων δὲ καὶ ἀνάγκησιν. τὸ δ' ἔσχατον, αἰεὶ κινήσιν κινούμενον. ὅτι δὲ ποιήσεως, τὸ μὲν πρῶτον ἀπαρῆς, τὸ δὲ ἔσχατον ἢ αὐτὸ πάσχειν. ὅσα γὰρ μὴ ἔχῃ πλεῖστον αὐτὴν ὑλίαν, ποιεῖ ἀπαρῆς ὄντα, ὅτι ἡ ἰατρική. αὐτὴ γὰρ ποιοῦσα ὑγιάσει, ὁμοίως πάσχει ὑπὸ τῆς ὑγιαίνουσιν. τὸ δὲ σιτίον τὸ ποιουμένον, ἢ αὐτὸ πάσχειν. ἢ γὰρ θερμαίνεσθαι, ἢ ψύχεται, ἢ ἄλλο τι πάσχειν ἅμα ποιουμένον. ἐστὶ δὲ, ἢ μὲν ἰατρική ὡς ἀρχὴ. τὸ δὲ σιτίον, τὸ ἔσχατον ἢ ἀπὸ μέρους. ὅσα μὲν οὖν μὴ ἐν ὑλίᾳ ἔχῃ πλεῖστον μορφῶν, ταῦτα μὲν ἀπαρῆς τῆ ποιητικῆς. ὅσα δ' ἐν ὑλίᾳ, παθητικῆς. πλεῖστον γὰρ ὑλίαν λέγουσιν ὁμοίως, ὡς εἰπεῖν, πλεῖστον αὐτὴν εἶναι τῆ ἀπείρου ὅποτερουοῦ, ὡς ἄρ' ἡμῶσιν ὄν. τὸ δὲ διωκόμενον θερμὸν εἶναι, παρῶν τῆ θερμαντικῆς καὶ πλησιάζοντος, ἀνάγκη θερμαίνεσθαι. ὅσα κατὰ τὴν εἰρημῆν, ταῦτα μὲν τῆ ποιητικῆς ἀπαρῆς, τὰ δὲ παθητικῆς. ἢ ὡς ἄρ' ὅτι κινήσεως, τὸν αὐτὸν ἔχῃ ἔσχατον καὶ ὅτι τῆ ποιητικῆς. ὅσα τε γὰρ τὸ πρῶτως κινεῖται ἀκίνητον καὶ ὅτι τῆ ποιητικῆς τὸ πρῶτον ποιουμένον, ἀπαρῆς. ἐστὶ δὲ τὸ ποιητικὸν ἢ ἀπὸ τῆς αἰτίας, ὡς ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. τὸ δὲ οὐ ἐνεκα, οὐ πεινικόν. ὅσα ἢ ὑγιάσει, ἢ ποιητικῆς, εἰ μὴ καὶ μεταφορῶν. ἢ γὰρ τῆ μὲν ποιουμένου ὅταν ὑπάρχῃ, γίνεται τὸ πάσχειν τῆ δὲ ἔξωθεν πρῶτων, ὅσα ἐν τῆ, ἀλλ' ἐστὶν * ἢ δὲ. τὰ δ' εἶδη καὶ τὰ τέλη, ἔξωθεν τῆ. ἢ δ' ὑλίᾳ, ἢ ὑλίᾳ, παθητικῆς. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἔχῃ ἐν ὑλίᾳ τὸ θερμὸν. εἰ δὲ πῦρ χωριστὸν θερμὸν, τῆ το ὁμοίως ἀπὸ πάσχειν. τῆ το μὲν οὖν ἴσως ἀδυνάτων εἶναι χωριστὸν εἰ δ' ἐστὶν ἕνια τῆ αὐτῆ, ἐπὶ ἐκείνων αὐτῶν εἶναι τὸ λεγόμενον ἀληθές. τὸ μὲν οὖν τὸ ποιῆναι ἢ πάσχειν ὅσα, καὶ πῶς ὑπάρχῃ, καὶ ἀπὸ τῆ, καὶ πῶς, διωκόμενον τῆ τὸν ἔσχατον.

καὶ εἰ μὲν καὶ

καὶ εἰ μὲν καὶ

καὶ εἰ μὲν καὶ

καὶ εἰ μὲν καὶ

ὅτι ὁ μὲν ἑρεῶν, ὁ δὲ ὀπίπεδα λέγει τὰ ἀδιαί- A
 ρετα. καὶ ὁ μὲν ἀπειροῦς ὡρίσθαι γήματα τῶν
 ἀδιαίρετων ἑρεῶν ἕκαστον, ὁ δὲ ὡρισμένοις
 ἐπεὶ ἀδιαίρετα γὰρ ἀμφοτέρω λέγουσι, καὶ ὡ-
 ρισμένα γήμασιν. ἔκ δὲ τούτων αἱ γήσεις
 καὶ διακρίσεις, Λυκίππῳ μὲν δύο ἔσονται
 αὐτῶν εἶναι, διακρίσει τῆς κενού, καὶ διακρίσει τῆς ἀφῆς.
 ταύτη γὰρ διαίρετον ἕκαστον. Πλάτωνι δὲ, καὶ
 πλεὺς ἀφῆ μόνον· κενὸν γὰρ οὐκ εἶναι φησὶ. Ἐ-
 πεί μὲν τῶν ἀδιαίρετων ὀπίπεδων εἰρήκα μὲν
 ὅτι τοῖς ὑπερτέροις λόγοις. Ἐπει δὲ τῶν ἀδιαί- B
 ρετων ἑρεῶν, ὁ μὲν ὅτι πλέον * θεωρησά-
 ῃ συμβαῖνον, ἀφείδω ἵκνω. ὡς δὲ μικρὸν
 πρὸς βαῖνον εἰπεῖν, ἀναγκάσιον ἀπαρῆς τε
 ἕκαστον λέγειν τῶν ἀδιαίρετων, (ὅ γὰρ οἷον τε
 πάχην, ἀλλ' ἢ διακρίσει τῆς κενού,) καὶ μηδενὸς
 ποιητικὸν πάχους· οὔτε γὰρ σκληρὸν, οὔτε ψυ-
 χρὸν οἷον τ' εἶναι. καὶ τοῖς γὰρ τῆς ἀτοπον, ὁ μόν-
 ον ἀποδοῦναι τὰς ἀφῆς γήματι ὁ θερ-
 μόν· ἀνάγκη γὰρ καὶ τοῦ ἀσπίον ἔσθαι ψυχρὸν
 ἄλλω τινὶ προσήκειν τῶν γήματων. ἀτοπον C
 δὲ καὶ εἰ ταῦτα μὲν ὑπερῆχη λέγω δὲ θερ-
 μότης ἔσθαι ψυχρότης· βαρύτης δὲ καὶ κούφω-
 τής, καὶ σκληρότης ἔσθαι μαλακότης μὴ ὑπερῆχη·
 καὶ τοῖς βαρύτεροι γὰρ καὶ πλεὺς ὑπερῆχη φη-
 σιν εἶναι Δημόκριτος ἕκαστον τῶν ἀδιαίρετων·
 ὡς τε δὴ ἴσον ὅτι ἔσθαι θερμότερον. ταῦτα δ' ὄντα
 μὴ πάχην ὡς ἀλλήλων, ἀδύνατον οἷον,
 ὡς τῆς πολὺ ὑπερβάλλοντος θερμού, ὁ ἡ-
 ρέμα θερμὸν. ἀλλὰ μὲν εἰ σκληρὸν, ἔσθαι μα-
 λακόν. ὁ δὲ μαλακὸν ἤδη τὰς πάχην πὶ λέ-
 γεται· ὁ γὰρ ὑπεικτικὸν μαλακόν. ἀλλὰ μὲν D
 ἀτοπον καὶ εἰ μηδὲν ὑπερῆχη, ἀλλ' ἢ μόνον γή-
 μα· καὶ εἰ ὑπερῆχη, ἐν δὲ μόνον, οἷον ὁ μὲν ψυ-
 χρὸν, ὁ δὲ θερμὸν· ὅσπερ γὰρ ἄν μίαν πῆσιν ἢ φύ-
 σιν αὐτῶν. ὁμοίως δὲ ἀδύνατον ἔσθαι πλείω ἔσθαι
 ἐνὶ ἀδιαίρετον γὰρ ὅτι ἐν αὐτῶν ἔσθαι τὰ πά-
 χη· ὡς τε καὶ ἐὰν πάχην εἴποι ψυχεῖναι, ταύτη
 τοῖς ἄλλο τι ποιήσει, ἢ καὶ πείσεται. τὸ αὐτὸν
 δὲ ἔσθαι καὶ ὅτι τῶν ἄλλων παθημάτων. τῆ-
 πο γὰρ καὶ τοῖς ἑρεῶν καὶ τοῖς ὀπίπεδα λέγουσιν
 ἀδιαίρετα, συμβαῖνει τὸ αὐτὸν ἔσθαι· οὔτε E
 γὰρ μακρότερα, ἔσθαι πυκνότερα οἷον τε γίνεσθαι,
 κενού μὴ ὄντος ἐν τοῖς ἀδιαίρετοις. ἐπὶ δὲ ἀτο-
 πον καὶ ὁ μικρὸν μὲν ἀδιαίρετα εἶναι, μεγάλα
 δὲ μὴ· νῦν μὲν γὰρ ὁ λόγος πὶ μείζω
 φραύεται μάλλον τῶν μικρῶν· τὰ μὲν γὰρ
 διαλύεται ῥαδίως, οἷον τὰ μεγάλα· πρὸς κῆ-
 πη γὰρ πολλοῖς· τὰ δὲ ἀδιαίρετα ὅλως, διακρί-
 πη μᾶλλον ὑπερῆχη τῶν μεγάλων τοῖς μικροῖς;

quod hic solida, ille plana esse indivisi-
 bilia; & hic infinitis figuris, ille finitis,
 indivisibile quodque definiri asserit: quan-
 doquidem indivisibilia utriusque, & figu-
 ris definita dicunt. Ex his itaque genera-
 tiones & segregationes fiunt. Nam Leu-
 cippo quidem duo modi esse possunt, &
 per vacuum, & per tactum. hac enim ra-
 tione divisibile quodque existit; Platoni
 vero duntaxat per tactum. nam vacuum
 non esse inquit. Et de planis quidem in-
 divisibilibus, in hisce quae prius dicta sunt,
 diximus. de solidis vero itidem indivisi-
 bilibus, quod praeterea considerari po-
 test, in praesentia omittatur. Ut autem
 paululum digredientes dicamus, quod-
 que eorum quae indivisibilia sunt, im-
 patibile esse, (non enim fieri potest ut
 quicquam patiat, nisi per vacuum,) nullamque
 passionem efficere (nam va-
 cuum, neque durum neque frigidum esse
 potest) necesse est. Atqui hoc absur-
 dum est, solum, inquam, rotundae figurae ca-
 lorem tribuere. necesse enim est, & con-
 trarium, frigus scilicet, alicui alii compe-
 tere figurae. Absurdum etiam est, si haec
 quidem, caliditas inquam & frigiditas, in-
 sint, pondus autem ac leuitas & duritia
 mollietisque non insint. Atqui Democri-
 tus, indivisibilem quodque per excessio-
 nem grauius esse asserit: quare, ut patet, &
 calidius. At fieri non potest, ut quae talia
 sunt, mutuo a sese non patiantur. ceu a
 calore admodum exuperante, id quod len-
 te calidum est. At vero si durum, & mol-
 le. Molle autem dicitur, quia pati quip-
 piam solet. quod enim cedit, molle est.
 At vero & absurdum quoque fuerit, si ni-
 hil nisi figura solum insit. item si quid in-
 sit, sed unum solum: ut si hoc durum sit, il-
 lud calidum: neque enim eorum natura
 una aliqua esse potest. Pari modo impossi-
 bile fuerit, & si plura vni insint. nam cum
 sit indivisibile, in eodem affectus habebit.
 Quare si patitur quatenus frigeat, ea-
 tenus nimirum & aliud quippiam aget
 aut etiam patietur. Ad hunc autem mo-
 dum, de caeteris passionibus est dicen-
 dum. Siquidem hoc ipsum eodem mo-
 do accidit, tam iis qui solida, quam
 qui plana esse indivisibilia dicunt. Nam
 si vacuum in hisce quae indivisibilia sunt,
 non insit: neque rariora neque densiora
 fieri possunt. Ad haec illud quoque praeter
 rationem existit, parua inquam esse in-
 divisibilia, magna vero minimè. Nunc
 enim haud sine ratione, quae maiuscula
 sunt, facilius quam quae parua, frangi
 solent. haec enim, magna scilicet, facile dis-
 soluuntur: quippe quae in multa impingant.
 Sed quae prorsus indivisibilia existunt, cur
 paruis potius quam magnis competunt?
 Insuper

Insuper utrū illorum omnium solidorum vna sit natura, an inter se differant, perinde atque si mole alia ignea, alia terrea essent: (nam si vna sit omnium natura, quidnam id est quod ea distinxit separauitque?) aut cur cū se tangunt, non in vnum coalescunt, haud secus quā aqua cū aquam tangit? nihil enim posterius à priori differt. Sin verò diuersa, qualianam hæc sunt? Atque perspicuum est, ea potius quā figuras ipsas poni oportere principia, causasque eorum quæ eueniunt. Præterea si natura differant, & agent & patientur, cū mutuò sese tangent. Præterea quidnam est id quod mouet? Nam si aliud sit, affectioni erunt obnoxia. Sin verò quodque sese moueat, aut erit diuisibile, ita vt altera parte moueat, altera moueatur: aut in eodem inerunt contraria, & materies non modò numero vna, sed & potentia erit. Qui igitur ob meatuum motionem passiones accidere inquirunt, si oppletis quoque meatibus id euenire dicant, meatus superuacanei sunt. Nam si passio ad hunc fiat modum, vniuersum ipsum etiam si foramina non habeat, sed continuum sit, eodem pati modo potest. Insuper quī fieri potest, vt transpiciatur, vt aiunt? Nam neque secundū tactus per perspicua transitio fieri potest, neque per meatus si singuli pleni sint. Quid enim meatus habere, an non, referet? totum enim similiter erit plenum. At verò si & hæc quidem vacua sint, sed corpora in se necessariò habeant, idem rursus accidet. Quod si magnitudine tantilla sint, vt nullum corpus admittere queant: putare quod paruum est, vacuum esse, quod magnum, non vacuum, ne quantulumcumque quidem: aut dicere, sese putare vacuum esse quippiam aliud præter corporis locum, ridiculum est. Quare, vt patet, vacuum omni corpori mole æquabile erit. In summa, meatus facere, superuacaneum. Nam si per tactum agat nihil, neque per meatus sese insinuando ager. Sin vero quippiam ex eo quia tangit, etiam si meatus nulli sint, eorum quæ inter se agere ac pati nata sunt, alia agent, alia patientur. Perinde igitur meatus astruere, vt quidam existimant, aut falsum esse, aut certè vanum, ex hisce constat. Porro cum corpora omni ex parte diuisibilia sint, meatus facere ridiculum existit. nam quo diuisibilia sunt, hoc separari queunt.

A ἔτι δὲ, πρότερον μίαν πύκτων ἢ φύσιν ἐκείνων τῶν στερεῶν, ἢ διαφέρει τὰ τετρατῶν ἑτέρων; ὡς ἂν εἴη τὰ μὲν εἶναι πύκνα, τὰ δὲ γήινα τὸ ὄγκον. (εἰ μὴ γὰρ μία φύσις ἔστιν ἀπύκτων, τί τὸ χειρότερον;) ἢ διαφέρει τὸ γίνεσθαι ἀλάμματα ἐν; ὡς ἂν ὕδωρ ὑδατος ὁποῦν γῆς; ὅθεν γὰρ διαφέρει τὸ ὑστερον τῶν προτέρων. εἰ δ' ἕτερα, ποῖα ταῦτα; καὶ δῆλον ὡς ταῦτα ἕτερον ἄλλο καὶ αἰτίας τῶν συμβαινόντων μάλλον, ἢ τὰ χημάτια. ἔτι δὲ διαφέρει τὰ τῶν φύσιν, καὶ ποιῆ, καὶ πάσῃ διγγαίοντα ἀλλήλων. ἔτι δὲ, τί τὸ κινουῦν; εἰ μὴ γὰρ ἕτερον, * παθητικόν. εἰ δ' αὖτ' αὐτὸ ἕκαστον, ἢ διαμετρετὸν ἔσται, κατ' ἄλλο μὴ κινουῦν, κατ' ἄλλο δὲ κινουμένον, ἢ καὶ τὸ αὐτὸ τὸ μανθία ὑπερβαίνει καὶ ὑπὸ μόνον ἄριστον ἔσται μία, ἢ ἄλλο καὶ διωμάσει. ὅσοι μὲν οὖν διατῆς τῶν πόρων κινήσεως φασι τὰ πάσῃ συμβαίνον, εἰ μὴ καὶ πεπληρωμένων τῶν πόρων, ὡς ἐργον οἱ πόροι. εἰ γὰρ ταῦτα πάσῃ τὸ πᾶν, καὶ μὴ πόροις ἔχον, ἀλλ' αὐτὸ σῖνεχες ὄν, πάσῃ τὸ αὐτὸν ἔσπον. εἰ δὲ, πῶς ἐδέχεται ὡς τῶν δισκοῦν συμβαίνον ὡς λέγεισιν; ἔτε γὰρ καὶ τὰς ἀφᾶς ἐδέχεται διέναι διατῆς τῶν φανῶν. ἔτε διατῆς πόρων, εἰ πλήρης ἕκαστος. τί γὰρ δισκοῦν τῶν μὴ πόροις ἔχον; πᾶν γὰρ ὁμοίως ἔσται πλήρες. ἀλλὰ μὴ εἰ καὶ κενὰ μὴ ταῦτα, ἀνάγκη δὲ ἄλλοι ἐν αὐτοῖς ἔχον, ταῦτα συμβαίνει πάλιν. εἰ δ' ἡ τῆλικούτα τὸ μέγεθος, ὡς τε μὴ δεχέσθαι σῶμα μηδὲν, γελοῖον, τὸ μικρὸν μὲν οἶεσθαι κενὸν εἶναι, μέγα δὲ μὴ, μηδὲ ἰσηλικονοῦν. ἢ τὸ κενὸν ἀλλοῦ οἶεσθαι λέγειν, πλείον ἔχειν σῶματος. ὡς τε δῆλον ὅτι πᾶν τὸ σῶμα τὸ ὄγκον ἴσον ἔσται κενόν. ὅπως δὲ τὸ πόροις ποιῆν, ὡς ἐργον. εἰ μὴ γὰρ μηδὲν ποιῆ καὶ πᾶν ἀφῶν, ὅθεν διατῆς πόρων ποιῆσθαι διόν. εἰ δὲ τὰς ἀπλεῶσαι, καὶ μὴ πόρων ὄντων, τὰ μὴ πείσεται, τὰ δὲ ποιῆσθαι, τῶν πρὸς ἀλλήλας ταῦτων τὸ ἔσπον πεφυκότων. ὅτι μὴ οὖν ἔτι τῶν πόροις λέγειν, ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι, ἢ ἡ δὲ δὲ, ἢ μάταιον, φανερόν ἐκ ταῦτων ὅτι διαμετρετῶν δ' ὄντων πᾶν τῶν σῶμα τῶν πόροις ποιῆν, γελοῖον ἢ γὰρ διαμετρετῶν, διωμάσει χημάτια.

Τίνα ἔπειν ὑπερῆχαι τοῖς ἔτοι γυνῶν, καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν.

Τίνα δὲ ἔπειν ὑπερῆχαι τοῖς ἔτοι γυνῶν, καὶ ποιεῖν, καὶ πάσχειν, λέγω μὲν λαβόντες ἀρχὴν τὴν πολλὰ κίς εἰρημύλιω. εἰ γὰρ ὅτι ὁ μὲν δυνάμει, ὁ δ' ἐπιτελεχία τοιοῦτον πέφυκε δ' ἔτι μὲν, τῆ δ' ἔτι πάσχειν, ἀλλὰ πᾶν τὸ κατ' ὅσον ὅτι τοιοῦτον ἦπτον δὲ καὶ μάλλον ἢ τοιοῦτον ἔτι μάλλον ὅτι ἔτι ἦπτον καὶ αὐτῆ πρόχεις αὐτῆς λέγει μάλλον, κατὰ τὸν ἐν τοῖς μεταλλομομοῖς διατείνουσι ἔτι παθητικῶν φλέβες σίυεχίς. συμφύες μὲν οὖν ἕκαστον καὶ ἐν ὄν, ἀπαρῆς. ὁμοίως ἔτι μὴ γιγνάνοντα, μήτε αὐτῶν, μήτε ἄλλων, ἀ ποιεῖν πέφυκε καὶ πάσχειν. λέγω δὲ, ὅτι ἔτι μόνον ἀποτόμομον θερμάνει ὁ πῦρ, ἀλλὰ καὶ ἀπογενῆ. τὸ μὲν γὰρ ἀέρα ὁ πῦρ, ὁ δὲ πάσχειν. ὁ δὲ τῆ μὲν οἰεῖσθαι πάσχειν, τῆ δὲ μὴ, διαείσθαι, ἐν ἀρχῇ τῆτο λεκτέον. εἰ μὲν γὰρ μὴ πᾶν τὸ διαμετόν ὁ μέγεθος, ἀλλ' ἔστι σῶμα ἀδιαμετόν, ἢ πλάτος, ὅκ δὲ εἶν πᾶν τὸ παθητικόν, ἀλλ' ὅσοι σίυεχίς ὅσοι. εἰ δὲ τῆτο ψυδός, ἔτι πᾶν σῶμα διαμετόν, ὅσοι ἀφαφῆρ διαηῆας μὲν, ἀπῆας δὲ, ἢ διαμετόν εἶν. εἰ γὰρ διακρίνεας δυνάται καὶ τῆ ἀφας, ὡς τὸ φασι τίνες, καὶ μὴ πᾶν ἢ διαημύον, ἔστι διαημύον. δυνάτην γὰρ διαμετόν. γὰρ γὰρ ὅσοι ἀδυνάτον. ὅλως δὲ ὁ τῆτον τὸ ἔπειν γίνεσθαι χρομότων τῶν ὁμοίως, ἀρπον. ἀναρῆ γὰρ ὁ λόγος ὅτι ἀλλοίωσιν. ὁρῶ μὲν δὲ ὁ αὐτὸ σῶμα σίυεχίς ὄν, ὅτε μὲν ὑγρῶν, ὅτε δὲ πεπηγῶς, ἔτι διαρῆσθαι καὶ σίυησθαι τῆτο παθόν, ὅσοι ἔπειν καὶ ἀφῆσθαι, κατὰ τὸν λέγει Δημόκριτος. ἔτι γὰρ μεταβαλεῖν, οὔτε μετατελεῖν, ἔτι μεταβαλεῖν τὴν φύσιν, πεπηγῶς ὅτι ὑγρῶν γέγονεν. ὅσοι μὲν ὑπερῆχαι τῆ σκληρῆ καὶ πεπηγῆτα, ἀδιαμετότα τοῖς ὄγκοις. ἀλλ' ὁμοίως ἀπῆν ὑγρῶν ὅτε δὲ σκληρῶν, καὶ πεπηγῶς ὅτι. ἐπὶ δ', ἔτι αὐξήσιν ὅτι τὸ εἶν ἔφῆσιν. ἔτι γὰρ ὅποιον ἔστι γέγονός μείζον, εἶπῶ ἔστι παρῆσθαι, καὶ μὴ πᾶν μεταβεβληχῶς, ἢ μείζοντος ἑνός, ἢ κατ' αὐτὸ μεταβαλεῖν. ὅτι μὲν οὖν ὅτι ὁ γυνῶν, καὶ ὁ ποιεῖν, καὶ ὁ γίνεσθαι τε καὶ πάσχειν ὡς ἀλλήλων. καὶ τίνα ἔπειν ἐδέχεται, καὶ τίνα φασι μὲν τίνες, ὅκ ὀδέχεται δὲ, διαείσθαι τῆτον τὸν ἔπειν.

γρ. πρῶτος, minus re-ctè.

Suprà c. 2.

γρ. ἔπειν ὑπερῆχαι

Actionis & passionis proprietates aliquot.

Quoniam autem modo ea quæ sunt, generent, agantque ac patiantur, sumpto initio sæpe iam dicto, declaremus oportet. Si enim aliud potentia, aliud actu tale est, atque natum est non partim pati, partim non pati: sed uniuersum quatenus est tale, magis autem & minus quatenus magis & minus tale est: sic profectò meliùs quispiam meatus inesse dicet, sicuti in metallicis venæ quædam rei affectui obnoxia porrigi solent. Continuum igitur quodque & unum existens affectionis expers est. Similiter & ea quæ tametsi agere & pati nata sunt, tamen neque sese tangunt, neque alia. Intellegi volo, ut ignis non modò cum tangit, sed etiam si procul sit, calfacit. Nam ignis aërem, aër corpus excalfacit, cui ut agat patiaturque, est insitum. At fieri non posse ut quicquam parte altera patiatur, altera non patiatur, qui id ipsum initio definiere, dicant oportet. Si enim magnitudo non omnino omnique ex parte sit diuisibilis, sed corpus aut latitudo indiuisibilis sit: non erit profectò quicquam omni ex parte patibile, sed ne continuum quidem. Quòd si hoc falsum est, & omne corpus est diuisibile: diuisumne sit, sed tangat, an diuisibile, nihil refert. Nam si per tactus segregari possit, perinde ut quidam affirmant: etiam si nondum sit diuisum, poterit tamen esse diuisum. nullum enim emergit impossibile. Omnino autem generationem ad hunc fieri modum, nempe discissis corporibus, cancellos egreditur rationis. Etenim sermo iste alterationem è medio tollit. At idem corpus, quanquam continuum, aliàs liquidum, aliàs concretum, videmus, non diuisione aut compositione hoc passum, neque conuersione aut attactu, sicuti Democritus asserit. Nā neque transpositione, neque naturæ demutatione, ex liquido concretum euadere solet. Neque nunc dura concretaque indiuisibilia mole sunt, sed ex æquo quodvis, nunc liquidum, interdum verò durum ac concretum existit. Præterea fieri non potest ut accretio decretiõe fit. non enim quodvis fiet maius, si accretio adiectio sit, & non totum mutetur, vel admistio aliquo, vel ipso per se mutato. Quòd igitur generare ac agere, & generari ac pati inter sese mutud sit, & quoniam pacto id fieri queat, & quoniam quidam fieri dicant, non tamen fieri possit, hoc modo sit definitum.

CAP. X.

De miftione ac mifcibili.

REstat vt de miftione contemplemur, iuxta eundem doctrinae modum, nam ex hisce quae initio proposuimus, hoc erat tertium. Considerandum autem est, quid miftio, quid miftile, quibus entibus & quo pacto competat: insuper vtrum sit miftio, an id falsum sit. Nam fieri non potest, vt quid alterum alteri misceatur, sicuti quidam aiunt. Etenim cum ea quae mifta sunt, adhuc sint, nec alterationem subierint: non magis nunc quam prius esse mifta, sed similiter sese habere dicunt. Porro si alterum sit corruptum, non esse mifta: sed alterum esse, alterum non esse. miftionem autem, eorum esse quae similiter sese habent. Eodem autem modo, etsi postea quam in vnum ambo venerint, vtrumque eorum quae miscentur, corruptum sit. non enim ea esse mifta, quae omnino in ratione rerum non sunt. Haec igitur ratio postulare videtur, vt quo miftio a generatione & corruptione, & quo miftile a generabili & corruptibili differat, definiamus. Perspicuum enim est, miftionem, si quidem sit, ab illis differre oportere. Quo fit vt hisce cognitis, quae addubitata fuerunt, solui queant. At verò neque materiam igni miftam esse, neque misceri dum comburitur, aut ipsam suis partibus, aut igni: sed ignem gigni, & materiam corrumpi, dicimus. Eodem autem modo neque corpori alimentum: neque figuram quae cerae molem efformat, cerae misceri dicimus. nec corpori albedinem, nec omnino affectus habitusque rebus ipsis misceri possibile est, quippe cum ipsi salui cernantur. At verò nec albedinem & scientiam, nec aliud quicquam inseparabile misceri contingit. Quinimmo nec id probè dicunt, qui omnia aliquando & simul esse & misceri inquirunt. non enim omnibus omnia misceri queunt, sed eorum quae miscentur, vtrumque separabile quid esse oportet: affectuum autem nullus separabilis existit. Cum autem eorum quae sunt, alia actu sint, alia potentia: quae mifta sunt, esse quodammodo & non esse contingit, actu quidem aliud existente eo quod ex eis factum est, potentia verò quippiam vtriusque eorum quae erant antequam miscerentur, & non perdita. id quod ratio prius addubitabat. Nam quae miscentur, & prius ex separatis coisse, & posse rursus separari videmus. Igitur neque permanent actu, vti corpus & albedo: neque corrumpuntur, aut ambo, aut alterum.

Tom. I.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

Οτι ἐστὶ μίξις, καὶ ὅσα τῆ, ἔ ποῖα μικτὰ τῶν ὄντων.

ΛΟιπόν δε θεωρητέον ὡς εἰ μίξεως, καὶ τὸ αὐτὸν ἔσπον τῆς μεθόδου. τὸτο γὰρ ἰσχυρότερον τῶν παρτέλετων ἐξ ἀρχῆς. σκοπεῖον δὲ τί τε ἐστὶν ἡ μίξις, ἔ τί ὁ μικτὸν, ἔ ποῖν ὑπὲρ γὰ τῶν ὄντων, καὶ πῶς. ἐπὶ δὲ, ποτε ὄντι μίξις, ἢ τὸτο ψεύδους ἀδυνάτην γὰρ ὄντι μίξηται τί ἕτερον ἕτερω, καθάπερ λέγουσι πῖτες. ὄντων μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν μίξτετων καὶ μὴ ἡλλοιωκόμενων, ὅσδεν μάλλον μεμίχται φασιναὶ ἢ παρτέτερον, ἀλλ' ὁμοίως ἐχθ. θατέρου ἢ φθαρέντος, ἢ μεμίχται. ἀλλὰ τὸ μὲν εἶ, τὸ δὲ οὐκ εἶ. πῶ δὲ μίξιν ἐχθόντων ὁμοίως εἶ. τὸ αὐτὸν δὲ ἔσπον, καὶ εἰ ἀμφοτέρων σῖνωελθόντων ἐφθάρται τῶν μίγνυμένων ἐκάτερον ἢ γὰρ εἶ μεμιχμένα ἄγε ὅλως οὐκ ὄντα. ὅσα μὲν οὖν ὁ λόγος εἰσὶν ἐπισημαί, τί δὲ φέρει μίξις γένεως καὶ φθορῆς καὶ τί ὁ μικτὸν τῶ γνήτη καὶ φθάρτῶ. δῆλον γὰρ ὡς δεῖ ἀφαιρέθῃ εἰσὲ ὄντι. ὡς τε τούτων ὄντων φθαρῶν, ἔ ἀφαιρηθέντα λύοιτ' αὐ. ἀλλὰ μὲν ὅσδεν πῶ ὑλίω τὰ πῦρ μεμίχται φανερῶν, ὅσδεν μίγνυται χαροκόμενῶν, οὔτε αὐτῶ αὐτοῖς τοῖς μορίοις, ἔτε ὅ πῦρ. ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ γίνεσθαι, πῶ δὲ φθείρεσθαι. τὸ αὐτὸν δὲ ἔσπον, ἔτε ὅ ἄμα πῶ ἔσφῖν, ἔτε τὸ σῖμα * τὸ κηρῶ μίγνυμένων σχηματίζετ' ἔ. τὸ ὄγκον ὅσδεν τὸ σῖμα καὶ τὸ λευκόν, οὐδ' ὅλως τὰ πάθη ἔ τὰ ἐξῆς οἷ) τὸ μεμίχται τοῖς παρτέμασι. ἔσφῖν γὰρ ὄσφῖται. ἀλλὰ μὲν ὅσδεν τὸ λευκόν γὰ καὶ πῶ ὄπτεσημῶν ἐνδέχεται μίξηται, ἔσδ' ἄλλο τῶν μὴ χωριστῶν οὐδέν. ἀλλὰ τὸτο λέγουσιν ἢ καλῶς, οἱ πῶντα ποτε ὁμοῦ καὶ φάσκοντες εἶ, ἔ μεμίχται. οὐ γὰρ ἀπὸν ἀπὸν τὴ μικτὸν, ἀλλ' ὑπὲρ γὰν δεῖ τί χωριστῶν ἐκάτερου τῶν μίξτετων. τῶν δὲ παρτέτων ὅσδεν χωριστῶν. ἐπεὶ δ' ὄντι, τὰ μὲν δυνάμει, ἔ δ' ἐνεργεία τῶ ὄντων, ἐνδέχεται ἔ μίξτετα εἶ) πῶς, καὶ μὴ εἶ) ἐνεργεία μὲν ἔτερου ὄντος τῶ γένετος ἐξ αὐτῶν. δυνάμει δὲ τί ἐκάτερου, ἀπὸν ἢσδμ παρῖν μίξηται, ἔ οὐκ ἀπολωλῶτα τὸτο γὰ ὁ λόγος διηπόρῃ παρτέτερον. φαίνεται δὲ τὰ μίγνυμένα παρτέτερον τε οὐκ κεχωρισμένων σῖνωίοντα, καὶ δυναμένα χωρίζεσθαι πάλιν. οὔτε ἀφαιρούοισιν οὖν ἐνεργεία ὡσπερ τὸ σῖμα καὶ τὸ λευκόν, οὔτε φθείρονται, ἔτε θατέρου, οὔτε ἀμφοτέρων.

PPP ij

ὄξυς γὰρ ἢ δυνάμεις αὐτῶν. δὲ ταῦτα
 μὲν ἀφείδω. ὁ δὲ σίωχος τοῖσι ἀπόρη-
 μα διαρετέον, πότερον ἢ μίξις πρὸς τὴν
 αἰσθησὶν πῶς ἔστιν. ὅταν γὰρ ἕως εἰς μικρὰ δια-
 ρεθῆ τὰ μίγνυμενα, καὶ τεθῆ πρὸ ἀλλήλων
 τῶν τ' ὕπον, ὥστε μὴ δῆλον ἕκαστον εἶναι τῆ
 αἰσθησὶ, τότε μεμικται, ἢ οὐ. ἀλλ' ἔστι ὥσ-
 τε ὁποῦ πρὸ ὁποῦ εἶναι μέρειον τῶ μίχθεν-
 των. λέγεται μὲν οὖν ἐκείνως, ὅτι χριστὰς με-
 μίχται πυρρῆς, ὅταν ἠπίσου πρὸ ὀνπιαοῦ
 τεθῆ. εἰ δ' ἔστι πᾶν σῶμα διαρετέον, εἴτε καὶ
 ἔστι σῶμα ὅμοιον μικτὸν ὁμοιομερές, ὁποῦ
 αὐτὸ δέοι μέρους γίνεσθαι πρὸ ὀνοῦ. ἐπεὶ δὲ
 οὐκ ἔστι εἰς τὰ ἐλάχιστα διαρετέον, ἕτε-
 σίωχος ταῦτα καὶ μίξις, ἀλλ' ἕτερον, δῆ-
 λον ὡς οὔτε καὶ μικρὰ ὄξυμενα δεῖ τὰ μι-
 γνύμενα φέρει μεμίχται. σίωχος γὰρ ἔστι,
 ἔ οὐ κέρως, ὅσοι μίξις. ὅσοι ἔξῃ τ' αὐ-
 τὸν λόγον τὰ ὅλα ὁ μέρειον. φανερὸν δὲ, εἴτε
 δεῖ μεμίχται πῶς, ὁ μίχθεν ὁμοιομερές εἶναι
 καὶ ὡς τὸ τῆ ὕδατος ὁ μέρους ὕδωρ, ἕτερον καὶ
 τῆ κερῆτος. αὐτὸ δὲ ἢ καὶ μικρὰ σίωχος ἢ
 μίξις, ὅσοι συνβήσεται τούτων. ἀλλὰ μόν-
 ον μεμικμένα πρὸς τὴν αἰσθησὶν καὶ ὁ αὐ-
 τὸ τὰ μὲν μεμικμένον, ἐὰν μὴ βλέπη ὅξυ-
 τὰ Λυγχεῖ δ' ὅσοι μεμικμένον, οὔτε τῆ
 διαρεσὶ, οὔτε ὁποῦ πρὸ ὀνοῦ μέρους. ἀ-
 δυνάτων γὰρ οὔτε διαρετέον. ἢ οὖν οὐκ
 ἔστι μίξις, ἢ λεκτέον τῶ, πῶς ἐδέχεται
 γίνεσθαι πάλιν. ἔστι δὲ, ὡς ἔφανερ, τῶ ὄν-
 των, τὰ μὲν ποιητικὰ, τὰ δὲ ἕτερον τούτων πα-
 θητικὰ. τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τῆ φέρει, ὅσον ἢ αὐτῆ
 ὕλη ἔστι, καὶ ποιητικὰ ἀλλήλων, ἔ παθητικὰ
 ἕτερον ἀλλήλων. τὰ δὲ ποιητικὰ ὄντα, ὅσον
 μὴ ἢ αὐτῆ ὕλη. τούτων μὲν οὖν οὐκ ἔστι μί-
 ξις. δὲ ἔδ' ἰατρικὴ ποιητικὴ ὕλη, ἔδ' ἢ ὕ-
 λη μίγνυμενη τῆ σῶμασι. τῶ δὲ ποιητι-
 κῶν ἔ παθητικῶν ὅσα βιδιαρέτα, πολλὰ μὲν
 ὀλίγως, καὶ μεγάλα μικροῖς σίωχτες μέρη,
 οὐ ποιεῖ μίξιν, ἀλλ' αὐξήσει τῆ κερῆτος
 μεταβάλλει γὰρ ἕτερον εἰς ὁ κερῆτος
 ὅτι, σαλαγκὸς οἴνου μυρίοις χροσιν ὕδα-
 τος οὐ μίγνυται. λύεται γὰρ ὁ εἶδος, καὶ
 μεταβάλλει εἰς ὁ πᾶν ὕδωρ. ὅταν δὲ
 ταῖς δυνάμεσιν ἰσάζη πως, τότε μετα-
 βάλλει μὲν ἕτερον εἰς ὁ κερῆτος ἐκ
 τῆ αὐτῆ φύσεως. ἔ γὰρ δὲ ἕτερον, ἀλλὰ
 μεταξὺ καὶ κοινόν. φανερόν οὖν, ὅτι ἔστι ταῦτα
 μικτὰ, ὅσα ἐναντίωσιν ἕτερον τῶ ποιητικῶν
 ταῦτα γὰρ ἔστιν ἕτερον ἀλλήλων παθητικῶν.

A nam eorum virtus atque potentia, salva
 manet. Idcirco hæc omittantur. Dubita-
 tionem autem hisce continuam, edisse-
 ramus oportet: vtrum mistio quip-
 piam ad sensum sit. verbi gratia: cum ea
 quæ miscentur, ita in parua diuisa fuerint,
 & hoc pacto iuxta sese posita, vt nullum
 sensu dignoscatur, tuncne mista sunt an
 non? sed sit vt eorum quæ mista sunt parti-
 cula qualibet iuxta quamlibet sit? Illo igitur
 modo mista esse dicuntur, vt ordeacea
 grana frumentaceis, cum quodlibet iuxta
 quodlibet positum est. At si omne corpus
 sit diuisibile, si corpus corpori mistum simi-
 late sit, partem quamlibet secus quamli-
 bet esse oportebit. Atque cum fieri ne-
 queat, vt in partes minimas diuisio fiat, &
 compositio nonidem sit quod mistio, sed
 aliud: non oportere dicere, quæ miscen-
 tur, esse mista secundum partes exiguas
 quæ suam adhuc retineant naturam, per-
 spicuum est: compositio enim esset, non
 temperatura aut mistio: nec pars eandem
 cum toto haberet rationem. Dicimus au-
 tem si quid misceri debeat, quod mistum
 est, similitum esse partium. & quemadmo-
 dum aquæ pars, aqua est: ita & temperati
 temperatum. Quod si mistio sit cõpositio
 secundum partes exiguas, nihil horum ac-
 cider, sed solum esse mista ad sensum. atque
 idem huic quidem, si acutè non videat, esse
 mistum, Lynceo verò non esse mistum vi-
 debitur. Neque diuisione, adeò vt quævis
 particula iuxta quamuis posita sit, mistio
 sit. nam fieri non potest vt corpora sic diui-
 dantur. Aut igitur non est mistio, aut hoc
 rursus est dicendum, quo pacto inquam
 fieri possit. Sunt itaque (vti diximus) eorum
 quæ sunt, quædam actiua, quædam quæ ab
 hisce pati solent. Quædam igitur conuertuntur,
 suntque inter se mutuo actiua &
 passiuæ: quorum videlicet eadem est mate-
 ries. Quædam verò agunt & non patiuntur,
 nimirum quibus materies eadem non
 est. Horum igitur non est mistio. Quare
 nec medendi scientia sanitatem, nec sani-
 tas eandem, mista corporibus efficiunt? Eo-
 rum verò actiuorum & passiuorum quæ fa-
 cile diuisibilia sunt, multa quidem paucis,
 & magna paruis composita mistionem non
 faciunt, sed accretionem eiusce quod euin-
 cit. Nam alterum in id quod euincit, verti
 solet: vt gutta vini, decies millenis aquæ
 mensuris non miscetur. etenim forma vini
 perit, atque vinum in totam aquâ vertitur.
 Cû verò potentias habent quodammodo æ-
 quales, tum vtrûq; è sua quidem mutatur
 natura in id quod vincit ac superat, non ta-
 men fit alterum, sed inter vtrumque me-
 dium atque commune. Patet igitur ea esse
 mistilia, quæcûq; ex agentibus contrarieta-
 tem habent. hæc enim inter se passiuæ sunt.

Parua autem dum paruis admouentur, propensius misceri solent. quippe cum ea facilius celeriusque sese transmeant. At multum tardius hoc idem efficit, patiturque à multo. Iccirco ex hisce quæ diuidi possunt, patiturque solent, quæ facile terminos suscipiunt, ea mistilia sunt: quippe quæ facile in parua dirimantur. hæc enim est eius quod facile terminatur, ratio. Verbi gratia: quæ liquida sunt, inter corpora maximè mistilia sunt, cum liquidum maximè omnium diuisibilibus facile terminari possit, modò non sit viscosum atque tenax. Hæc enim molem reddunt ampliolem, atque maiorem. Cum autem alterum, duntaxat passiuum fuerit, aut alterum vehementer & alterum admodum remissè, vel nihilo vel certè paulo maius euadet quod ex vtriusque mistura consurgit: quod in stanno & ære accidit. Nonnulla enim entia inter se minùs discreta sunt, ambiguntque. videntur enim quodammodo & remissè misceri: & quasi alterum susceptiuum, alterum forma esse, quod quidem & in hisce accidit. Nam stannum quasi affectio quædam sine materia æris, penè euanescit, misturæ toti colore solùm indito. quod idem & in aliis quoque vsuuenit. Patet igitur ex his quæ diximus, mistionem esse, & quid ea sit, & quam ob causam, & quænam entia mistilia sint. quandoquidem nonnulla sunt eiusmodi, quæ & pati inter se, & facile terminari diuidique possunt. Hæc enim cum mista sunt, non esse corrupta, nec ultra eadem simpliciter esse, nec eorum mistionem esse compositionem, nec ad sensum, necesse est. Sed mistile quidem est, quando cum facile definiri queat, passiuum est & actiuum, & ei quod est eiusmodi, mistile. nam mistile, ad cognomine dici solet. Mistio verò, est mistilium alteratorum vnio.

A καὶ μικρὰ δὲ μικροῖς ὁμοιωθέντα, μέγιστα μάλιστα· ῥᾶον γὰρ ἔσται ἄλληλα μεμίχθησι· ὅ δὲ πολὺ καὶ ὑπο πολλοῦ, χροῖως τὸ ὄρα. δὲ τὰ διόρεια τῶν διαρετῶν καὶ παθητικῶν, μικτὰ διαρετῶν γὰρ εἰς μικρὰ ταῦτα ῥαδίως· τὸ γὰρ ὡς ὁ διόρεια εἶ, οἷ τὰ ὑγρά μικτὰ μάλιστα τῶν σωμάτων. διόρεια γὰρ μάλιστα ὁ ὑγρὸν τῶν διαρετῶν, εἰ μὴ γλίχρον ἢ. ταῦτα γὰρ μείζω δὴ καὶ πλείω ποιῶν μόνον τὸ ὄγκον. ὅταν δὲ ἢ ἴσχυρον μόνον παθητικόν, ἢ σφόδρα, ὅ δὲ πάμπαν ἡρέμα, ἢ ὁσδὲν πλείον ὁ μίχθῃ * εἶ) ἀμ- η. εἰ ἀμ, φοῖν, ἢ μικρόν, ὅσῳ συμβαίνει πρὸς τὴν κατ- ἴτερον καὶ τὴν χαλκόν· ἐνια γὰρ ἡμιλίξεται πρὸς ἄλληλα τῶν ὄντων, καὶ ἐπαμφοτερίζεται. φαίνεται γὰρ πως ἔμικτὰ ἡρέμα, καὶ ὡς ἴσχυρον μὲν δεικνύον, ἴσχυρον δὲ εἶδος· ὅσῳ ἔστι τούτων συμβαίνει. ὁ γὰρ κατ- ἴτερος ὡς πάθος τι ὄν, αἰὲν ὑλκὸς τῶν χαλκῶν, σχεδὸν ἀφανίζεται, καὶ μίχθῃς ἀπεισι, χρωμα- τίσας μόνον. ταῦτ' οὖν τὸ συμβαίνει καὶ ἐφ' ἑτέρων. φανερόν τινος ὅτι τῶν εἰρημύων, καὶ ὅτι μίξις, καὶ τὸ ὄν, καὶ ἀφ' ἧ, ἔστι ποῖα μί- κτὰ τῶν ὄντων, ἐπεὶ ὅτι ἐνια ταῦτα, οἷα παθητικὰ τε ὑπο ἀλλήλων, καὶ διόρεια, καὶ διδιαρέτα. ταῦτα γὰρ ἔτ' ἐφ' ἀρχῆς αἰάγκη μεμιγμένα, ἔτ' ἐν ταῖς ἀπλάσις εἶ, ἔτε σιῶσιν εἶ) πλεῖον μίξιν αὐτῶν, ἔτε πρὸς πλεῖον ἀφ' ἧσιν· ἀλλ' ἐστὶ μικτόν μὲν, ὅ αὖ διόρεια ὄν παθητικόν ἢ καὶ ποιητικόν, καὶ τούτων μικτόν. πρὸς ὁμοῦ μόνον γὰρ τὸ μικτόν· ἢ δὲ μίξις τῶν μικτῶν ἀλλοιωθέντων ἐνωσις.

ARISTOTELIS STAGIRITÆ, DE GENERATIONE & Corruptione.

LIBER II.

CAPVT I.

De principio materiali Priscorum opiniones aliquot.

DE mistione igitur & tactu, & actione & passione, quo pacto hisce competant quæ natura mutationem subeunt; & insuper de ortu & occasu simplici absolutoque, qualiter fiat, cuius sit, & quam ob causam:

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

πρὸς ἡμέσεως ἔσθου, τῶν εἰς δύο τὸ Β.

ΚΕΦΑΛ. α'

Πλάτωνος ἔλεγχος ποιουῶνς μίαν ὑλὴν πρὸς τὰ στοιχεῖα.

EPI μὲν οὖν μίξως καὶ ἀφῆς, καὶ τὸ ποιῆν, καὶ πάθῃν, εἴρηται, πῶς ὑπο ἀρχῆς ποῖς μεταβολῆς καὶ φύσιν· ἐπὶ δὲ πρὸς ἡμέσεως καὶ φθορῆς τῆς ἀπλῆς, πῶς ἔστι πῶς ὄν, καὶ ὅσῳ τῶν

αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς ἀλλοιωτέως εἰρησῶ, πῶς ἀλλοιοῦσθαι, ἢ τὴν ἕξ ἀφορμὴν αὐτῶν ἕκαστον. λοιπὸν δὲ θεωρήσῃ, πρὸς τὰ καλού-
 μενα στοιχεῖα τῶν σωμάτων. ἡμέσις μὲν γὰρ καὶ φθορά, πάσης τῆς φύσεως σίνεσώσεως ἰ-
 σίας, ὅσα δὲ τῶν ἀσθητῶν σωμάτων. Τού-
 των δὲ πέντε ὑποκειμένων ἕλκω, οἱ μὲν φασι
 μίας εἶναι, ὅτι αἶρα πέντες, ἢ πῦρ, ἢ πῆ τῶν
 μεταξὺ τούτων σώμα τε ὄντε χωριστόν. οἱ δὲ
 πλείω τὴν ἀριθμὸν ἑνός. οἱ μὲν πῦρ καὶ γῆν,
 οἱ δὲ τούτα τε καὶ αἶρα τείρον. οἱ δὲ τὸ ἕδωρ
 τούτων τέταρτον, ὡς ἐν Εμπεδοκλῆος. ἔξ
 ὧν συγκρινομένων, καὶ ἀφαιρομένων, ἢ
 ἀλλοιομένων, συμβαίνει πέντε ἡμέσις καὶ πέντε
 φθορὰς τοῖς σώμασιν. ὅτι μὲν οὖν τὰ
 πρῶτα ἀρχαὶ καὶ στοιχεῖα καλῶς ἕξ λέ-
 γαν, ἔστω στωμολογητέον. ἔξ ὧν μετα-
 βαλλόντων, ἢ καὶ συγκρισιν καὶ ἀφαιρισιν,
 ἢ κατ' ἄλλω [ἴνα] μεταβολῶν, συμβαί-
 νει ἡμέσις εἶναι φθορὰν. ἀλλ' οἱ μὲν ποιού-
 ντες μὲν ἕλκω πρὸς τὰ εἰρημῶνα, τούτων
 δὲ θεωρητικῶν χωριστῶν, ἀμφοτέρωσιν. ἀ-
 δυνάτον γὰρ αἶρα εἰρημῶσεως εἶναι τὸ σῶ-
 μα τῆς ἀσθητῶν ὄν. ἢ γὰρ κοῦφον ἢ βαρὺ,
 ἢ ψυχρὸν ἢ θερμὸν ἀνάγκη εἶναι τὸ ἀπειρον
 τῆς ὀλῆσεως εἶναι πίνες πέντε ἀρχῶν. ὡς
 δ' ἐν Τιμαίῳ γέγραπται, ὁμοίως ἕξ ἀφο-
 ρισμῶν. ἢ γὰρ εἰρηκε ἀφῶς τὸ πρῶτον,
 εἰ χωρίζεται τῶν στοιχείων. ὁμοίως γὰρ οὐ-
 δένι, φήσας εἶναι ὑποκειμένων τοῖς καλού-
 μενοις στοιχείοις πρῶτον. ὅτι χρυσὸν τοῖς
 ἔργοις τοῖς χρυσοῖς. καὶ τὸ τῆς ἕξ καλῶς λέ-
 γεται τῆς τῆς ὑποκειμένων. ἀλλ' ὧν
 μὲν ἀλλοιώσεως, ἔστω ὅτι. ὧν δὲ ἡμέσις καὶ
 φθορά, ἀδυνάτον ἐκείνα πρῶτον ἀφῶς,
 ἔξ ὧν γέγονε. καὶ τὸ γὰρ φησι, μακρῶν * ἀλη-
 θετέρον εἶναι χρυσὸν λέγειν ἕκαστον εἶναι. ἀλ-
 λά τῶν στοιχείων ὄντων τερεῶν, μέγιστον ὅτι
 πέδων ποιῆσαι πέντε ἀνάλυσιν. ἀδυνάτον δὲ
 [πέντε πέντε,] πέντε ἕλκω πέντε πρῶτον,
 τὰ ὅτι πεδῶ εἶναι. ἡμεῖς δὲ φησὶ ἕλκω πέντε
 ἴνα τῶν σωμάτων τῶν ἀσθητῶν. ἀλλὰ τού-
 των οὐ χωριστῶν, ἀλλ' αἰεὶ μετ' ἐναντιώ-
 σεως, ἔξ ἧς τῶν καλούμενα στοιχεῖα. διώ-
 ρισται δὲ πρὸς αὐτῶν ὡς ἑτέροις ἀκριβέτε-
 ρον. οὐ μὲν ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν τῆς τῆς
 ὅτι ἐκ τῆς ἕλκω τῶν σωμάτων τὰ πρῶτα,
 ἀφῶς καὶ πρὸς πύτων, ἀρχῶν μὲν καὶ
 πρῶτον ὑποκειμένων εἶναι πέντε ἕλκω, πέντε ἀ-
 χωριστῶν μὲν, ὑποκειμένων δὲ τοῖς ἐναντιοῖς.

γρ. ἀλλοιω-
 σεως

A tum etiam de alteratione, quid sit al-
 terari & quam quodque eorum habet
 differentiam, dictum est. Restat ut cir-
 ca ea quæ elementa corporum appel-
 lantur, contemplemur. Nam gene-
 ratio & corruptio, substantiis omni-
 bus quæ natura constant, haud sine sen-
 sibilibus corporibus competunt. Quo-
 rum subiectam materiam quidam unam
 esse aiunt, eam aërem, aut ignem,
 aut quippiam inter hæc medium, quod
 & corpus sit & separabile, ponentes.
 B Quidam numero plures una. alii enim
 ignem & terram: alii & hæc, & ter-
 tium aërem: alii & aquam inter hæc
 quartam, uti Empedocles: ex quibus
 concretionem secretionemve aut altera-
 tionem subeuntibus, ortum atque oc-
 casum rebus ipsis contingere dicunt.
 Quodd igitur prima ipsa principia ele-
 mentaque probè dicantur, sit in confesso:
 ex quibus si aut congregatione segregatio-
 néve, aut alia mutatione transmutentur,
 generationem fieri contingat atque cor-
 ruptionem. Sed qui unam ultra ea quæ
 C sunt dicta, materiam faciunt, eam-
 que corpoream atque separabilem, er-
 rant. Nam fieri non potest ut corpus
 hoc cum sensibile sit, sine contrarie-
 tate existat. Etenim infinitum hoc,
 quod nonnulli principium esse dicunt,
 aut leue aut graue, aut calidum aut
 frigidum sit, necesse est. Quod au-
 tem in Timæo est scriptum, nihil
 habet certi definitique. Nam nec ille
 planè dixit, an id quod omnia sus-
 cipit, ab ipsis separetur elementis:
 nec ullo uti solet, cum tamen prius
 D dixerit, illud vocatis elementis, ut
 aurum aureis operibus, esse subiectum,
 quanquam id non rectè dicitur, si hoc
 dicatur modo. Sed quorum est altera-
 tio, ea ita sese habent: quorum verò ge-
 neratio atque corruptio, ea ex nomine
 eorum ex quibus fiunt, appellari impossi-
 bile est. Atqui longè verissimum esse in-
 quit dicere quodque aurum esse. Ve-
 rum cum solida ipsa elementa sint, ad
 plana usque resolutionem facit. At pri-
 mam materiam esse plana ipsa, de nume-
 ro eorum est quæ fieri nequeunt. Nos au-
 tem sensibilium corporum quandam esse
 materiam dicimus, sed eam separari
 non posse, sed semper esse cum contra-
 rietate, ex qua elementa vocata fiunt. de
 quibus alibi exactiùs est definitum atque
 petraetatum. Verum enim vero cum ad
 hunc modum ex materia corpora prima
 constant, de hisce quoque determine-
 mus oportet: supponentes materiam in-
 separabilem quidem, sed contrariis sub-
 iectam, principium atque primum esse.

1007

non enim calor frigori, nec frigus calori: sed quod subiicitur, utriusque materia existit. Quare primò, quod potentia sensibilis corpus existit, principium est: Deinde contrarietates ipsæ, ceu calor & frigus. Postremò ignis & aqua, & quæ sunt eiusmodi. hæc enim in sese transmutari solent. Nec res perinde habet, ut Empedocles & cæteri asserunt. non enim esset alteratio. At contrarietates ipsæ transmutari in se non solent. Verùm nihilominus & ut corporis sunt, qualia & quot principia sint, dicamus oportet. Nam cæteri suppositis vtuntur: nec cur talia sint, aut tot numero, dicunt.

C A P. I I.

De elementorum principis & differentia.

Cum igitur corporis sensibilis, hoc est, tangibilis, principia disquiramus, sensibile autem sit quod tactu sensum facit; constat, non corporis contrarietates, species & principia facere, sed eas solùm quæ sub tactum cadunt. Nam contrarietate, eaque tangibili, differunt. Quocirca nec albor nec nigror, nec dulcedo, nec amaritudo: nec item cæterarum quicquam contrarietatum, elementum facit. Atqui visus tactu prior est, quare & quod ei obiicitur, prius erit. Verùm non est corporis tangibilis affectio, quatenus tangibile existit, sed per aliud: quanquam natura prius est. Porro ipsorum tangibilium qualesnam sint primæ differentia & contrarietates, distinguamus oportet. Sunt autem tangibiles contrarietates hæc: calidum frigidum, siccum humidum, graue leue, durum molle, viscosum aridum, scabrum glabrum, crassum tenue. Ex quibus graue & leue neque actiua sunt neque passiuæ. non enim quòd alterum quippiam agat, patiaturve ab altero, dicuntur. At elementa ipsa inter se mutuò actiua sint & passiuæ, oportet. nam miscentur, & in sese vicissim mutantur. Calidum autem frigidumque, & humidum ac siccum: illa quidem quod actiua sint, hæc verò quòd passiuæ, dicuntur. Calidum enim est, quod ea congregat quæ eiusdem sunt generis. Nam segregare (id quod ignem facere aiunt) est, cognata & quæ eiusdem sunt generis, congregare: accidit enim ut aliena eximat. Frigidum verò, quod ex æquo cogit ac congregat, tam quæ eiusdem sunt generis, quàm quæ diuersi.

Tom. I.

A ἔ γὰρ τὸ θερμὸν ἕλη τὰ ψυχρῶ, ὥστε τὸ πᾶν τὰ θερμῶ ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἀμφοῖν. ὥστε πρῶτον μὲν, τὸ διδάμει σῶμα ἀσθητὸν, ἀρχή· δεύτερον δὲ, αἱ ἐναντιώσεως· λέγω δὲ, οἷον θερμότης καὶ ψυχρότης· τρίτον δὲ ἡδὴ πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ τὰ τοιαῦτα· τῶτα μὲν γὰρ μεταβάλλει εἰς ἀλλήλα, καὶ ὅπως Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἕτεροι λέγουσιν· ὥστε γὰρ αὐτῶ ἀλλοίωσις. αἱ δὲ ἐναντιώσεως, ἔ μεταβάλλουσιν. ἀλλ' ὥστε ἡττον καὶ ὡς ἄματος, ποίας ἔ ποσας λεκτέον ἀρχάς· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ὑποκείμενοι γινώσκονται, καὶ ὥστε λέγουσι, ὅτι τὴ τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα.

Κ Ε Φ Α Λ. Β'.

Ὅτι μόναι αἱ καὶ πέντε ἀφ' ἑαυτῶ ἐναντιώσεις, σώματος εἶδη καὶ ἀρχάς ποιοῦσι.

E Γεῖ οὖν ζητῶμεν ἀσθητῶ ἄματος ἀρχάς, τῶτο δ' ὅστιν ἀπλοῦ, ἀπλὸν δὲ οὐ ἢ ἀσθησις ἀφή· φανερόν οὖν ἔ πάσαι αἱ ἐναντιώσεως σώματος εἶδη ἔ ἀρχάς ποιοῦσιν, ἀλλὰ μόνον αἱ καὶ πέντε ἀφ' ἑαυτῶ. κατ' ἐναντιώσιν τε γὰρ ἀσθησις, καὶ καὶ πέντε ἀπλοῦ ἐναντιώσιν· ὅτι ὥστε ἀσθησις ὥστε μὲν γὰρ, ὥστε γλυκύτης καὶ πικρότης· ὁμοίως δὲ ὥστε τῶ ἄλλων τῶ ἀσθητῶ ἐναντιώσεων, ὥστε ποίας σοιχείων. καὶ τοῖ * πρῶτον οὖν ἀφ' ἑαυτῶ· ὥστε καὶ τὸ ὑποκείμενον πρῶτον. ἀλλ' ὅτι ἔστι ἄματος ἀπλοῦ πάθος ἢ ἀπλὸν, ἀλλὰ κατ' ἕτερον, ἔ εἰ ἔτυχε τῆ φύσιν πρῶτον. αὐτῶ δὲ πρῶτον τῶ ἀπλοῦ διαφρετόν, ποίας πρῶτον ἀσθησις ἔ ἐναντιώσεως. εἰσὶ δὲ ἐναντιώσεως καὶ πέντε ἀφ' ἑαυτῶ, θερμὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν, βαρὺ κερύρον, σκληρὸν μαλακόν, γλίχρον κρῶρον, πρῶτον λεῖον, πρῶτον δὲ βαρὺ μὲν καὶ κερύρον, ἔ ποιητικῶ, ὥστε παθητικῶ· ἔ γὰρ τὰ ποιεῖν πρῶτον, ὥστε τὰ πάθος ἢ ἕτερον λέγουσιν· εἰ δὲ ποιητικῶ καὶ παθητικῶ εἶδη ἀλλήλων τὰ σοιχεία· μίγνυται γὰρ καὶ μεταβάλλει εἰς ἀλλήλα. θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν, καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, τὰ μὲν τὰ ποιητικῶ εἶδη, τὰ δὲ τὰ παθητικῶ λέγουσιν· θερμὸν γὰρ ὅτι, τὸ συγκρίνον τὰ ὁμοίω· τὸ γὰρ ἀσθητικῶ, ὅτι φασι ποίας τὸ πῦρ, συγκρίνον ὅτι τὰ ὁμόφυλα· συμβαίνει γὰρ ἀσθητικῶ τὰ ἀλλοτρία. ψυχρὸν δὲ τὸ σιμῶρον ἔ συγκρίνον ὁμοίως τὰ τε συγγρηῖ ἔ τὰ μὴ ὁμόφυλα.

Ppp iiij

ὑγρὸν δὲ, τὸ ἀόριστον οἰκείῳ ὄρω, θύεισιν ὄν. Α
 ξηρὸν δὲ, τὸ θύεισιν μὴ οἰκείῳ ὄρω, δυσόρι-
 στον δὲ. τὸ δὲ λεπτὸν καὶ παχὺ, καὶ γλίγγρον καὶ
 κραῶρον, καὶ σκληρὸν καὶ μαλακὸν, καὶ αἱ ἄλ-
 λα διαφοραὶ, ἐκ τούτων. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἀνα-
 πλησιχὲν ἐστὶ τῆς ὑγροῦ διατὸ μὴ ὠρεῖσθαι
 μὴ, θύεισιν δὲ ἐστὶ καὶ ἀκορευθεῖν τὰ ἀπλο-
 μύμω. τὸ δὲ λεπτὸν ἀναπλησιχὲν. (λεπτομε-
 ρές γὰρ ἐστὶ τὸ μικρομερές, ἀναπλησιχὲν. ὅλον
 γὰρ ὅλου ἀπτεται. τὸ δὲ λεπτὸν, μάλιστα
 τοιοῦτον.) φανερὸν ὅτι τὸ μὴ λεπτὸν ἔσται τῆς Β
 ὑγροῦ, τὸ δὲ παχὺ, τῆς ξηροῦ. πάλιν δὲ τὸ
 μὴ γλίγγρον, τῆς ὑγροῦ. τὸ γὰρ γλίγγρον, ὑ-
 γρὸν πέποιθός τί ἐστιν, ὅτι τὸ ἔλαμον. τὸ δὲ κραῶ-
 ρον τῆς ξηροῦ. κραῶρον γὰρ, τὸ τελείως ξη-
 ρὸν, ὡστε ἐπεπηγῆμαι δι' ἑλλάψιν ὑγρότητος.
 ἐπὶ τὸ μὴ μαλακὸν, τῆς ὑγροῦ. μαλακὸν γὰρ
 τὸ ὑπόκειν εἰς ἑαυτὸ, καὶ μεγιστάμνον, ὅσοις
 ποιεῖ τὸ ὑγρὸν. διὸ καὶ οὐκ ἐστὶ τὸ ὑγρὸν μαλα-
 κὸν, ἀλλὰ τὸ μαλακὸν, τῆς ὑγροῦ. τὸ δὲ σκλη-
 ρὸν, τῆς ξηροῦ. σκληρὸν γὰρ ἐστὶ, τὸ πεπηγῆς.
 τὸ δὲ πεπηγῆς, ξηρὸν. λέγεται γὰρ ξηρὸν καὶ ὑ-
 γρὸν πλεοναχῶς. ἀντίκεισθαι γὰρ τὰ ξηρῶ καὶ
 τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ διερὸν. καὶ πάλιν τὰ ὑγρῶ καὶ
 τὸ ξηρὸν καὶ τὸ πεπηγῆς. ἀποδῶτα δὲ ἐστὶ ταῦ-
 τα τῆς ὑγροῦ ἐπὶ τῆς ξηροῦ τῶν ὑπόκειν λε-
 γθέντων. ἐπεὶ γὰρ ἀντίκεισθαι τὰ διερῶ τὸ ξη-
 ρὸν καὶ διερὸν μὴ ἐστὶ, τὸ ἔχον ἀλλοτεῖαν ὑ-
 γρότητα ὑπερβολῆς. βεβρεγμένοι δὲ, τὸ εἰς
 βάθος. ξηρὸν δὲ, τὸ ἐξερημόιον ταύτης. φα-
 νερὸν ὅτι τὸ μὴ διερὸν ἔσται τῆς ὑγροῦ. τὸ δὲ
 ἀντικείμενον ξηρὸν, τῆς ὑγροῦ. πάλ-
 λιν δὲ τὸ ὑγρὸν ἐπὶ τὸ πεπηγῆς ὡσαύτως. ὑ-
 γρὸν μὴ γὰρ ἐστὶ, τὸ ἔχον οἰκείαν ὑγρότητα
 εἰς τὰ βάθος. πεπηγῆς δὲ, τὸ ἐξερημόιον ταύ-
 τος. ὡστε ἐπὶ τούτων ἔσται, τὸ μὴ ὑγρῶ, τὸ δὲ
 ξηροῦ. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι δια-
 φοραὶ, ἀναγνῆσθαι εἰς τὰς ὑπόκειν τεσσάρων.
 αὐτὰ δὲ, οὐκ ἐπὶ εἰς ἐλάσεις. ἕτε γὰρ τὸ
 θερμὸν ὅσοις ὑγρὸν, καὶ ὅσοις ξηρὸν. ἕτε τὸ ὑγρὸν
 ὅσοις θερμὸν, καὶ ὅσοις ψυχρὸν. οὔτε τὸ ψυχρὸν
 ἐπὶ τὸ ξηρὸν, ἕτε ὑπό ἄλληλα, ἕτε ὑπό τὸ
 θερμὸν καὶ ὑγρὸν εἰσιν. ὡστε ἀνάγκη τεσσάρων
 εἶναι ταύτας. Ε

Humidum autem, quod cum facile termi-
 nos suscipiat, proprio non definitur. Sic-
 cum vero, quod proprio termino belle de-
 finitur, alieno agra. Tenuis autem & cras-
 sum, viscosum & aridum, durum & molle,
 & cetera differentia, ex hisce sunt. Nam
 cum quod repletium existit, ad humidum
 ex eo pertineat, quia non sit definitum, sed
 promptè terminari possit, & sequatur id
 quod ipsum tangit, tenue autem sit reple-
 tium. (nam parvarum est partium: & quod
 est eiusmodi, repletium est; totum enim
 totum tangit: tenue autem, maximè est ta-
 le,) tenue sub humido, & crassum sub sicco
 fore constat. Rursum viscosum ab humido
 comprehendetur. nam viscosum, humi-
 dum cum quadam affectione existit, velut
 oleum: Aridum autem, à sicco. Ari-
 dum enim est, quod perfectè siccum est,
 adeò vt ob humiditatis defectum etiam
 concreuerit. Insuper molle, humidum co-
 mitari solet: & durum, siccum. Molle enim
 est, quod in sese refugit ceditque, & non
 resistit, id quod humidum facere assolet.
 Quamobrem & humidum molle non est.
 sed molle sub humido, & durum sub sicco
 collocatur. Durum quidem est, quod con-
 cretum seu congelatum est. Quod autem
 est concretum, siccum est. Porro siccum &
 humidum, multis dicuntur modis. nam &
 humidum & madens, sicco aduersantur: &
 rursus siccum & concretum, humido. Hac
 autem omnia ad humidum & siccum, quae
 prima dicta sunt, attinent. Nam cum ma-
 denti siccum aduersetur; & madens sit quod
 superficie tenus extrariam admisit humidi-
 tatem; & humectum quod introrsus, sic-
 cum autem id quod hac vacat; madens sub
 humido, & ei oppositum siccum, sub primo
 sicco fore constat. Rursum humidum &
 concretum, eodem modo. Humidum enim
 est, quod in penitiore parte propriam habet
 humiditatem. Concretum vero, quod hac
 priuatum est. Et proinde ex hisce alterum
 humidi, alterum sicci erit. Constat igitur,
 ceteras omnes differentias ad quatuor pri-
 mas, & has, non ampliùs in pauciores redu-
 ci: neque enim calidum id est quod humi-
 dum, aut quod siccum est: neque humi-
 dum, quod calidum, aut quod frigidum est:
 neque frigidum & siccum subalterna sunt,
 neque sub calido & humido struuntur.
 Quare quatuor esse has necesse est.

Quatuor esse elementa.

Cum autem elementa sint quatuor, & eorum quæ sunt quatuor, sex sint copulæ, contraria autem simul copulari non possint; (calidum enim & frigidum, & rursus siccum & humidum idem esse, est impossibile;) constat quod elementorum copulæ quatuor erunt, nempe calidum & siccum, calidum & humidum, rursus frigidum & siccum, frigidum & humidum. atque hæc corpora ea quæ simplicia videntur esse, ignem inquam & aërem, aquam & terram, secundum rationem comitari ac sequi solent. Nam ignis calidus siccusque est: aër verò, frigidus & humidus: (nam aër, velut vapor est:) aqua frigida humidaque: terra, frigida atque sicca. Unde fit ut differentia illæ non iniuria primis corporibus distribuatur, & iuxta rationem eorum numerus constet. Omnes enim & qui simplicia corpora elementa faciunt, alii unum, alii duo, alii tria, alii quatuor esse volunt. Qui igitur tantum unum esse dicunt, deinde densitate & raritate cætera generant, hisce duo principia facere, rarum inquam & densum, aut calidum & frigidum, accidit: hæc enim officii munus obeunt: unum autem subici solet, sicuti materies. Qui verò continuè duo, ut Parmenides, ignem & terram, faciunt: quæ inter hæc media sunt, ceu aërem & aquam, horum misturas esse astruunt. Eodem modo & qui esse tria inveniunt, quemadmodum Plato in divisionibus: medium siquidem, misturam congeriemque facit. Atque eadem ferè dicunt, qui duo & qui tria faciunt: verum illi medium in duo secant, hi verò unum faciunt medium. Porro nonnulli statim quatuor esse aiunt, ut Empedocles. Cogit autem & hic illa, in duo: nam igni cætera omnia contraponit. Ignis autem & aër, & unumquodque eorum quæ dicta sunt, haudquaquam simplex est, sed mistum. Quæ verò sunt simplicia, talia quidem sunt, non tamen eadem, ut quod igni simile est, igneum, non ignis: & quod aëri, aëreum: non aër existit. simili modo & de cæteris quoque dicendum est. Ignis etiam, caloris est excessus: perinde ut glacies frigoris. Nam congelatio & feruor excessiones quædam sunt: illa quidem frigoris, hic verò caloris. Igitur si glacies, humidi & frigidi congelatio sit: & ignis, calidi & sicci feruor erit. Quamobrem nec ex glacie gigni quicquam, nec ex igni potest. Cum autem simplicia corpora sint quatuor, è duobus utrumque utriusque locorum est.

ΚΕΦΑΛ. γ.

Ὅτι τέσσαρες εἰσὶν αἱ τῶν στοιχείων συζυγίαι.

Επει δὲ τέσσαρα στοιχεία, τῶν δὲ τεσσάρων ἕξ συζυγίαι, τὰ δὲ εἰσὶν οὐκ ἔφυκε σιωδὴ ἀξιοῦν. θερμὸν γὰρ καὶ ψυχρὸν εἶ) ὁ αἰὲρ, καὶ πάλιν ξηρὸν ἔψυχρὸν ἀδιώκτον. φανερόν ὅτι τέσσαρες εἰσὶν αἱ τῶν στοιχείων συζυγίαι, θερμὸς καὶ ξηρὸς, ἔψυχρὸς καὶ ψυχρὸς, καὶ πάλιν ψυχρὸς καὶ ξηρὸς, ἔψυχρὸς καὶ ψυχρὸς, καὶ ἡκολούθησε καὶ λόγον τοῖς ἀπλοῖς φαινομένοις σώμασι, πῦρ, καὶ αἶερα, καὶ ὕδατι, καὶ γῆ. ὁ μὲν γὰρ πῦρ, θερμὸν καὶ ξηρὸν. ὁ δὲ αἶερα, θερμὸς καὶ ὑγρὸς. (οἷ), ἀτμὶς γὰρ ὁ αἶερα) τὸ δὲ ὕδαρ, ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν. ἡ δὲ γῆ, ψυχρὸν, ἔψυχρὸν ὥστε ἀλόγως ἀφαιρέμεσθαι τὰς διαφορὰς τοῖς πρῶτοις σώμασι, καὶ τὸ πλήθος αὐτῶν εἶ) καὶ λόγον. ἀπλοῦτες γὰρ οἱ τὰ ἀπλά σώματα στοιχεία ποιουῦτες, οἱ μὲν ἓν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρία, οἱ δὲ τέσσαρα ποιῶσιν. ὅσοι μὲν οὖν ἓν μόνον λέγουσιν, εἴτα πυκνώσῃ καὶ μακρῶσῃ πάλλα γίνασθαι, τούτοις συμβαίνει δύο ποιῆν τὰς διαφορὰς, τὸ τε μακρὸν καὶ τὸ πυκνόν, ἡ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν. ταῦτα γὰρ τὰ δημιουργηῶντα. τὸ δὲ ἓν ὑποκείται κατὰ τὸ ἕλη. οἱ δὲ δύο δύο ποιουῦτες, ὡς τὸν Γαρμνίδης, πῦρ ἔψυχρὸν, καὶ μετὰ τὸ μίγματα ποιῶσιν τούτων, οἷ) αἶερα καὶ ὕδαρ. ὡσαύτως δὲ ἔοι τρία λέγουσιν, κατὰ τὸν Πλάτωνα ἐν ταῖς διαίρεσεσι. τὸ γὰρ μέσον μίγμα ποιῆσθαι, καὶ σχεδὸν ταῦτα λέγουσιν, οἱ τε δύο, καὶ οἱ τρία ποιουῦτες.

D πάλιν οἱ μὲν τριμνοῦσιν εἰς δύο τὸ μέσον, οἱ δὲ ἓν μόνον ποιῶσιν. ἐνίοι δὲ βιθὺς τέσσαρα λέγουσιν, οἷ) Εμπεδοκλῆς. σιωδὴ δὲ καὶ εἶ) εἰς τὰ δύο. τὰ γὰρ πῦρ καὶ πῦρ πάλλα πρῶτα ἀντίπρῶτα. ὅσα ἔστι δὲ τὸ πῦρ, καὶ ὁ αἶερα, ἔκαστον τῶν εἰρημῶν, ἀπλοῦν, ἀλλὰ μικτόν. τὰ δὲ ἀπλά, ταῦτα μὲν εἰσὶν, ἔμῶτοι ταῦτα. * οἷ), εἴπῃ ὡς πῦρ τὸ ὁμοῖον, πυρρῶδες. οὐ πῦρ. ἔ τὸ τὰ αἶερα αἰεραδες. ὁμοίως δὲ καὶ εἶ) ἡμ.

E ὅτι τῶν ἄλλων. τὸ δὲ πῦρ ἔστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὡς τὸν καὶ κρύσταλλος ψυχρότητος. ἡ γὰρ πῆξις, καὶ ἡ ζέσις, ὑπερβολαὶ πίνες εἰσιν, ἡ μὲν ψυχρότητος, ἡ δὲ θερμότητος. εἶ) οὖν ὁ κρύσταλλος ἔστι πῆξις ὑγρῶν ἔψυχρῶν, καὶ τὸ πῦρ ἔστι ζέσις θερμῶν ἔψυχρῶν. διὸ ἔσθδεν οὔτε ἐκ κρυστάλλου γίγνεται, οὔτε ἐκ πυρός. ὄντων δὲ τεσσάρων τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἔκατέρωθεν τοῖν δυοῖν, ἕκαστερον τῶν τῶν ἄλλων ἔστι.

πῦρ μὲν γὰρ καὶ αἶρ, τῶ παρὰ τὸ ὄρον φερό-
 μέν· γῆ δὲ καὶ ὕδωρ, τῶ παρὰ τὸ μέσον. καὶ
 ἀκρα μὲν καὶ εἰλικρινέστατα, πῦρ δὲ γῆ· μέσα
 δὲ δὲ μεμιγμένα μάλλον, ὕδωρ καὶ αἶρ· καὶ
 ἐκαστέρα δὲ ἐκαστέροις ἐναντία· πῦρ μὲν
 γὰρ ἐναντίον ὕδωρ, αἶρ δὲ γῆ. ταῦτα γὰρ ἐκ
 τῶ ἐναντίων παθημάτων σιμωέτηκεν. ὁ μὲν
 ἀλλὰ ἀπλῶς γε τέσσαρα ἔντα ἐνός ἐκαστὸν
 ὅστι· γῆ μὲν γὰρ ξηρὸν μάλλον, ἢ ψυχρὸν·
 ὕδωρ δὲ, ψυχρὸν μάλλον, ἢ ὑγρὸν· αἶρ δὲ,
 ὑγρὸν μάλλον, ἢ θερμὸν· πῦρ δὲ, θερμὸν μάλ-
 λον, ἢ ξηρὸν.

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Ὅτι πᾶν ἐκ πᾶντος γίνεσθαι, ἔστι πῶς.

Επει δὲ διώρισται παρὰ τὸν ὄρον, ὅτι τοῖς ἀ-
 πλοῖς σώμασιν ἐξ ἀλλήλων ἢ ἡμέτεροις,
 ἀμα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀφαιρῶσιν φαίνεσθαι γινόμε-
 να· (ὅ γὰρ αἰὲν ἢ ἀλλοίωσις καὶ γὰρ τὰ τῶ ἀ-
 πλοῦν πάση ἢ ἀλλοίωσις ὅστι·) λεκτέον τίς ὁ
 ἔστος τῆς εἰς ἀλλήλα μεταβολῆς, ἔστι πότερον
 ἀπὸ μὲν ἢ ἀπὸ πᾶντος γίνεσθαι δυνατὸν, ἢ τὰ
 μὲν δυνατὸν, τὰ δὲ ἀδύνατον. ὅτι μὲν οὖν ἀ-
 πλοῦτα πέφυκεν εἰς ἀλλήλα μεταβάλλειν, φα-
 νερόν· ἢ γὰρ ἡμέτεροις, εἰς ἐναντία, καὶ ἐξ ἐναν-
 τίων τὰ ἰσοχρεῖα πᾶντα, ἔχει ἐναντιώσιν εἰς
 ἀλλήλα, ὅσα δὲ τὰς ἀφαιρῶσιν ἐναντίας εἶναι.
 τοῖς μὲν γὰρ ἀμφοτέροις ἐναντίαι, οἷον πῦρ καὶ
 ὕδαρ. ὁ μὲν γὰρ ξηρὸν ἔστι θερμὸν, ὁ δὲ ὑγρὸν
 καὶ ψυχρὸν· τοῖς δὲ, ἢ ἑτέροις μόνον, οἷον αἶρ καὶ
 ὕδαρ. ὁ μὲν γὰρ, ὑγρὸν καὶ θερμὸν, ὁ δὲ, ψυ-
 χρὸν ἔστι ὑγρὸν. ὥστε καθόλου μὲν φανερόν, ὅτι
 πᾶν ἐκ πᾶντος γίνεσθαι πέφυκεν· ἢ δὲ ἰσοχρεῖα
 ἐκαστὸν ἢ χαλεπὸν ἰδεῖν πῶς ἀπλοῦτα μὲν γὰρ
 ἐξ ἀπλοῦτων ἔσται. ὁμοίως δὲ, τὰ ἰσοχρεῖα καὶ
 βραδύτερον, καὶ ὅτι ῥᾶον καὶ χαλεπώτερον. ὅσα
 μὲν γὰρ ἔχει σύμβολον παρὰ τὸ ἀλλήλα, ταχέως
 ταύτων ἢ μεταβάσις· ὅσα δὲ μὴ ἔχει, βρα-
 δεῖα, ἀφαιρῶσιν ἢ ῥᾶον εἶναι ὅτι ἐν, τὰ πολλὰ με-
 ταβάλλειν· οἷον, ἐκ πῦρος μὲν ἔσται αἶρ τατέ-
 ρου μεταβολήοντος· τῆτο μὲν γὰρ ἢ θερμὸν
 ἔστι ξηρὸν· τὸ δὲ θερμὸν ἔστι ὑγρὸν. ὥστε ἀποκρη-
 τήν τὸ ξηρὸν ἀπὸ τῶ ὑγροῦ, αἶρ ἔσται. πα-
 λιν δὲ ἐξ αἰέρος ὕδωρ, ἐστὶ κρηττήν τὸ θερ-
 μὸν ἀπὸ τῶ ψυχροῦ· τὸ μὲν γὰρ ἢ ὑγρὸν
 καὶ θερμὸν, τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν· ὥστε με-
 ταβάλλοντος τῶ θερμοῦ, ὕδωρ ἔσται. τὸν αὖ-
 τὸν δὲ ἔσται καὶ ἐξ ὕδατος γῆ, ἔστι ἐκ γῆς πῦρ.

γρ. ῥᾶον ἢ
ἢ πᾶν κ.μ.

A Ignis enim daër, eius qui ad superficiem
 terminumque vergit : terra verò & aqua,
 eius qui ad nedium. Atque ignis & terra
 extrema quidem sunt, & synceriora : aqua
 verò & aër, media & mista magis. Et vtra-
 que etiam vtrisque contraria sunt. Nam
 igni aqua, aëri verò terra aduerfatur. hæc
 enim contrariis affectibus constant. Ve-
 rumenimvero cum simpliciter quatuor
 sint, quodque vnus est. Terra siquidem,
 ficci potius est quàm frigidi : aqua verò, fri-
 gidi magis quàm humidi : aër, humidi ma-
 gis quàm calidi : ignis, calidi magis quàm
 ficci.

CAP. IV.

De elementorum ad inuicem generatione, cor-
ruptione, transmutatione.

Cum autem prius sit definitum, sim-
 plicia corpora mutuam subire gene-
 rationem, & ea insuper gigni ad sensum
 videantur, (nam alioqui non esset alte-
 ratio; quippe cum ea in rerum tangibi-
 lium affectibus sita sit,) quisnam mutæ
 generationis sit modus, & vtrum quod-
 vis ex quouis gigni possit, an aliqua, &
 aliqua non, dicendum videtur. Quòd
 igitur vniuersa in se inuicem transmutari
 nata sint, palàm est. Nam generatio in
 contrarium, & è contrario fit. Omnia
 autem elementa inter se contrarietatem
 ex eo habent, quia differentia ipsæ contra-
 riæ sunt. Nam aliis, ceu igni, & aquæ, am-
 bæ sunt contrariæ. ille enim calidus siccus-
 que est, hæc verò humida & frigida : aliis
 verò, vt aëri & aquæ, altera solùm. nam il-
 le quidem humidus calidusque est, hæc ve-
 rò frigida & humida. Quare in vniuer-
 sum quidem patet, quodvis è quouis
 gigni natum esse. Iam verò quo pacto
 ex omnibus omnia fient, singulatim per-
 cipere haudquaquam esse difficile. Dif-
 ferent tamen. nam celerius & tardius,
 item facilius difficiliusque alia aliis trans-
 mutationem subeunt. Quæ enim symbolum
 inter se habent; horum celeris est
 migratio : quæ verò non habent, tar-
 da : quòd facilius sit vnum quàm multa
 mutari. Verbi causa : ex igni fiet aër, al-
 tero mutationem subeunte. nam ille qui-
 dem calidus siccusque est : hic verò cali-
 dus & humidus : quare si siccitas vincatur
 ab humiditate, orietur aër. Rursum ex
 aëre aqua fiet, si calorem frigus euincat :
 siquidem aër humidus calidusque est, a-
 qua verò frigida & humida : quare mu-
 tato calore, fiet aqua. Eodem modo ex
 aqua quoque fiet terra, & ex terra ignis.

nam vtraque ad vtraque, symbola habent. aqua enim, humida frigidaque est: terra verò, frigida & sicca. quare si humiditas vincatur, emerget terra. Et rursus cum ignis calidus sit & siccus, terra verò frigida & sicca, si frigiditas intereat, ignis è terra fiet. Quare patet, circularem generationem simplicibus competere corporibus. Atque hic mutationis modus promptissimus est, propterea quòd quæ deinceps sunt, symbolum habent. Aqua autem ex igni, & terra ex aëre, & rursus ex aqua ignis, & aër ex terra gigni quidem possunt, sed difficiliùs, quòd plurium mutatio sit. Nam si ex aqua oriatur ignis, frigiditatem & humiditatem corrumpi priùs est necesse. Et rursus frigiditatem & siccitatem, si ex terra fiat aër. Eodem modo & si ex igni & aëre, aqua & terra fiant, vtrasque mutari qualitates est necesse. Hæc igitur generatio tardior est. Sin verò vtriusque altera qualitatibus intereat, horum migratio faciliùs quidem, sed non in sese mutuo, fiet: sed ex igni quidem & aqua, terra & aër: ex aëre verò & terra, ignis & aqua ortum subibunt. Cùm enim aquæ frigiditas fuerit corrupta, & ignis siccitas, fiet aër. nam huius quidem caliditas, illius vero similiter humiditas relinquitur. At cùm calor ignis, & aquæ humiditas interierint, terra: propterea quòd huius frigiditas, & illius siccitas, remanent. eodem modo ex aëre terraque, ignis & aqua. nam cùm aëris calor & terræ siccitas interitum subierint, fiet aqua: quandoquidem illius humiditas, huius frigiditas relinquitur. cùm verò aëris quidem humiditas, terræ verò frigiditas, ignis: quia illius caliditas remanet, huius siccitas; quæ nimirum igni competunt. Ignem autem gigni etiam sensus ipse approbat. maximè enim flamma, ignis est: hæc autem, est fumus ardens: fumus verò, ex aëre atque terra fit. Porro in hisce quæ sunt deinceps, si in vtroque qualitas altera corrupta sit; haudquaquam elementorum migratio in vllum corpus fieri potest, eo quòd in vtrisque aut eadem aut contraria relinquuntur, ex quibus nullo profectò corpus oriri potest. vt si siccitas ignis, & aëris humiditas sit corrupta, calor in vtrisque remanet. Si verò ab vtroque calor abierit, contraria, siccum, inquam, & humidum relinquuntur. Similiter autem & in cæteris. Nam in omnibus quæ sunt eiusmodi, qualitatum altera eadem, altera contraria inest. Vnde simul perspicuum euadit, quæ ex vno in vnum mutantur, vno corrupto:

A ἔχεται γὰρ ἀμφοῦ πρὸς ἀμφοῦ σύμβολα. ὁ μὲν γὰρ ὕδωρ, ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν. ἡ δὲ γῆ, ψυχρὸν καὶ ξηρὸν. ὥστε κρατηθέντος τῆς ὑγρῆς, γῆ ἔσται. καὶ πάλιν ἐπεὶ ὁ μὲν πῦρ θερμὸν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν, εἰὰ φθαρῆ ὁ ψυχρὸν, πῦρ ἔσται ἐκ γῆς. ὥστε φανερὸν, ὅτι κύκλω τε ἔσται ἡ γῆσις τοῖς ἀπλοῖς ἑλεμέσιν. ἔστι δὲ ἡ σύμβολον ἐνυπερῆχον τοῖς ἐφεξῆς. ἐκ πυρὸς δὲ ὕδωρ, καὶ ἐξ αἰέρος γῆ, καὶ πάλιν ἐξ ὕδατος ἡ γῆ αἰέρος καὶ πῦρ, ἐνδέχεται μὲν γίνεσθαι, χαλεπώτερον δὲ, ἢ ἐκ τῶν πλεόνων εἶ) τὴν μεταβολῆν. ἀνάγκη γὰρ εἶ ἔσται ἐξ ὕδατος πῦρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν. ἔτι πάλιν εἶ ἐκ γῆς αἰέρος, φθαρῆναι ἔτι τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ξηρὸν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἶ ἐκ πυρὸς ἡ αἰέρος ὕδωρ καὶ γῆ, ἀνάγκη ἀμφοτέρω μεταβολῆν. αὐτὴ μὲν οὖν χρονιώτερον ἢ γῆσις. εἰὰ δ' ἐκατέρωθεν φθαρῆναι, ῥᾶον μὲν, ἢ εἰς ἀλλήλα δὲ ἡ μεταβασις. ἀλλ' ἐκ πυρὸς μὲν ἡ ὕδατος ἔσται γῆ ἡ αἰέρος, ἐξ αἰέρος δὲ καὶ γῆς πῦρ ἡ ὕδωρ. ὅταν μὲν γὰρ τῆς ὕδατος φθαρῆ τὸ ψυχρὸν, ἔτι δὲ πυρὸς τὸ ξηρὸν, αἰέρος ἔσται. λείπεται γὰρ τῆς μὲν τῆς θερμῆς, τῆς δὲ τῆς ὑγρῆς. ὅταν δὲ τῆς μὲν πυρὸς τῆς θερμῆς, τῆς δὲ ὕδατος τῆς ὑγρῆς, γῆ, ἢ ἐκ τῶν λείπεσθαι τῆς μὲν τῆς ξηρῆς, τῆς δὲ τῆς ψυχρῆς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐξ αἰέρος καὶ γῆς, πῦρ καὶ ὕδωρ. ὅταν μὲν γὰρ τῆς αἰέρος φθαρῆ τῆς θερμῆς, τῆς δὲ γῆς τῆς ξηρῆς, ὕδωρ ἔσται. λείπεται γὰρ, τῆς μὲν τῆς ὑγρῆς, τῆς δὲ τῆς ψυχρῆς. ὅταν δὲ, τῆς μὲν αἰέρος τῆς ὑγρῆς, τῆς δὲ γῆς τῆς ψυχρῆς, πῦρ, ἢ ἐκ τῶν λείπεσθαι τῆς μὲν τῆς θερμῆς, τῆς δὲ τῆς ξηρῆς, αἰέρος ἢ πυρὸς. ὁμολογουμένη δὲ καὶ τῆς αἰέρος ἢ τῆς πυρὸς γῆσις. μάλιστα μὲν γὰρ ἡ φλόξ πῦρ. αὐτὴ δ' ὅτι καπνὸς καὶ ὁμίονος. ὁ δὲ καπνὸς ἐξ αἰέρος ἡ γῆς. ἐν δὲ τοῖς ἐφεξῆς, ἢ ἐκ ἐνδέχεται φθαρέντος ἐκ ἐκατέρωθεν φθαρῆναι τῆς στοιχείων γίνεσθαι μεταβασις εἰς ἑκάστην τῆς ὁμοίως δὲ ἢ ἐν τοῖς ἀλλοῖς. ἐκ ἀπασιν γὰρ * τοῖς στοιχείοις ἐνυπερῆχον, τὸ μὲν αὐτὸν, τὸ δ' ἐναντίον. ὡς δ' ἄμα δηλον ὅτι τὰ μὲν ἐξ ἐνὸς εἰς ἑν μεταβαίνοντα, ἐνὸς φθαρέντος γὰρ

γρ. φθαρῆ
χ. πῆς ἐξῆς

τὰ δὲ ἐκ δυοῖν εἰς ἓν, πλεόνων. ὅτι μὲν οὖν ἀπόματα ἐκ πέντε γίνεται, καὶ τίνα ἔσονται εἰς ἀλλήλα μεταβάσεις γίνεται, εἴρηται.

quæ ex duobus in vnum, corruptis pluribus gigni. Quòd igitur ex omnibus omnia gignantur, & quònam pacto in sese vicissim commigrent, dictum est.

ΚΕΦΑΛ. ε'

CAPUT V.

Ὅτι τέσσαρα ἔστι τὰ στοιχεῖα καὶ ὅτι ἀδιώκτον ἀρχὴν τίνα εἶναι αὐτῶν.

Elementa rerum naturalium non esse materiam, neque infinita.

ΟΥ μὲν ἄλλ' ἐπὶ καὶ ὧδε θεωρήσωμεν αὐτῶν· εἰ γὰρ ἔστι τῶν φυσικῶν ἄρχῶν ἕλκ, ὡς ἄρ καὶ δοκεῖ οἰοῖσιν, ὕδωρ καὶ ἀήρ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀνάγκη ἢ τοὶ ἐν, ἢ δύο εἶναι ταῦτα, ἢ πλείω. ἐν μὲν δὴ πέντε οὐχ οἷς τε· οἷς ἀέρα πέντε, ἢ ὕδωρ, ἢ πῦρ, ἢ γῆ, εἴτ' ἢ μεταβολὴ εἰς τὸ μὲν ἕνα. εἰ γὰρ εἶναι ἀήρ, εἰ μὲν ὑπομῖξ, ἀλλοίωσις ἔσται, ἀλλ' ὅχι ἕξις. ἀμα δ' ὅχι ἔτω δοκεῖ, ὡς τε ὕδωρ εἶναι ἀμα ἔ ἀέρα, ἢ ἄλλο οἰοῖται. ἔστι δὲ τις ἐναντιότης καὶ ἀναφορὰ, ἢς ἔξῃ τὰ τερον μόνον ὅ πῦρ, ὅς θερμότης. ἀλλὰ μὲν οὐκ ἔσται τὸ γὰρ πῦρ ἀήρ θερμὸς. ἀλλοίωσις γὰρ ὅ τοιοῦτον, καὶ ὅ φαίνεται. ἀμα δὲ πάλιν εἰ ἔσται ἐκ τῶ πυρὸς ἀήρ, τῶ θερμὸς εἰς τοιοῦτον μεταβάλλοντος ἔσται. ὑποαίρει ἀέρα ὡς ἀέρι τῶ, ἔσται ὅ ἀήρ ψυχρὸν π. ὡς τε ἀδιώκτον ὅ πῦρ ἀέρα θερμὸν εἶναι. ἀμα γὰρ ὅ ἀέρος θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἔσται. * ἀλλ' ὅχι ἀέρα πῦρ ἀμφοτέρω ὅ ἀέρος ἔσται, καὶ ἄλλη τις ἕλκ κοινή. ὅ δ' αὐτὸς λόγος καὶ αὐτῶ ἀπομάτων, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τούτων ἕξ ὅ τὰ πέντε. οὐ μὲν οὐδ' ἄλλο τι γὰρ αὐτῶ ταῦτα οἷς μέσον ἢ ἀέρος ἢ ὕδατος, ἢ ἀέρος καὶ πυρὸς· ἀέρος μὲν παχύτερον καὶ πυρὸς, τῶ δὲ ἄλλων λεπιότερον. ἔσται γὰρ ἀήρ ἔ πῦρ ἐκείνο μετ' ἐναντιότητος. ἀλλὰ τέρησις ὅ ἕτερον τῶ ἐναντίων. ὡς τε οὐκ ἐδέχεται μονοῦσθαι ἐκείνο ὁδὲ ποτε, ὡς ἄρ φασι τίνες ὅ ἀπειρον, καὶ ὅ περιέχον. ὁμοίως ἀέρα οἰοῖται * τούτων, ἢ ὁδὲν. εἰ οὖν ὁδὲν ἀσθητὸν γὰρ ἕτερον τούτων, ταῦτα αὐ εἶναι πέντε. ἀνάγκη τίνω, ἢ ἀεὶ μόνοντα καὶ ἀμετάβλητα εἰς ἀλλήλα, ἢ μεταβάλλοντα· καὶ ἢ πέντε, ἢ τὰ μὲν, τὰ δ' οὐ, ὡς ἄρ ἐν τῶ Τιμαίω Πλάτων ἐγραψεν. ὅτι μὲν τίνω μεταβάλλειν ἀνάγκη εἰς ἀλλήλα, δέδραται ἕτερον· ὅτι δ' ὅχι ὁμοίως ταχέως ἄλλο ὅ δὲ ἀήρ, εἴρηται ἕτερον· ὅτι τὰ μὲν ἔχοντα σύμβολον, τὰ τὸν γὰρ ὅχι ἀλλήλων· τὰ δ' οὐκ ἔχοντα, βραδύτερον. εἰ μὲν τίνω ἢ ἐναντιότης μίας ἔστι καθ' ἢν μεταβῆσιν, ἀνάγκη δύο εἶναι.

Attamen adhuc & hic quoque de eis contemlemur. Si enim aqua & aer, & id genus naturalium corporum materies sint, sicuti nonnullis quoque placet: aut vnum, aut duo, aut plura esse hæc necesse est. Itaque ut vnum, scilicet aer, vel aqua, vel ignis, vel terra, omnia sit, fieri nequit; si transmutatio in contraria sit, atque id transmutetur. Nam si aer sit, si remanet, alteratio erit, & non generatio. Insuper nec ita videtur, ut simul aer, & ignis, aut quodvis aliud sit. Effet enim aduersantia quædam, differentiæque: cuius partem alteram, ceu calorem, ignis haberet. At vero nec ignis aer calidus erit. nam quod est eiusmodi, alteratio est, & non generatio. Ad hæc, si ex igni aer oriatur, calore in contrarium mutato fiet. hoc ergo inherit aeri, eritque aer frigidum quid. Quare fieri non potest ut ignis aer calidus sit. simul enim idem calidum esset, atque frigidum. Erit ergo aliud quid præter vtrumque idem; & alia quædam communis materies. Eadem autem & de omnibus ratio est, non esse inquam inter hæc vnum ex quo vniuersa sint. Sed neque aliud quippiam præter hæc, veluti medium quoddam aeris & aquæ, aut aeris & ignis, aère quidem & igni crassius, sed cæteris subtilius. Nam illud, aer & ignis, cum contrarietate esset: sed è contrariis alterum, priuatio est. Quare fieri non potest ut illud vnquam per se sit: quemadmodum quidam aiunt infinitum, & id quod comprehendit atque continet. Similiter ergo horum quodvis, aut certè nullum. Si igitur nullum sensibile hisce prius sit, hæc profectò erunt prima. Aut igitur ea semper manere, & in sese vicissim transmutari non posse, aut posse, & aut omnia aut aliqua, & aliqua non, quemadmodum in Timæo Plato prodidit, est necesse. Quòd igitur necesse sit ea inuicem in se mutari, demonstratum est prius. Quòd verò non æquè celeriter aliud ex alio nascitur; quòd quæ communem nacta sunt qualitatem, celerius ex sese mutuo oriantur, quæ vero non sunt nacta, tardius, dictum iam est. Ergo si vna aduersantia sit per quam mutationem subeant, duo sint necesse est. nam

γρ. ἀλλ' ἔ
ἀρ ἀμφο

γρ. πύ πω
ἀρ ἀμφο

nam insensibilis inseparabilisque mate-
 ries, medium est. Porro cum plura ef-
 fe videantur, duæ ad minimum con-
 trarietates erunt. Sed cum duæ sint,
 esse tria non possunt, sed quatuor,
 vt patet. Tot enim sunt coniugationes.
 Nam cum sint sex, duæ ex eis fieri
 non possunt. propterea quod inter sese
 contrariæ sunt. Sed de hisce diximus
 prius. Cum autem mutuo in sese trans-
 mutantur, fieri non posse vt principium
 quoddam sit eorum, vel in extremo
 vel in medio, ex hisce palàm fiet. In
 extremis igitur non erit principium,
 quia ignis aut terra essent omnia. idem-
 que sermo est, atque si ex igni aut
 terra constare omnia dicamus. Præterea
 neque medium principium erit: sicuti
 quidam aërem quidem & in ignem & in
 aquã, aquam verò & in aërem & in terram,
 vltima autem non ampliùs in sese vicif-
 sim transmutari putant. Nam stet hoc,
 nec in infinitum rectà vtraque ex parte
 abeat, oportet. in vno enim, contra-
 rietates essent infinitæ. Sit t terra, l
 lympa seu aqua, a aër, i ignis. Itaque
 si a in i & l mutetur, vna erit contra-
 rietas, nempe ipsorum a i. sint hæc, al-
 bor & nigror. Rursum si i in l & a mu-
 tetur, erit altera. non enim l & i idem
 sunt. sint autem siccitas & humiditas, s
 quidem siccitas, h verò humiditas. Igi-
 tur si albor maneat, humida & alba erit
 aqua: sin minùs, nigra. quandoqui-
 dem in contraria mutatio est. Aquam
 igitur aut albam esse, aut nigram, ne-
 cesse est. Sit primum. Pari ergo rationes
 inerit i. Transmutabitur igitur & ipse
 ignis in aquam: contraria enim sunt.
 nam ignis primò niger erat, & deinde
 ficcus: aqua verò humida, & postea
 alba. Liquet itaque, omnia in sese vi-
 cissim transmutari: atque etiam in hisce,
 ipsi terræ reliqua duo symbola, nigro-
 rem inquam & humiditatem, compete-
 re. hæc enim nec dum copulata fuere.
 Sed quod fieri nequeat in infinitum abi-
 tio (quod quidem cum essemus demon-
 straturi, in hoc antè incidimus) ex his-
 ce emerget. Si enim rursum i, id est, ignis,
 in aliud ceu in m trãsmutetur, nec regressio
 fiat, aduersantia quædam ab hisce quas di-
 ximus alia, i & m inerit. nam m, nulli ip-
 sorum t l a i esse idem supponitur. Sic
 itaque k ipsi i, & o ipsi m. k itaque, om-
 nibus t l a i inerit. nam ea in sese mu-
 tuo transmutari solent. Sed hoc qui-
 dem nondum sit ostensum. illud tamen
 in aperto est, quod si m in aliud rursum
 transmutetur, alia in m & in i contrarietas
 inerit. atque ita semper primis cum
 sequentibus aliqua inerit aduersantia.

Tom. I.

A η γδ ὕλη τὸ μέσον αἰαμάθητος ἔσται, καὶ ἀχώρι-
 στος. ἐπεὶ ὅ πλείω ὁραῖται ὄντα, δύο αὖ εἶεν αἰ
 ἐλάχισται. δύο δ' ὄντων, ἕχ' οἷ' τε τρία εἶ),
 ἀλλὰ τεσσάρων, ὡς ἄρ' φαίνεται. Ἰσοαῖται γδ
 αἰ συζυγίαι· ἐξ γὰρ ἕσων, τὰς δύο ἀδιώα-
 τον γινέσθαι, ἀφ' ἧς τὸ συνατίσθαι εἶ) ἀλλήλων.
 πρὸς μὲν οὖν τούτων εἴρηται πρῶτον· ὅτι δι'
 ὅτι μεταβολήσιν εἰς ἀλλήλα, ἀδιώατον
 ζῆλον πῖνα εἶ) αὐτῶν, ἢ ὅτι τὰς ἀκρῶ, ἢ
 ὅτι ὁ μέσων, ἐκ τῶν δὲ δῆλον. ὅτι μὲν οὖν τῶν
 ἀκροῖς ἐκ ἕσων, ὅτι πῦρ εἶν ἢ γῆ πρῶτα· καὶ
 ὁ αὐτὸς λόγος τὰς φαίαι ἐκ πυρὸς, ἢ ἐκ γῆς
 εἶ) πρῶτα. ὅτι δὲ ὁ δὲ μέσον, ὡς ἄρ' δοκεῖ πῖ-
 σιν, ἀπὸ μὲν καὶ εἰς πῦρ μεταβάλλειν καὶ εἰς ὕδωρ,
 ὕδωρ δὲ καὶ εἰς ἀέρα ἢ εἰς γῆν· τὰ δ' ἔσχατα,
 ἐκ εἰς ἀλλήλα· δεῖ μὲν γδ· ζῆλον, ἢ μὴ
 εἰς ἀπειρον τῆς τοῖονα ἐπ' ἀφείας ἐφ' ἐκάτε-
 ρα· ἀπειροὶ γὰρ αἰ ἐναντιότητες ὅτι τῶ ἐνός
 ἔσονται. ἔστω γδ γῆ ἐφ' ὧ γ, ὕδωρ ἐφ' ὧ υ, ἀπὸ
 ἐφ' ὧ α, πῦρ ἐφ' ὧ π. εἰ δὲ τὸ α μεταβολήσιν
 εἰς τὸ π, ἢ υ, καὶ συνατίσθαι ἔσται τῶν α π. ἔστω ὅ
 τῶντα, λευκότης καὶ μύκητις. πάλιν εἰ εἰς τὸ υ τὸ
 α, ἔσται ἄλλη· ἕχ' ὅ τὸ αὐτὸ τὸ υ, καὶ π. ἔστω δὲ
 ζῆλον ἢ εἰς ζῆλον, τὸ μὲν ζ, ζῆλον, τὸ ὅ υ,
 ὕδωρ. ὁμοίως εἰ μὲν μὲν τὸ λευκόν, ὕπερ-
 ζῆ τὸ ὕδωρ ὕδρον ἢ λευκόν· εἰ δὲ μὴ, μέλαν
 ἔσται τὸ ὕδωρ· εἰς τὸ μύκητις γὰρ ἢ μεταβολή.
 αἰατὴ ἀεὶ ἢ λευκόν ἢ μέλαν εἶ) τὸ ὕδωρ.
 ἔστω δὲ τὸ * πρῶτον. ὁμοίως τοίνυν ἢ τὰ π τὸ
 ζ ὕπερ ζῆ ἢ ζῆλον. ἔσται ἀεὶ ἢ π ἢ πυ-
 ρι, μεταβολή εἰς τὸ ὕδωρ· συνατία γδ ὕπερ-
 ζῆ * τὸ μὲν γδ πῦρ, τὸ πρῶτον μύκητις, ἔπει-
 τα δὲ ζῆλον τὸ δι' ὕδωρ ὕδρον, ἐπέτα ὅ λευ-
 κόν. φαίεται δὲ ὅτι πᾶσιν ἐξ ἀλλήλων ἔσται ἢ
 μεταβολή, καὶ ὅτι γὰρ τούτων, ὅτι καὶ ἐν ὧ γ τῆ
 γῆ, ὕπερ ζῆ τὰ λοιπὰ, καὶ δύο συμβόλων τὸ μύκητις
 καὶ τὸ ὕδρον· τῶντα γδ ἕστω δεδύασαι πως. ὅτι
 δὲ εἰς ἀπέρον ἕχ' οἷ' τ' ἰέναι, ὡς μύκητις
 δεῖξιν, ὅτι τῶν ἐμπεραθεῖ ἢ ἄλλοθεν, δῆ-
 λον ἐκ τῶν δὲ εἰ γδ πάλιν τὸ πῦρ ἐφ' ὧ π, εἰς
 ἀπὸ μεταβολήσιν καὶ μὴ ἀνακάμψαι, οἷ' εἰς τὸ ψ,
 συνατίσθαι τις * ὧ πυρὶ καὶ ὧ ψ ἄλλη ὕπερ ζῆ
 τ' εἴρη μύκων· ὁ δὲ γδ τὸ αὐτὸ ὑπόκειται, τῶν
 γ υ α π τὸ ψ. ἔστω δὲ ὧ μὲν π, τὸ κ· ὧ δὲ ψ,
 τὸ φ. τὸ δὲ κ, πᾶσιν ὕπερ ζῆ τοῖς γ υ α π. με-
 τὰ μεταβολήσιν γδ εἰς ἀπὸ ἀλλήλα. ἀλλὰ γδ τῶ τὸ μὲν ἔστω
 μήπω δεδύμενον· ἀπὸ ἐκ φνο δῆλον, ὅτι εἰ πάλ-
 λιν τὸ ψ εἰς ἀπὸ, ἀπὸ ἔσται συνατίσθαι ἢ ὧ ψ
 ὕπερ ζῆ, καὶ ὧ πυρὶ ὧ π. ὁμοίως δ' αἰ μὲν τῶ
 πρῶτον μύκων συνατίσθαι τις ὕπερ ζῆ τῶν ἐμ-

Q99

πρωθεν ὡστ' εἰ ἀπειρα, καὶ ἐναντιότητες ἀ-
 πειροι, τὰ εἰς ὅπως ῥέξουσιν. εἰ δὲ τὸτε, οὐκ
 ἔσται ἕτε ὀρίσασθαι ὁδὸν, ἕτε γινέσθαι. δὴ-
 σθ γὰρ, εἰ ἔσται ἄλλο δὲ ἄλλο, ἄσασθαι διεξελ-
 θεῖν ἐναντιότητας, ἔ ἐν πλείους. ὡστε εἰς ἕνια
 μὴ ὁδὸν ποτε ἔσται μεταβολή. οἷον εἰ ἀπειρα
 τὰ μεταξὺ. ἀνάγκη δ' εἶναι ἀπειρα τὰ στοι-
 χεῖα. ἐπὶ δ', ἕδ' ἔξ ἀέρος εἰς πῦρ, εἶναι ἀ-
 πειροι αἱ ἐναντιότητες. γὰρ δὲ καὶ πᾶντα ἐν
 ἀνάγκη γὰρ ἀπάσαι ἰσοαρχῶν, τοῖς μὴ κατὰ
 τὰ π, τὰ τῶν ἀνωθεν. τούτοις δὲ, τὰ τῶν κα-
 τὰθεν ὡστε πᾶντα ἐν ἕσται.

A Quare si infinita sint, infinitæ quoque e-
 runt in vno contrarietates. Quod si hoc sit,
 nec finiri quicquam, nec oriri poterit. Nam
 si aliud ex alio fiet, tot & adhuc plures tran-
 sire contrarietates oportebit. Quare in
 nonnulla transmutatio fiet nunquam, vi-
 delicet si intermedia infinita sint. quod pro-
 fectò necessariò accidet, si infinita sint ele-
 menta. Præterea neque ex aëre in ignem
 transmutatio fiet, si infinitæ sint contrarie-
 tates. Fient etiam omnia vnum. nam om-
 nes superiorum contrarietates, hisce inesse
 quæ infra p sunt collocata, & contra ne-
 cesse est. Quare omnia vnum erunt.

ΚΕΦΑΛ. 5.

CAP. VI.

Ελεγχος τῶν λεγόντων τὰ στοιχεῖα μὴ μετα-
 βῆναι εἰς ἄλληλα.

Contra Empedoclis, de elementis, augmentatio-
 ne, generatione, motu, sententiam.

Θ Αὐμασθε δὲ ἂν τίς τῶν λεγόντων πλείω
 εἶος τὰ στοιχεῖα τῶν σωμάτων, ὡστε μὴ
 μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, καθάπερ Εμπεδο-
 κλῆς φησι, πῶς ἐνδέχεται λέγειν αὐτοῖς εἶ-
 συμβλητὰ τὰ στοιχεῖα. καίτοι λέγει ἕτω. τῶ-
 τα γὰρ ἴσα πᾶντα. εἰ μὴ οὕτω ἔσται ὁ ποσόν,
 ἀνάγκη αὐτὸ πῆ εἶναι ἰσοαρχῶν ἀπάσι τοῖς
 συμβλητοῖς ὡ μὲτροῦται. οἷον εἰ ἔξ ὕδατος
 κοτύλης εἶεν κοτύλαι ἀέρος δέκα. ὁ αὐτὸς
 ὡ ἀρα ἀμφω, εἰ μετρεῖται τὰ αἰτῶν. εἰ ὅ-
 μῆ ἕτω συμβλητὰ ἔσται ὁ ποσόν, ὡς ποσόν
 ἔκ ποσόν, ἀλλ' ὅσον διώεται. οἷον εἰ κοτύλη
 ὕδατος ἴσον διώεται ψύχην, καὶ δέκα ἀέρος,
 καὶ ἕτω ἔσται ὁ ποσόν ἕχ ἢ ποσόν συμβλητὰ,
 ἀλλ' ἢ διώεται ἕ. εἰ δ' ἂν καὶ μὴ τὰ τῶ
 ποσόν μετρεῖ συμβάλλεσθαι τὰς διωάμεις,
 ἀλλὰ ἔσται ἀναλογία. οἷον ὡς τὸδε θερμόν, τὸ-
 δε λευκόν. ὁ δ' ὡς τὸδε, σημεῖον εἰ ἐν μὴ
 ποιῶ, ὁ ὁμοῖον. ἐν δὲ ποσῶ, ὁ ἴσον. ἀρπὸν
 δὴ φαίεται, εἰ τὰ φάσματα ἀμετάβλητα
 ὄντα, μὴ ἀναλογία συμβλητὰ ὄσιν, ἀλλὰ
 μετρεῖ τῶν διωάμεων, καὶ τῶ εἶναι ἴσον θερμόν,
 ἢ ὁμοῖον πυρὸς ποσόνδ', ἔ ἀέρος πολλαπλα-
 σιον. ὁ γὰρ αὐτὸς πλεον τὰ ὁμογνῆς εἶναι, τοιοῦ-
 τον ἐξ ἑ τ' λόγον. ἀλλὰ μὴ ἕδ' αὐξήσις ἀν-
 εἶν κατ' Εμπεδοκλέα, ἀλλ' ἢ ἢ καὶ πρὸς-
 θεσιν. πρὸς γὰρ αὐξήσις ὁ πῦρ.

M Irabitur porro aliquis, eos qui ele-
 menta corporum vno plura esse di-
 cunt, ita vt in se non transmutentur, sicut
 Empedocles inquit, quo pacto ipsi elemen-
 ta esse comparabilia dicere queant. Atqui
 ille ad hunc modum ait: nam æquabilia
 sunt hæc omnia. Si igitur secundum quan-
 titatem, idem quid omnibus inesse compa-
 rabilibus quo mensurentur, est necesse, vt
 si ex aquæ sestario vno, aëris decem fiant:
 ergo idem quid vtraque sunt, si mensuran-
 tur eodem. Sin verò non hoc pacto secun-
 dum quantitatem, vt è quanto quantum,
 sed quantum possint: velut si aquæ sestarius
 æquè frigefacere atque aëris decem possit,
 atque ita secundum quantitatem, non qua-
 tenus quantitas est, sed quatenus possunt a-
 liquid, comparabilia sunt: fiet sanè, vt etiam
 non quantitatis mensurâ secundum poten-
 tias atque vires, sed proportione compa-
 rentur. verbi causa: vt hoc calidum, hoc al-
 bum. sed vt hoc, in qualitate quidem simi-
 litudinem significat, in quantitate verò æ-
 qualitatem. Videtur itaque esse absurdum,
 si corpora illa quæ transmutari nequeunt,
 proportione comparabilia non sint, sed po-
 tentiarum mensura, & eo quod tantum
 ignis, æquale vel simile calidum sit atque
 aëris multo plus. Idem namque cùm maius
 est, ex eo quia vnus est generis, hanc habe-
 bit rationem. At verò neque accretio fuerit
 secundum Empedoclem, præterquam quæ
 additione fit. nam igni ignem augeri cen-
 set. inquit enim:

*Auger terra quidem proprium genus, æthe-
 ræque æther.*

Hæc autem adiiciuntur, apponuntur-
 que. At ea quæ incrementa suscipiunt, non
 ad hunc modum augeri videntur. Longè
 autem difficilior fuerit eidem, de genera-
 tione quæ natura sit, rationem assignasse.

Αὐξήσις δὲ τῶν μὴ σφέτερον γένος, αἰθέρα
 δ' αἰθέρα.
 τῶντα δὲ πρὸς πῆσται. δοκεῖ δ' ἕχ οἷτως
 αὐξήσασθαι αὐξήσασθαι πολὺ ὅ χαλεπώτε-
 ρον ἀποδοῦναι πρὸς γινέσεως τῆς κατὰ φύσιν.

Nam omnia quæ natura gignuntur, aut semper sic aut plerumque fiunt. Quæ verò non semper aut plerumque fiunt, à casu & fortuna fieri assolent. Quænam igitur causa est, vt ex homine homo, aut semper aut plerumque, & è tritico triticum, sed non oliua, oriatur? An si ita componatur os? non enim vtrumque, quemadmodum inquit ille, sed ratione quadam cocuntibus fit aliquid. Quænam igitur horum causa est? non enim ignis vel terra, causa existit. At verò neque concordia aut discordia: etenim hæc segregacionis, illa verò congregationis solum causa est. Hoc autem est cuiusque essentia, sed non,

Mistio mistorumque prius diuulsio solum: quemadmodum inquit ille. In hisce namque fortuna nominari solet, non ratio. fieri enim potest vt aliqua, vt contingit, ac temere, misceantur. Itaque sic sese habere eorum quæ natura constant, causa existit. atque cuiusque natura hæc est, de qua nihil meminit. Nihil ergo de natura dicit. At verò hoc ipsum bonum existit. Porro ille solam mistionem collaudat. Atqui discordia haudquaquam secernit elementa ipsa, quæ natura deo priora sunt: sed concordia. dii autem & hæc quoque sunt. Præterea de motu simpliciter dicit: non enim satis est dicere concordiam & discordiam mouere, nisi hæc concordia ratio sit, motu inquam tali ciere, & discordia tali. Igitur aut definiuisse aut supposuisse, aut exactè vel mollior vel alio quodlibet modo demonstrasse oportebat. Insuper cum vi & præter naturam moueri corpora videantur, per naturam quoque mouentur. vt ignis ad superum quidem locum non vi, sed ad inferum vi fertur. Vi autem & natura contraria sunt. Contingit autem vi moueri: ergo & natura quoque motu cieri contingit. Concordia igitur illo motu mouet, aut non mouet. Nam terram deorsum ferri, concordia contrarium est, & segregacioni simile existit: potiusque discordia naturalis motus causa est, quam concordia. Vnde fit vt omnino concordia potius præter naturam existat. Simpliciter autem, nisi concordia aut lis moueat, ipsorum corporum nullus motus statufve est. At, hoc absurdum est. Ad hæc videmus corpora motu cieri, nam discordia segregauit. Æther autem in sublimi subuectus non à discordia fuit, sed interdum illum velut à fortuna sublatum asserit: sic dicens,

Nam plerumque aliter, sed tum si forte cuncurrit.

Interdum ignem sursum ferri aptissimum esse: inquit enim,

Ast æther longis sub humum radicibus ibat.

Tom. I.

Ἐὰν γὰρ γινώσκῃ φύσις, πᾶντα γίνεσθαι, ἢ αἰεὶ ὦδιν, ἢ ὡς ἔστι τὸ πολὺ. Ἐὰν δὲ ἴδῃ τὸ αἰεὶ, ἢ ὡς ἔστι τὸ πολὺ, ἀπὸ τῶν μαύρων, καὶ ἀπὸ τύχης. ἢ οὖν τὸ αἰεὶον τὸ εἶναι ἀδελφῶν ἀδελφῶν, ἢ αἰεὶ, ἢ ὡς ἔστι τὸ πολὺ. Ἐκ τῆς πυροῦ πυρὸν, ἀλλὰ μὴ ἐλαίαν; ἢ καὶ ἐὰν ὦδιν σίωτεθῆ ὄσσοιν; ἢ γὰρ * ὡς ἔτυχε σίωτεθῆ. γρ ὅπως εἶ.
ῥόντων ὁσδὲν γίνεσθαι, καθάπερ ἐκείνους φησιν, ἀλλὰ λόγῳ τινί. ἢ οὖν τὸ τούτων αἰεὶον; ἢ γὰρ δὴ πῦρ γὰρ, ἢ γῆ. ἀλλὰ μὴ ἔδ' ἢ φιλία καὶ τὸ νῆκος συγκρίσεως γὰρ μόνον, τὸ δὲ ἀφαιρέσεως αἴτιον. τὸτο δ' ἔστιν ἢ ὅσα ἢ γὰρ ἐκείνου, ἀλλ' ἢ μόνον

--- μίξις τε ἀφαιρέσις τε μίγνυτων
ὡς περ ἐκείνους φησιν. τύχη δ' ἔστι τούτων ὀνομαζέσθαι, ἀλλ' ἢ λόγῳ. ἐστὶ γὰρ μίγνυται ὡς ἔτυχε. τῶν γὰρ δὴ φύσις ὄντων αἴτιον, τὸ οὕτως ἔχειν, καὶ ἢ ἐκείνου φύσις, αὐτὴ περὶ ἧς ὁσδὲν λέγει. ὁσδὲν ἀρὰ περὶ φύσεως λέγει. ἀλλὰ μὴ καὶ τὸ εἶναι τὸτο ἔσθαι ἀγαθόν. ὁ δὲ πᾶν μίξιν μόνον ἐπαίνοσ. καίτοι γὰρ τὰ στοιχεῖα ἀφαιρέσει, ἢ τὸ νῆκος, ἀλλ' ἢ φιλία, τὰ φύσις ἁπλοῦτερα τῆς θεοῦ. θεοὶ δὲ καὶ ταῦτα. ἐπὶ δὲ περὶ κινήσεως ἀπλῶς λέγει. ἢ γὰρ ἰχθυὸν εἰπεῖν, ἔστι ἢ φιλία καὶ τὸ νῆκος κινήσ. εἰ μὴ τὸτο ἢ * φιλία εἶναι τὸ κινήσει τοιαδί, νεῖκει γὰρ τοιαδί. ἔδδ' οὖν ἢ ὀρίσασθαι, ἢ ὑποθέσθαι, ἢ ἀποδείξαι, ἢ ἀκριβῶς, ἢ μαλακῶς, ἢ ἄλλως γὰρ πως. ἐπὶ δ', ἐπεὶ φαίνεσθαι καὶ βία, ἢ ἁπλῶς φύσιν κινώμενα τὰ ἄματα, καὶ κατὰ φύσιν, οἷον τὸ πῦρ, αἰὼν μὴ, ἢ βία, κατὰ δὲ, βία. τὰ δὲ βία τὸ κατὰ φύσιν ἀναπτόν. ἐστὶ δὲ τὸ βία. ἐστὶν ἔξω ἢ τὸ κατὰ φύσιν κινώμεν. ταῦτα οὖν ἢ φιλία κινήσ, ἢ ἢ. ταῦτα ἀπτόν γὰρ πᾶν γὰρ * αἰὼν καὶ ἀφαιρέσει ἔοικε. καὶ μᾶλλον τὸ νῆκος αἴτιον τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως, ἢ ἢ φιλία. ὡς τε καὶ ὅλως παρὰ φύσιν ἢ φιλία ἀν' εἶη μᾶλλον. ἀπλῶς δὲ εἰ μὴ φιλία, ἢ τὸ νῆκος κινήσ, αὐτῶν τῶν σωματῶν ὁσδὲν κινήσ ἔστιν, ὁσδὲν μόνον. ἀλλ' ἀπτόν. ἐπὶ δὲ φαίνεσθαι κινώμενα. διέκρινε μὴ γὰρ νῆκος. ἐπέστη δ' αἰὼν ὁ αἰθέρ, ἢ κατὰ τῆς νεῖκος, ἀλλ' ὅτε μὴ φησιν ὡς περ ἀπὸ * τύχης. γρ. τίχης.

Οὕτω γὰρ σίωτεθῆ ἔσθαι τότε. πολλάκι δ' ἄλλως.
ὅτε δὲ φησιν πεφυκέναι τὸ πῦρ αἰὼν φέρεσθαι. ὁ δὲ αἰθέρ φησιν,
--- μακρῆσι κατὰ ῥόνα δύνετο ρίζας.
Q99 ij

ἄμα δὲ καὶ τὸ χρονον ὁμοίως ἔχον φησὶν ὅτι τε
 τῆς νεύουσι καὶ ἐπὶ πρῶτον ὅτι τῆς φιλίας.
 πῶς ἔστι δὲ κινουῦν πρῶτον καὶ αἴτιον τῆς κινή-
 σεως; ὅ γὰρ δὴ καὶ φιλία καὶ ὁ νεύουσι, ἀλλὰ τίνος
 κινήσεως ταῦτα αἴτια· εἰ δὲ ἔστιν, ἐκείνο ἀρχή·
 ἀποπον δὲ, καὶ εἰ ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς σοιχείων, καὶ
 ἐν τῇ αἰτῶν αἰ γὰρ ἀλλοιωσὶς αἰ τῆς ψυχῆς,
 πῶς ἔσονται; οἷον δὲ μείζονος εἶ) ἐπάλιν ἀμ-
 σοσι, καὶ μνήμη, καὶ λήθη· δηλον γὰρ ὅτι εἰ μὴ
 πῦρ, καὶ ψυχὴ, καὶ πάθη ὑπερῆς αὐτῆ ὅσα πύρι,
 ἢ πῦρ· εἰ δὲ μικτόν, καὶ σωματικὰ τούτων, ἢ
 ὁδὸν σωματικόν. ἀλλὰ καὶ μὴ τούτων, ἐτε-
 ρος ἔργον ἔστι θεωρίας. καὶ δὲ τῆς σοιχείων,
 ἐξ ὧν τὰ σώματα σιῶν ἔσονται, ὅσοις μὴ δοκεῖ
 εἶ) ἢ κοινόν, καὶ μεταβολῆς εἰς ἀλλήλα, ἀνάγκη
 εἰ γὰρ τούτων, καὶ γὰρ τούτων συμβαίνον·
 ὅσοι δὲ μὴ ποιοῦσιν ἐξ ἀλλήλων γίνεσιν, μὴ δὲ
 ὡς ἐξ ἐκάστου, πλὴν ὡς ἐκ τοῖχου πλίνθου,
 ἀποπον· πῶς δὲ ἐξ * ἐκείνων ἔσονται ἄρχες καὶ
 ὅσα, καὶ τῆς ἄλλων ὀνομαζόμενα; ἐξ δὲ τῶν λεγόμε-
 νων ἀπορίων, ἐπὶ τοῖς ἐξ ἀλλήλων γίνασθαι, πῶς
 ἔσονται γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἕτερον πῶς ταῦ-
 τα λέγω δ', οἷον εἰ ἐκ πυρός ἔστιν ὕδωρ, καὶ
 ἐκ τούτου γίνεσθαι πῦρ. ἐστὶ γὰρ πῶς κοινόν δὲ
 ἀποκαίμενον· ἀλλὰ δὴ καὶ ἄρξ ἐξ αὐτῶν
 γὰρ καὶ μυελός· ταῦτα δὲ * πῶς γὰρ; ἐκεί-
 νοις τε γὰρ τοῖς λέγουσιν ὡς ἐπὶ Ἐμπεδοκλῆς,
 πῶς ἔσονται ἔσονται; ἀνάγκη γὰρ σιῶν εἶ) ἢ
 κατὰ τὸν ἐκ πλίνθων ἐκ λίθων τοῖχος. καὶ δὲ
 μίγμα δὲ τῆτο, ἐκ τῶν ἄλλων μὴ ἔσονται τῆς
 σοιχείων, καὶ μικρὰ δὲ πρὸ ἀλλήλα συγκει-
 μένων. ἔτω δὲ ἄρξ, ἐκ τῆς ἄλλων ἐκάστου. συμ-
 βαίνον δὲ, μὴ ἐξ ὀνομαζόμενα ἄρχες γίνε-
 σθαι πῦρ ἐκ ὕδωρ. ὡς ἐπὶ [εἰ] ἐκ μικροῦ γίνονται
 ἀπὸ, ἐκ μὴ τούτου τῆς μέρους σφαιρα, πυρα-
 μίς δὲ ἐξ ἄλλων τίνος· ἀλλ' ἐνεδέχεται γὰρ ἐξ
 ἐκαστέρου ἐκάτερον γίνεσθαι. τῆτο μὴ δὴ τῆ-
 τον γὰρ τὸ ἔσονται ἐκ τῆς ἄρχος, ἐξ ὀνομαζόμενα ἀμ-
 φω· τοῖς δὲ ἐκείνως λέγουσιν ἐκ ἐνδέχεται, ἀλλ'
 ὡς ἐκ τοῖχου λίθος καὶ πλίνθος, ἐκάτερον ἐξ
 ἀλλήλων τούτου καὶ μέρους. ὡς αὐτῶς ἢ, καὶ τοῖς ποιοῦσι
 μίαν αὐτῶν ὕλην, ἐξ ἧς πῶς ἀπορίων, πῶς ἔσονται
 ἢ ἐξ ἀμφοτέρων, οἷον ψυχροῦ καὶ θερμοῦ, ἢ πυ-
 ρὸς καὶ γῆς. εἰ γὰρ ἔστιν ἢ ἄρξ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ
 μὴ δὲ τούτων ἐκείνων, μὴ δὲ αὐ [σιῶν] σω-
 ζομένων, * πῶς λέγεται πλὴν ὕλην εἶ) δὲ ἐξ
 ἐκείνων; ἢ γὰρ γὰρ τούτων φθορὰ, ἢ γὰρ τούτων ποίησι, ἢ
 πλὴν ὕλην. ἀρ' οἷον ἐπειδὴ ἔστι καὶ μάλλον καὶ ἢ τ-
 τον θερμόν καὶ ψυχρόν, ὅταν μὴ ἀπλάως ἢ γὰρ
 τούτων * ἐνδέχεται, διὰ τὴν γὰρ τούτων ἔσονται.

γρ. ἐκείνων

γρ. γίνονται
πῶς

γρ. πλ. πλὴν
σώματα ὕ-
λην εἶ).

γρ. ὁπλα-
χία,

A Et insuper ipsum quoque mundum simi-
 liter nunc tempore discordia, ut prius tem-
 pore concordia, habere dicit. Quid igitur
 mouēs primum, motionisque causa existit;
 non enim discordia & concordia, verū hæc
 alicuius motus causa sunt. Quod si sint, illa
 principium erit. Porro absurdum est, animā
 ex elementis constare, aut elementorum vi-
 num aliquod esse. Quomodo enim animæ
 alterationes, ceu musicum esse, & rursus
 non musicum, aut memoria, aut obliuio e-
 runt? Perspicuum enim est, quod si anima
 ignis sit, eadem illi quæ igni, ut ignis est, af-
 fectiones competent. si verò ex elemen-
 torum mistura constet, corporea. At
 harum nulla corporea existit. Verum de
 hisce considerare, alterius contemplationis
 est officium. De ipsis autem elementis, ex
 quibus corpora constant, iis quidem qui cō-
 mune quid esse, aut ea inter se transmutari
 putant; si ex hisce alterum; & alterum quo-
 que contingat, est necesse: qui verò genera-
 tionem mutuam non faciunt, nec è singulis
 singula, sed velut è muro lateres gigni vo-
 lunt, absurdum quid dicunt. Nam qui car-
 nes, ossa & cæterorum quodvis ex illis erūt?
 C Quod autem dicitur, dubitationem habet,
 etiam apud eos qui generationem mutuam
 astruunt, quoniam pacto ex ipsis diuersum
 quid ab eis oriatur. Verbi causa: ex igni a-
 qua fit, & ex aqua ignis. nā subiectū cōmu-
 ne quid existit. sed & caro atq; medulla ex
 eis fiūt. at hæc quomodo? Etenim illis qui
 perinde ut Empedocles, dicunt, quisnam e-
 rit modus? Nam compositionem esse quo-
 modo è lateribus atque lapidibus fit murus,
 necesse est, & hæc mistura ac congeries ex
 conseruatis quidem, sed secundum exiguas
 D portiones iuxta sese cōpositis erit elemētis.
 Ad hunc itaque modum, caro & cæterorū
 quodque fiet. Accidit autem, ut nō ex qua-
 libet carnis parte ignis & aqua gignantur,
 (sicuti ex cera, ex hac parte pila, ex aliqua a-
 lia meta fieri potest,) sed ex vtraque vtrum-
 que fieri queat. Hæc itaque hoc gignantur
 modo ex carne, ex quauis parte vtrumque.
 At hisce qui illo modo dicunt, ex quauis v-
 trumque gigni non potest, sed perinde fit
 E ut è muro lapis & later, ex alio loco ac parte
 vtrumque. Pari modo & hisce qui ipsorum
 materiam vnam faciunt, dubitatio qua-
 dam obrepit, qualiter ex ambobus, cali-
 do inquam & frigido, aut igni & terra,
 quippiam erit. Nam si caro ex ambobus
 fit, & neutrum illorum, nec rursus seruatorum
 compositio, quid restat id esse præ-
 terquam materiam, quod ex illis constat?
 Nam corruptio alterius, aut alterum fa-
 cit, aut materiam. Igitur postquam cali-
 dum & frigidum intensionem remissio-
 nemque suscipiūt, cum simpliciter alterum
 actu fuerit, tunc alterum erit potentia.

Cum verò non profus, sed frigidum ut calidum, & calidum, ut frigidum fuerit, quòd quæ miscentur, suas exuperantias vicissim corrumpunt; tunc neque materia erit, neque illorum contrariorum utrumque, sed intermedium actu simpliciter erit. Porro quo potentia magis calidum est, quàm frigidum, aut contrà: hoc duplo, aut triplo, aut alio id genus modo magis calidum potentia quàm frigidum existit. Alia itaque mixta ex contrariis erunt, aut elementis, & elementa ex illis quodammodo potentia existentibus, non tamen sic ut materia, sed dicto modo. Atque hoc quidem pacto mixtio, illo verò materia, id quod gignitur, existit. Præterea & ipsa contraria pati solent, quemadmodum antè præfinitum est. Etenim actu calidum, potentia frigidum est: & actu frigidum, potentia calidum. Quare nisi ad æqualitatem redacta sint, in se mutuò transmutantur. Simili modo & in cæteris contrariis. Atque primò quidem elementa ipsa ita transmutantur: deinde ex hisce carnes & ossa & eiusmodi fiunt, cum illa calido quidem in frigidum, & frigido in calidum transeunte, ad mediocritatem venerint: hinc enim neutrum est, mediocritas autem multiplex est, & nequaquam indivisibilis. Similiter humidum & siccum & talia, carnem ossaque & cætera id genus mediocritate efficiunt.

C A P. VIII.

Quodlibet mixtum perfectum circa mundi medium existens, ex elementorum concurrentia nasci.

OMnia autem mixta corpora, quæ circa locum qui medio uniuersi tribuitur, collocata sunt, ex simplicibus constant omnibus. Nam terra quidem ideo cunctis inest, quòd unumquodque maximè & ut plurimum in proprio terræ loco existit. Aqua verò, quòd composita finiri oporteat: & illa è simplicibus sola bellè terminari queat. Præterea quòd & terra humiditate consistere non possit: sed humiditas id sit, quod continendi vim ac coercendi habeat. nam si humiditas à terra profus eximatur, ea defluet profectò. Terra igitur & aqua has ob causas insunt. item aër & ignis, quòd terræ & aquæ contraria est: quantum substantiam substantiæ contrariam esse contingit. Cum igitur generationes è contrariis sint, & contrariorum extremum alterum insit, alterum quoque inesse est necesse. Quare in omni composito simplicia omnia inerunt.

Tom. I.

A ὅταν δὲ μὴ ποικιλεῖται, ἀλλ' ὡς μὴ θερμὸν ψυχρὸν, ὡς δὲ ψυχρὸν θερμὸν, ἀλλ' ὅ μὴ γινώσκοντα φέρει τὰς ὑποφύσας ἀλλήλων, ἥτε ἔστι ἢ ὑλη ἔσται, ἔτε ἐκείνων τῶν ἐναντίων ἐκείτερον * ἐνδελεχία ἀπλῶς, ἀλλὰ μεταξύ * κ. ἐπιχειρία δὲ τὸ δυνάμει, μᾶλλον εἶ) θερμὸν ἢ ψυχρὸν, ἢ ἐναντίον ἐκείτερον * τῆτον τ' ἄλλο διπλασίως θερμὸν δυνάμει, ἢ ψυχρὸν, ἢ τριπλασίως, ἢ κατ' ἄλλοι ἔσπον τοιοῦτον. ἔσται ὅ μὴ γινώσκοντα ἄλλα, ὅτι τῶν ἐναντίων, ἢ τῶν στοιχείων, ἐπὶ τὰ στοιχεῖα ἐξ ἐκείνων δυνάμει πως ὄντων. ἔχ' ἔτω δὲ ὡς ἢ ὑλη, ἀλλὰ τ' εἰρημὸν ἔσπον. ἔστιν ἔτω μὴ μίξις, ἐκείνως δὲ, ὑλη ὅ γινώσκοντα. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰ ἐναντία * τ' ἐν τοῖς περὶ τοὺς διορισμὸν. ἔστι γὰρ ὅ ἐνεργία θερμὸν δυνάμει ψυχρὸν, καὶ ὅ ἐνεργία ψυχρὸν, δυνάμει θερμὸν. ὥστε εἰ μὴ ἰσότης, μεταβάλλει εἰς ἀλλήλα. ὁμοίως ὅ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐναντίων. καὶ περὶ τὸν γε ἔτω τὰ στοιχεῖα μεταβάλλει. ἐκ δὲ τούτων, ἄρχες, ἐπὶ ὅσα, καὶ τὰ τοιαῦτα, τῶ μὴ θερμὸν γινώσκοντα ψυχρὸν, τῶ δὲ ψυχρὸν θερμὸν, ὅταν γ. ὑπὲρ, sic sarp. περὶ ὅ μὴ μέσον ἔλθῃ. ἐπὶ τῶν γὰρ * ἔστι ἔτερον, ὅ δὲ μέσον πολὺ, καὶ ἐκ ἀδιαίρετον. ὁμοίως ὅ ἐπὶ ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, καὶ [ἄλλα] τὰ τοιαῦτα * μεσότητα ποιοῦσι ἄρχες ἐπὶ ὅσα, ἐπὶ ἄλλα τὰ τοιαῦτα.

ΚΕΦΑΛ. Η'.

Οὐ ἀπόματα ἄλλα ἐξ ἀπόματων σιωπῆσθε τῶ ἀπλῶν.

AΠόματα δὲ τὰ μικτὰ σώματα ὅσα περὶ τῶ μέσου τόπον ἔστιν, ἐξ ἀπόματων σύγκειται τῶ ἀπλῶν. γῆ μὴ γὰρ ἐνυπὸν χεῖρα πᾶσι, ἀλλ' ὅ ἐκείσον εἶ) μάλιστα καὶ πλείστον ἐπὶ τῶ οἰκείῳ τόπῳ. ὕδωρ δὲ, ἀλλ' ὅ δὲ μὴ οὐκ εἶ) τὰ σιωπῆτα, μόνον ὅ εἶ) τῶ ἀπλῶν διορίσον τὸ ὕδωρ. ἐπὶ δὲ καὶ τὸ πλεονάζον τῶ ὑγρὸ μὴ δυνάσθαι συμμῆσθαι. ἀλλὰ τῶ εἶ) τὸ σιωπῆσθαι. εἶ γὰρ ἐξαιρεθεῖν τελέως ἐξ αὐτῆς τὸ ὑγρὸν, ἀλλ' ἀπίπτοι αὐ. γῆ μὴ εἶ) ὕδωρ, ἀλλ' ὅ τῶ τῶ ἐνυπὸν χεῖρα αἰπῆσ: ἀλλ' ὅ δὲ πῦρ, ὅτι ἐναντία ἐστὶ γῆ καὶ ὕδατι. γῆ μὴ ἀέρι, ὕδωρ δὲ πυρὶ ἐναντίον ἐστὶν. ὡς ἐνδελεχῆσθαι ὑπόμῳ ὑπόμῳ ἐναντίαν εἶ). ἐπεὶ οὖν αἱ γῆσθες ἐκ τῶ ἐναντίων εἰσὶν, ἐνυπὸν χεῖρα δὲ γὰτερον ἄλλα τῶ ἐναντίων, ἀλλ' ἀπὸ καὶ * γὰτερον ἐνυπὸν χεῖρα. ὥστε ἐν ἀπόματι γ. γὰτερον πᾶσι σιωπῆσθαι ἀπόματα τὰ ἀπλῶ ἐνέσθαι.

γρ. εἰκασι

μῦρτυρῶν δὲ εἴκοσι ἔστιν ἕκαστου. * ἀπὸ μ-
 πα μὲν γὰρ τρέφεται τοῖς αἰσθητοῖς ὡς ὡν ἔστιν.
 ἀπὸ μὲν δὲ πλείοσι τρέφεται. καὶ γὰρ ὅσα ἄν
 δὴ δόξῃε μάλιστα μόνω ἐνὶ τρέφεται, οἷον τὰ
 ὑδατὶ τὰ φυτὰ, πλείοσι τρέφεται. μέμικται
 γὰρ τὰ ὑδατὶ γῆ. δὲ καὶ οἱ γεωργὸν πειραίνονται
 μίξαντες [κόπρον] ἀρδεῖν. ἐπεὶ δ' ἔστιν ἡ
 μὲν ἕρπυξ τῆς ὑλῆς, ὅ δὲ τρεφόμενον σίωει-
 λημυρῶν τῆ ὑλῆ, ἡ μὲν μορφή καὶ ὁ εἶδος, ὁ δὲ
 λόγος ἡδὴ ὁ μόνον τῶ ἀπλῶν σωματίων τρέ-
 φεται ὁ πῦρ, ἀπὸ μὲν δὲ ἀλλήλων γινο-
 μῶν, ὡς ἄν καὶ οἱ πρῶτοι λέγουσιν. μόνον
 γὰρ ἔστι καὶ μάλιστα τῶ εἶδος ὁ πῦρ ἄλλ' ὅ
 πεφυκέναι φέρεται πρὸς τὸ ὄρον. ἕκαστον δὲ
 πέφυκεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ φέρεται χάριν. ἡ δὲ ὅ
 μορφή καὶ ὁ εἶδος, ἀπὸ μὲν δὲ ἐν τοῖς ὄροις.
 ὅτι μὲν οὖν ἀπὸ μὲν τὰ ὅμοια δὲ ἀπὸ μὲν

γρ. ἀπὸ μὲν, σίωεισκηκε τῶ * ἀπλῶν, εἰρήσεται.

ΚΕΦΑΛ. θ'.

Περὶ πάσης γένεσεως πόσαι τε ἔσονται αἱ αἰτίαι.

ΕΓεῖ δ' ἔστιν ἓν ἡ γένεσις καὶ φθορὰ,
 καὶ ἡ γένεσις τυγχάνει ἓσα ἐν τῷ αἰσθη-
 τῷ μέσον τόπῳ, λεκτέον αἰσθητοῦ πάσης γένεσεως
 ὁμοίως, πόσαι τε ἔσονται αἱ αἰτίαι. ῥᾶον
 γὰρ ἔτι καὶ ἕκαστα θεωρήσομεν, ὅταν
 αἰσθητῶν καὶ ἄλλων ἁπλοῦν ὡς ἔστιν.
 καὶ τὸ ἄριθμὸν ἴσασιν, καὶ τὰ γένεσι αἱ αὐταί,
 αἰσθητῶν ἐν τοῖς αἰσθητοῖς τε καὶ πρῶτοις. ἡ δὲ μὲν
 γὰρ ἔστι ὡς ὑλῆ, ἡ δὲ ὡς μορφή. δεῖ δ' καὶ
 πῶς τὴν αἰσθητῶν ἔστιν ὡς ἔστιν ἡ γένεσις
 πρὸς τὸ γένεσιν αἱ δύο, κατὰ τὸ ἕκαστον ἐν τοῖς
 αἰσθητοῖς. ὡς μὲν οὖν ὑλῆ, τοῖς γένεσι ἔστιν
 αἰσθητῶν, ὁ δὲ αἰσθητῶν ἔστι καὶ μὴ ἔστι. τὰ μὲν γὰρ
 ἔστι ἀνάγκης ἔστι, οἷον τὰ αἰσθητῶν. τὰ δὲ ἔστι
 ἔστι ἔστι ἀνάγκης. τούτων δὲ τὰ μὲν αἰσθητῶν
 ἔστι μὴ ἔστι, τὰ δὲ αἰσθητῶν ἔστι. ἄλλ' ὅ μὴ
 αἰσθητῶν ὡς ἔστι ὁ ἀνάγκη ἄλλως ἔχειν.
 εἴα δὲ καὶ ἔστι, καὶ μὴ ἔστι δὲ αἰσθητῶν, ὅσα ἔστι
 ὁ γένεσι ἔστι φθορῶν. ποτὲ μὲν γὰρ ἔστι τῶ-
 πο, ποτὲ δὲ ἔστι ἔστι. ὡς τὸ ἀνάγκη γένεσι
 ἔστι καὶ φθορῶν, αἰσθητῶν ὁ δὲ αἰσθητῶν ἔστι καὶ μὴ
 ἔστι. δὲ καὶ ὡς μὲν ὑλῆ, τῶ ἔστι αἰσθητῶν τοῖς
 γένεσι. ὡς δὲ ὁ ἔστι ἔστι ἡ μορφή καὶ ὁ
 εἶδος. τῶ δὲ ἔστι ὁ λόγος ὁ τῆς ἕκαστου οὐ-
 σίας. δεῖ δὲ αἰσθητῶν καὶ πῶς τὴν αἰσθητῶν, ἡ
 ἀπὸ μὲν μὲν ὁνειρώποισι, λέγει δὲ ὁ αἰσθητῶν.

A Sed & id cuiusque rei nutritio compro-
 bare videtur. omnia enim eisdem aluntur,
 quibus constant. omnia siquidem pluribus
 aluntur. Nam quæcumque vno solo ali ma-
 ximè videntur, vt plantæ aqua, pluribus a-
 luntur: terra enim aquæ admixta est. Quam-
 obrem ipsi quoque agricolæ miscentes, ir-
 rigare conantur. Cum autem alimentum
 ad materiam pertineat, quod autem nutri-
 tionem suscipit cum materia coniunctum,
 forma sit atque species, rationi consenta-
 neum fuerit, ex omnibus simplicibus cor-
 poribus quæ mutua generatione oriuntur,
 solum ignem nutriri: quemadmodum &
 priores aiunt: quippe qui solus ac maximè
 formæ sit: propterea quod suapte natura
 ad terminum fertur vniuersi. In suum au-
 tem locum quodque ferri natum est. forma
 verò speciésque omnium in ipsis consistit
 terminis. Quòd igitur corpora omnia ex
 simplicibus constent, dictum est.

CAPVT IX.

Generationis causa an materia, aut elementorum qualitates.

CUM autem nonnulla generabilia cor-
 ruptibiliaque sint, & generatio in
 eo qui circa mundi medium est loco sit:
 de omni generatione similiter, & quot
 & quæ sint eius principia, dicendum est.
 sic enim faciliùs singularia contemplabi-
 mur, cum de vniuersalibus priùs sum-
 pserimus. Sunt igitur tot numero, & gene-
 re eadem, quæ in æternis primisque. Nam
 alterum vt materia, alterum vt forma exi-
 stit. oportet autem & tertium insuper ad-
 esse. Nam duo haudquaquam satis sunt ad
 generandum, sicuti nec in ipsis primis.
 Igitur quod esse & non esse potest, ge-
 nerabilibus causa vt materies existit. Nam
 quædam necessariò sunt, ceu æterna: quædam
 necessariò non sunt. Quorum
 illa quidem non esse, hæc verò esse est
 impossibile: eo quòd fieri non possit vt
 necessarium aliter sese habeat. Nonnulla
 & esse possunt, & non esse, de quorum
 numero generabile existit, atque corrup-
 tibile. hoc enim interdum est, interdum
 non est. Quare necesse est, vt generatio at-
 que corruptio circa id sit, quod esse &
 non esse potest. Quocirca & hoc causa,
 vt materies, generabilibus existit. At for-
 ma speciésque, vt cuius gratia. hæc au-
 tem est substantiæ cuiusque ratio. Oportet
 autem & tertium quoque adesse, quod
 omnes quidem somniât, nemo tamen dicit.

Sed alii specierum naturam causam esse sufficientem ad generandum arbitrati sunt, quemadmodum in Phadone Socrates. Nam ubi ille ceteros increpuit, tanquam nihil locutos, eorum quæ sunt quædam species esse, quædam quæ species participant, & eorum quodque per speciem esse dici, susceptione verò oriri & abiectioe interiri supponit. Quare si hæc vera sunt, species esse causas generationis & corruptionis necessario putat. Alii ipsam materiam, nimirum à qua fit motus. At neutri rectè dicunt. Nam si species causæ sunt, cur non semper gignunt continenter, sed quandoque, & quandoque non, cum semper tum species tum quæ eas participant, in ratione rerum sint? Præterea in nonnullis aliam quandam esse causam spectamus. Nam medicus in corpore sanitatem efficit, & scientiam sciens, existente & ipsa sanitate, & scientia, & hisce quæ eas participant: eodem modo & in cæteris, quæ facultate quadam fiunt. Quod si qui materiam ipsam ob motum generare dicant, naturalius profectò dixerint, quàm qui ita dicunt. Etenim quod alterat, quodque transfigurationem facit: causæ ut quippiam oriatur, rationem sibi vendicat magis. Et in omnibus, ex æquo, tam hisce quæ natura constant, quàm quæ ab arte proficiscuntur, hoc agens dicere consuevimus, quod mouendi vim obtinet. Verumenimvero & hi quoque non rectè dicunt. Pati namque & moueri, materiæ est: agere verò & mouere, alterius potentia. Palàm autem est, cum in iis quæ arte, tum iis quæ natura fiunt, nam neque aqua ex se animal facit sed natura: neque lignum lecticam, sed ars. Quare & isti ob id, & quia potentior omittunt causam, haud rectè dicunt. quidditatem enim formamque exterminant. Præterea potentias atque vires corporibus tribuunt, per quas admodum instrumentaliter generant, eam quæ à specie sumitur, causam auferentes. Etenim quoniam, ut aiunt, calidum segregare, & frigidum congregare natum est; & cæterorum quodque, aliud agere, aliud pati: ex his & per hæc gigni & corrumpi cætera omnia dicunt. At ipse quoque ignis, moueri ac pati videtur. Præterea periade faciunt, ac si quis ferræ & instrumentorum cuique, eorum quæ generantur, causam tribuat. Nam cum quis ferra secat, diuidi quippiam: & cum corradit, leue fieri necesse est. & in cæteris simili modo. Quare si quàm maximè agit mouétque ignis, quomodo tamen moueat, non ultra contemplantur, nempe quod deterius quàm ipsa instrumenta.

Tom. I.

A ἄλλ' οἱ μὲν ἰχθυῶν ἀήθησθαι αἰτίαν εἶναι τῶν
 ὄντων πλὴν τῶν εἰδῶν φύσιν, ὡς ἄρ' ὁ ἐν τῷ
 Φαίδωνι Σωκράτης. καὶ γὰρ ἐκείνος ἔπιτι-
 μήσας τοῖς ἄλλοις, ὡς εὐδὲν εἰρηχέσιν, ὑπο-
 τίθεται ὅτι ὅτι τῶν ὄντων, τὰ μὲν εἶδη, τὰ δὲ
 μετεκτικὰ τῶν εἰδῶν. Ἐὐὐὐὐ μὲν ἕκαστον
 τούτων λέγεται καὶ τὸ εἶδος· γίνεσθαι δὲ καὶ
 πλὴν μεταλήφειν, καὶ φτείρεσθαι καὶ πλὴν ἀπο-
 βολῆν. ὡς τ' εἰ τῶντα ἀληθῆ, τὰ εἶδη οἰέ-
 ται ὅτι ἀνάγκης αἰτία εἶναι ἔχουσιν ἔφθο-
 ρῆς. οἱ δὲ αὐτῶν πλὴν ὑλῆν. ἀπὸ τούτης γὰρ
 εἶναι πλὴν κινήσιν. εὐδὲν τεροὶ δὲ λέγεται κα-
 λῶς. εἰ μὲν γὰρ ὅτι αἰτία τὰ εἶδη, ἀφ' ἧς
 πῶς αἰεὶ γινῆσθαι σίωχεως. ἀλλὰ ποτὲ μὲν,
 ποτὲ δ' ὄντων αἰεὶ ἔστι τῶν εἰδῶν καὶ τῶν με-
 τεκτικῶν; ἐπὶ δ' ἐπ' αἰώνων θεωροῦμεν ἄλλο ἢ
 τὸ αἰτιον ὄν· ὑλῆν γὰρ ὁ ἰατρὸς ἐμποιεῖ, καὶ ἔπι-
 στήμιον ὁ ἔπισημων, ὕψος καὶ ὑγείας αὐτῆ [καὶ
 ἔπισημης] καὶ τῶν μετεκτικῶν. ὡσαύτως δὲ
 καὶ ἔπι τῶν ἄλλων τῶν καὶ διωάμιν πορα-
 τορῶν. εἰ δὲ πλὴν ὑλῆν τίς φησὶ γινῆσθαι
 ἀφ' ἧς πλὴν κινήσιν, φυσικώτερον μὲν αὐτῶν λέγει
 τῶν οὕτω λεγόντων. τὸ γὰρ ἀλλοιοῦν καὶ τὸ
 μετασηματίζον, αἰτιώτερον τε τῶν γινῆσθαι. καὶ
 ἐν ἀπασιν εἰώθετα μὲν τῶν λέγειν τὸ ποιοῦν, ὁ-
 μοίως ἐν τε τῆς φύσιν καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τέχνης, ὁ
 δὲ ἢ κινήσιν. ἔμμεν ἀλλὰ καὶ ἔπι τῶν ὄντων ὄρ-
 θῶς λέγεται τῆς μὲν γὰρ ὑλῆς τὸ πάσθαι ὅτι καὶ
 τὸ κινήσθαι. τὸ δὲ κινήσθαι, καὶ τὸ ποιεῖν, ἑτέρας διωά-
 μεως. δῆλον δὲ ἔστι τῶν τέχνη καὶ ἔπι τῶν
 φύσιν γινόμενων. ἔτε γὰρ αὐτῶν ποιεῖ τὸ ὕδωρ ζῶον
 ἐξ ἑαυτοῦ, ἔτε τὸ ξύλον κλίνειν, ἀλλ' ἢ τέχνη.
 ὡς τε ἔστι οὕτοι ἀφ' ἧς τῶν λέγειν ὄρθῶς
 καὶ ὄντα πορα λείποισι πλὴν κινήσθαι αἰτίαν.
 ἐξαιροῦσι γὰρ τὸ πλὴν εἶναι, ἔτι πλὴν μορφῆν. ἐπὶ
 δὲ καὶ τῶν διωάμεις ἀποδιδῶσι τοῖς ὄρθῶσι,
 δι' αἷς γινῆσθαι λίαν ἰργαστικῶς, ἀφαιροῦντες
 πλὴν καὶ τὸ εἶδος αἰτίαν. ἐπεὶ γὰρ πέφυκεν, ὡς
 φασὶ, τὸ μὲν θερμὸν ἀφαιροῦν, τὸ δὲ ψυχρὸν
 σίωσαναι, καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τὸ μὲν ποιεῖν,
 τὸ ἢ πάσθαι, ἐκ τούτων λέγειν καὶ ἀφ' ἧς τῶν
 τῶν ἀπόμυτα τὰλλα γίνεσθαι καὶ φτείρεσθαι.
 Ε * φαίνεται δὲ καὶ τὸ πῦρ ὡς κινούμενον καὶ
 πάσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν πλησίον τῆς ποιοῦσιν, ὡς
 ἄρ' εἰ τίς τῶν ὄντων καὶ ἕκαστον τῶν ὄργανων
 ἀποτέμει πλὴν αἰτίαν τῶν γινόμενων· ἀνάγκη
 γὰρ * ὄντος ὄντος διαίρεσθαι, καὶ ξέοντος
 λεαίνεσθαι, καὶ ἔπι τῶν ἄλλων ὁμοίως. ὡς τε
 εἰ ὅτι μάλιστα ποιεῖ καὶ κινήσθαι τὸ πῦρ, ἀλλὰ πῶς
 κινεῖ * οὐχ ὄρασιν, ὅτι χεῖρον ἢ τῶν ὄργανων.
 γρ. φαίνεται
 χ. ὄρασις
 χ. ὄρασις
 δ. ὄρασις

ἡμῖν δὲ καθόλου τε πρὸς τὸν εἶρησθαι ὡς εἰ τῆ
αἰτίων, καὶ καὶ διώρισται, ὡς εἰ τε τῆς ὕλης καὶ
τῆς μορφῆς.

A Sed & prius à nobis vniuersaliter de causis
dictum est , & nunc de materia & forma
pertractatum atque determinatum.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

CAP. X.

Ὅτι ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ, ἔστι δὲ αἰτία τῆς αἰτίας.
ἔστι δὲ τῆς γένεσιν καὶ φθορῶν.

Perpetuam esse generationis & corrup-
tionis seriem.

ΕΤΙ δὲ, ὅτι ἡ καὶ τῆς πύθου φορῶν [κίνησις]
δέδεικται ὅτι αἰδῶς, ἀνάγκη τούτων ὄν-
των, ἔστι γένεσιν εἰς σίμωχῶς. ἡ γὰρ φορὰ ποιή-
σι τῆς γένεσιν ἐνδελεχῶς, ἔστι δὲ πρὸς ἀνάγκη
καὶ ἀπάγη δὲ γένεσιν. ἀμα δὲ δῆλον, ὅτι
γρ. σὺ τῆς * πρὸς τὸν καλῶς εἶρησθαι, τὸ πρὸς τῆ
τῆς μεταβολῶν τῆς φορῶν, ἀλλὰ μὴ τῆς
γένεσιν, εἰπεῖν· πολὺ γὰρ διλογώτερον, τὸ
ὄν ὡς μὴ ὄντι γένεσιν αἰτίων εἰς, ἡ δὲ μὴ ὄν ὡς
ὄντι τῆ εἰς. ὅ μὴ οὖν φερόμενον ἔστι, ὅ δὲ
γένεσιν ὅτι ἔστι. ἔστι καὶ ἡ φορὰ πρὸς τὸν
τῆς γένεσιν. Ἐπεὶ δὲ τῆς ἀνάγκης ἔστι δέδεικται
σίμωχῶς ὅσα τοῖς πρὸς τῆς γένεσιν καὶ φθο-
ρῶν. φαίνεται ὅτι αἰτία τῆς τῆς φορῶν τῆς γένεσιν,
γρ. φαίνεται ὅτι * φαίνεται ὅτι μίας μὴ ὅσων τῆς φορῶν, ὅτι
ἐνδελεχῶς γένεσιν ἀμφω, ἔστι δὲ ἐναντία
εἰς. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ὡς αὐτῶς ἔχον αἰεὶ, ὅ αὐτὸ
πέφυκε ποιεῖν. ὡς τε ἡ τῆς γένεσιν ἔστι αἰεὶ ἡ
φθορῶν. δεῖ δὲ πλείους εἰς τῆς κινήσεως ἔστι ἐναν-
τίας, ἡ τῆς φορῶν, ἡ τῆς αἰωμαλίας. τῆς γὰρ ἐναν-
τίων αἰτία τῆς ἀνάγκης. ἔστι καὶ ἡ πρὸς τῆς φο-
ρῶν αἰτία ἔστι γένεσιν καὶ φθορῶν. ἀλλ' ἡ καὶ τῆ
λαξὸν κύκλον. ἐστὶ τῆς γὰρ καὶ ὅ σίμωχῶς ἐν
ἔστι, καὶ ὅ κινήσεως δύο κινήσεως. ἀνάγκη γὰρ, εἰ
καὶ αἰεὶ ἔστι σίμωχῶς γένεσιν ἔστι φθορῶν, αἰεὶ μὴ
τῆς κινήσεως, ἵνα μὴ ἐπιλείπωσιν αὐτῶν αἰ-
μεταβολαί. δύο δὲ, ὅπως μὴ ἴσως τερον συμ-
βαῖνη μόνον τῆς μὴ οὖν σίμωχῶς ἡ τῆς ὄλου
φορῶν αἰτία. τῆς δὲ πρὸς τῆς ἐναντίας, ἡ
ἐγκλισί. συμβαῖνη γὰρ, ὅτε μὴ πρὸς γένε-
σιν, ὅτε δ' ἐγγύς. αἰεὶ οὖν τῆς ἀνάγκης
ὅσων, ἀνάγκη ἔστι ἡ κίνησις. ὡς τε εἰ τῆς
πρὸς τῆς ἐγγύς εἰς γένεσιν, καὶ ὅ ἀπέναντι
ἔστι πρὸς γένεσιν τῆς τῆς φθορῶν. καὶ εἰ δὲ
πολλάκις πρὸς τῆς γένεσιν, καὶ τῆς πολλάκις
γρ. ἀπέναντι * ἀπελθεῖν, φθορῶν. τῆς γὰρ ἐναντίων τῆς ἐναν-
τίας αἰτία. ἔστι ὅ ἴσως χρόνῶν ἡ φθορῶν ἡ γένε-
σιν ἡ καὶ τῆς φθῶν. ἔστι καὶ οἱ χρόνοι ἔστι οἱ βίοι ἐκάστων,
ἀριθμὸν ἔχουσι, καὶ τούτῳ διερίζονται. πρὸς τῶν
γὰρ ἔστι τῆς εἰς. ἔστι ἀπὸς χρόνος καὶ βίος με-
τῆς πρὸς τῆς πλῆν, οὐ τῆς αὐτῆς πρὸς τῶν.

P Ræterea cùm demonstratum sit, mo-
tum esse perpetuum , qui la-
tioni accommodatur : his existentibus,
& generationem quoque continenter esse
necesse est. Latio namque continuè
generationem ideo faciet, quia admouet &
abmouet id quod gignendi vim obtinet.
Insuper & priora esse dicta rectè , latio-
nem , inquam , mutationum primam
esse & non generationem , dilucidum
est. Nam multo magis consonum est ratio-
ni, id quod est ei quod non est, vt nascatur
causam esse, quàm id quod non est, ei quod
est vt fit. Sed quod lationem subit, est: quod
verò oritur, non est. Idcirco & latio gene-
ratione prior est. Cùm autem supponatur,
& demonstratum sit, continuam rebus ipsis
generationem corruptionemque compete-
re, & lationem generationis causam esse di-
camus: patet, quòd si vnica latio foret, fieri
non posset vt ambæ fierent, propterea quòd
contrariæ sunt. Nam idem eodémque mo-
do semper habens, idem facere natum est.
Quare aut generatio semper esset, aut cor-
ruptio. Multos autem esse motus, contra-
riosque aut latione aut inæqualitate, con-
uenit: contrariorum enim, contrariæ sunt
causæ. Quocirca & prima latio, ortus ac in-
teritus causa non est: sed obliqui circuli la-
tio, ea namque & continua est, & duobus
motibus fit. Nam si generatio corruptiõe
futura sit semper continua, semper quip-
piam quidem moueri necesse est, vt ne mu-
tationes istæ deficiant: sed duobus, vt ne al-
tera duntaxat eueniat. Continuitatis igitur
causa est, latio vniuersi: accessus verò &
recessus, ipsa decliuitas: accidit enim vt in-
terdum procul, interdum propè existat.
Atque cum interuallum sit inæquale, mo-
tus erit inæqualis. Quare si ex eo generat,
quia accedit & prope est: & quia abscedit
& procul existit, hoc idem corrumpit. At-
que si quia sæpenumero accedit, generat:
& quia plerumque recedit, corrumpit, con-
trariorum enim causæ sunt contrariæ. Et
generatio atque corruptio secundùm natu-
ram æquali in tempore fiunt. Quocirca &
cuiusque tempus & vita numerum habet,
numeròque præfiniuntur. omnium enim
ordo est. Et omne tempus ac vita circuitu
mensuratur: verùm non eodem omnis.

quodd si hoc sit, facto fundamento fore domum necesse est. Nam sic prius sese habet ad posterius. Qua de causa si hoc erit, antè fore illud est necesse. Si itaque est necesse fore posterius, prius quoque necesse est: & si prius, & posterius. Verùm non ob illud, sed quia necessariò futurum supponebatur. In quibus ergo posterius esse necesse est, in hisce recurrit: sempérque si prius est factum, posterius fore necesse est. Quòd si deorsum versùs in infinitum abeant, haud quaquam ex posterioribus hocce fore simpliciter, sed ne ex suppositione quidem, erit necesse. nam semper aliud antè necessario erit: quocirca & illud fore, necessarium erit. Quare si infiniti non sit principium: nec primum quicquam erit, ob quod fore erit necessarium. At verò nec in hisce quidem quæ finem habent, atque terminum, hoc verè dici continget: simpliciter inquam fore quippiam, ceu domum, cùm factum fuerit fundamentum. Nam cùm fuerit factum, nisi semper eam fieri sit necesse, semper id esse quod potest non esse, eueniet. At generatione semper sit, est necesse: si ipsius generatio necessariò sit. nam necessariò & semper, simul sunt. quod enim esse est necesse, non potest non esse. Quare si quid necessariò est, sempiternum est: & si sempiternum est, necessariò est. Si itaque huiusce generatio necessariò est, sempiterna est: & si sempiterna, necessariò. Si igitur generatio cuiuspiam necessariò simpliciter sit, in orbem eat, eodèmq; reuertatur necesse est. Nam generationem aut terminum habere, aut non habere, necesse est. Et, si non habeat: aut in rectum, aut in circulum. Horum autem, si sempiterna sit, in rectum minimè possibile est: quia nequaquam sit principium, neque deorsum vt in futuris accipimus, neque sursum, vt in hisce quæ iam facta sunt. At esse principium, si finita non sit, atque eam sempiternam esse necesse est. Quocirca circularis sit, est necesse. Igitur regressum fieri necesse erit, vt si hoc necessariò sit, ergo & prius. at vero si hoc, & posterius fore erit necesse. Atque hoc semper continuè: nihil enim refert, per duo an plura hoc dicamus. Igitur necessariò simpliciter circulari motui atque generationi competit. Et si in orbem fiat generatio, fore quodque & esse factum necesse est: & si necesse sit, horum generatio circularis erit. Hæc itaque non sine ratione accidunt, posteaquam motus ille circularis atque cœlestis perpetuus est. nam hæc necessariò fiunt & erunt, quæcumque huiusce motiones sunt, & quæcumque propter hunc fiunt motum.

A Εἰ δὲ τὸ αὐτὸ, ἀνάγκη καὶ θεμελίως ἡμοιωμένου, ἡμέσθαι οἰκίαν. ὅταν γὰρ ἡ αὐτὴ πρῶτον ἔχον πρῶτος ὁ ὑπερῶν. ὥστε εἰ ἐκείνο ἔσται, ἀνάγκη ἐκείνο πρῶτον [ἡμέσθαι.] Εἰ τοίνυν ἀνάγκη ἡμέσθαι ὁ ὑπερῶν, καὶ ὁ πρῶτον ἀνάγκη. καὶ * εἰ ὁ πρῶτον, καὶ ὁ ὑπερῶν τοίνυν ἀνάγκη. ἀλλ' ἔτι ἐκείνο, ἀλλ' ὅτι ἡ πρῶτον ὄχι ἀνάγκης ἐσόμενον. ἐν οἷς ἀρα ^{κ. εἰ τὸ πρῶτον, ἀνάγκη καὶ τὸ ὑπερῶν} τὸ ὑπερῶν ἀνάγκη εἶ, ἐν τοῦτοις ἀντίστροφαι. καὶ αἰετὸ πρῶτον ἡμοιωμένου, ἀνάγκη ἡμέσθαι τὸ ὑπερῶν. Εἰ μὲν οὖν εἰς ἀπειρον εἰσιν ὅτι τὸ κατὰ, ὅχι ἔσται ἀνάγκη τὸ ὑπερῶν τὸδε ἡμέσθαι ἀπλῶς. ἀλλ' ἔτι ὅτι ἡ πρῶτον ἀνάγκης ἔσται. εἰ γὰρ ἔτερον ἔμπροσθεν ὄχι ἀνάγκης ἔσται. εἰ καὶ ἐκείνο ἀνάγκη ἡμέσθαι. ὥστε εἰ μὴ ἔστιν ἀρχὴ τῆς ἀπειρου, ὅθεν πρῶτον ἔσται ὅθεν, δι' ὃ ἀναγκαῖον ἔσται γενέσθαι. ἀλλὰ μὲν ἔτι ἐν τοῖς πέρασιν ἔχουσι τὸ ἔσται εἰπεῖν ἀληθῶς, ὅτι ἀπλῶς ἀνάγκη ἡμέσθαι, οἷον οἰκίαν, ὅταν θεμελίως ἡμῖται. ὅταν γὰρ ἡμῖται, εἰ μὴ αἰετὸ τὸ ἀνάγκη γίνεσθαι, συμβήσεται αἰετὸ εἶ, ὁ ἐκείνο μὴ αἰετὸ εἶ. ἀλλὰ δεῖ τῆς ἡμέσθαι αἰετὸ εἶ, εἰ ὄχι ἀνάγκης ἔστιν αὐτὸ ἡμέσθαι. ὁ γὰρ ὄχι ἀνάγκης καὶ αἰετὸ ἀμα. ὁ γὰρ ὄχι ἀνάγκη, ἔχ' οἷον τε μὴ εἶ. ὥστε εἰ ἔστιν ὄχι ἀνάγκης, αἰετὸν ἔστι καὶ εἰ αἰετὸν, ὄχι ἀνάγκης. καὶ εἰ ἡμέσθαι πίνω ὄχι ἀνάγκης, αἰετὸν ἔστι ἡμέσθαι τοῦτου. καὶ εἰ αἰετὸν, ὄχι ἀνάγκης. εἰ ἀρα τίνος ὄχι ἀνάγκης ἀπλῶς ἡ ἡμέσθαι, ἀνάγκη * πρῶτον ἀνάγκη καὶ ἀνάγκη μὴ πίνω. ἀνάγκη γὰρ ἡ τοῖς πέρασιν ἔχουσι τὸ ἔσται, ἡ μὴ ἔστιν εἰς ὅθεν, * ἡ κατὰ τοῦτων δὲ εἰσὶν ἔσται αἰετὸν, ὅχι εἰς ὅθεν οἷον τε, εἰ δὲ τὸ μὴ δαμῶς εἶ ἀρχὴ μὴτ' αὐτὸ κατὰ, ὡς ὅτι τῶν ἐσομένων ἀναγκαῖον βεβαίως μὴτε δύνω, ὡς ὅτι τῶν ἡμοιωμένων. ἀνάγκη δὲ εἶ ἀρχὴ, μὴ πεπερασμένης ἔσσης, καὶ αἰετὸν εἶ. εἰ ἀνάγκη κύκλω εἶ. ἀντίστροφον ἀρα ἀνάγκη ἔσται οἷον εἰ τοδὶ ὄχι ἀνάγκης εἶ, ἔτι πρῶτον ἀρα. ἀλλὰ μὲν εἰ τὸδε, καὶ ὁ ὑπερῶν ἀνάγκη ἡμέσθαι. καὶ τὸδε αἰετὸν δὲ σὺνεχῶς. ὅθεν γὰρ τὸδε ἀναγκαῖον λέγειν, εἰ δὲ δύο ἢ πολλῶν. ἐν τῇ κύκλω ἀρα κινήσῃ καὶ ἡμέσθαι ὅτι τὸ ὄχι ἀνάγκης ἀπλῶς. καὶ εἰ κύκλω, ἀνάγκη ἔκαστον γίνεσθαι καὶ γινόμεναι. καὶ εἰ ἀνάγκη, ἡ τοῦτων ἡμέσθαι κύκλω. ταῦτα μὲν δὲ ἐκείνο, ἐπεὶ αἰετὸν καὶ ἄλλως ἐφαίνῃ ἡ κύκλω κινήσῃ, καὶ ἡ τῶν οὐρανοῦ, ὅτι ταῦτα ὄχι ἀνάγκης γὰρ, καὶ ἔσται, ὅσα * ταύτης κινήσεις, καὶ ὅσα ἀρα ταύτων. ^{γρ. ταύτων}

Εἰ γὰρ ὁ κύκλος κινουμένων αἰεὶ τι κινεῖ, ἀνάγκη καὶ τούτων κύκλος εἶναι πᾶν κίνησιν· οἷον τῆς αἰῶ φερῆς οὐσῆς, ὁ ἥλιος κύκλος ὡδὶ· ἐπεὶ δὲ ἔτι καὶ ὡραῖ, ἔτι τῶν κύκλων γίνονται καὶ ἀνακλήματα. Τούτων δ' οὕτως γενεῶν, πᾶν ὑπὸ τούτων· τί οὖν δὴ ποτε τὰ μὲν ἔτι φαίνονται, οἷον ὕδατα ἔτι ἀπὸ κύκλου γένεσθαι· (καὶ εἰ μὲν νέφος ἔσται, δεῖ καὶ ὑσῆ· καὶ εἰ ὑσῆ γέ, δεῖ καὶ νέφος εἶναι)· ἀνθρώποι δὲ καὶ ζῷα οὐκ ἀνακλήματα εἰς ἑαυτοὺς, ὥστε πάλιν γίνεσθαι τὸ αὐτὸν· ἔτι γὰρ ἀνάγκη εἰ ὁ πατήρ ἐγένετο, σὲ γενέσθαι· ἀλλ' εἰ σὺ, ἐκφύου. εἰς οὗτο δὲ ἔοικεν εἶναι αὐτὴν ἡ γενεῆς. ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως πάλιν αὐτῆ, πότερον ὁμοίως ἀπᾶντα ἀνακλήματα, ἢ οὐ; ἀλλὰ τὰ μὲν ἀριθμῶν, τὰ δὲ εἶδη μέτρον· ὅσων μὲν οὖν ἀφθαρτὸς ἔσται ἡ κίνησις, φανερόν ὅτι καὶ ἀριθμῶν τὰ ἑσῆ· ἡ γὰρ κίνησις ἀκολουθεῖ τῆς κινήσεως· ὅσων δὲ μὴ, ἀλλὰ φθαρτῆ, ἀνάγκη τὰ εἶδη, ἀριθμῶν δὲ μὴ, ἀνακλήματα. εἰ δὲ ὕδωρ ἔξ ἀέρος, καὶ ἀπὸ ἕξ ὕδατος, εἶδη ὁ αὐτὸς, οὐκ ἀριθμῶν. εἰ δὲ ἔτι τῶν ἀριθμῶν, ἀλλ' ἔχων ἡ οὐσία γὰρ ἔσται ποιότης, οἷα εἰδέχεται μὴ εἶναι.

A Nam si id quod in orbem mouetur, aliquid semper moueat, eorum quoque motum circularem esse necesse est, ut si supra latior orbita sit, sol orbita mouetur. Quoniam autem hoc pacto mouetur, hac sanè de causa anni tempora in circulum fiunt, redeuntque, Quæ cum ita fiant, omnia profectò quæ sub ipsis sunt, haud secus fient. Cur nam igitur quædam ita fieri videntur, nempe, circulatim oriri, ut pluuia & aër; (nam si nubes erat, pluat etiam oportet: & si pluet, nubem quoque fore conuenit;) homines verò & animalia in sese non redeunt remeantque, ita ut idem rursum oriatur? Non enim si pater sit, te fore: sed illum, si tu sis, necesse est. Hæc autem generatio in rectum proficisci videtur. Rursum autem hoc considerationis initium sumatur: similine modo vniuersa redeant an non, sed quædam numero, quædam specie solùm? Quorum igitur substantia motum subiens incorruptibilis est, ea omnia, ut patet, etiam numero eadem redire solent, nam motus id comitari solet quod motu cietur. Quorum verò non, sed corruptibilis: specie, non item numero, reuerti necesse est. Quocirca cum ex aëre aqua fit, & ex aqua aër, aër specie idem, non numero, redit. Quòd si & eadem numero aliqua redeant, non tamen ea quorum substantia ortum subit, eiusmodi existens, quæ non esse possit.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ,

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ

ἢ εἰς Δ Θ Α.

ARISTOTELIS

STAGIRITÆ METEOROLOGICORVM.

LIBER I.

Francisco Vatablo Interprete.

CAPVT I.

Eorum qua hæcenus dicta sunt, & qua deinceps descripturus est, complexio.

DE primis igitur naturæ causis, ac omni naturali motu, & insuper de stellis supera in latrone pulchrè ritèque dispositis, nec non de corporeis elementis, quot & quæ sint, & de mutua eorum transmutatione: item de ortu ac de interitu communi, dictum est antea. Restat autem adhuc quædam huiusce disciplinæ portio contemplanda: quam priores vniuersi Meteorologiam, id est, eorum quæ fiunt in sublimi, scientiam, appellitabant. cuiusmodi sunt quæcumque per primi elementi corporum naturam quidem, sed quæ tamen minus sibi constet, in eo potissimum loco eueniunt, qui in conuersionis stellarum vicinia situs est: verbi causa, de lacteo circulo, cometis, ostentis conflagrantibus discurrentibusque, necnon, de hisce quæ aëri & aquæ promiscuas esse affectiones affirmare possumus, & insuper de hisce quæ terræ species ac partes aut earundem affectus existunt, ex quibus ventorum ac terræmotuum causas contemplabimur, & omnium quæ dum ea mouentur, cooriri solent.

Tom. I.

Α ΚΕΦΑΛ. α'.

Συνοψις ὅλης τῆς φυσικῆς θεωρητικῆς, ἢ ὁμοίως εἰρηται, ὅ δ' ἐν τοῖς ἐξῆς βιβλίοις ῥηθήσεται.

EΠΙ μὲν οὖν τῆς θεωρητικῆς ἀπὸ τῆς φύσεως, & ὡς πᾶσι κινήσεως φυσικῆς ἐπὶ δὲ ὡς ἑκάστῳ τῶν ἀνω φασμάτων ἀερίων, & ὡς τῆς στοιχείων τῆς σωματικῆς, πόσα τε καὶ ποῖα, καὶ τῆς εἰς ἀλλήλα μεταβολῆς, καὶ ὡς ἡρέσεως καὶ φθορᾶς τῆς κινήσεως, εἰρηται ὑπερτέρον. λοιπὸν δὲ ὅτι μέγιστος τῆς μεθόδου ἐπὶ θεωρητέον, ὅτι πάντες οἱ ὑπερτέροι μετεωρολογίᾳ ἐκείνω. ταῦτα δὲ ὅτι ὅσα συμβαίνει καὶ φύσιν μὲν, ἀπακτοτέρα μὲν τῆς τῆς θεωρητικῆς στοιχείου τῆς σωματικῆς, ὡς τὸν γέννησιν καὶ φθορᾶν τῆς ἀερίων. ὅτι ὡς τε γάλακτος, καὶ κρημνῶν, καὶ τῆς ἐκπυροῦσιν ἀερίων ἀερίων φασμάτων ὅσα τε γέννησιν ἀπὸ ἀέρος ἐπὶ κοινὰ πᾶσι καὶ ὕδατος. ἐπὶ δὲ γῆς ὅσα μέρη, καὶ εἶδη καὶ πᾶσι τῆς μερῶν. ἔξ ὧν ὡς τε πνέματων καὶ σφισμῶν θεωρησάμεν ἀπὸ τῆς αἰτίας. καὶ ὡς πνέματων τῶν γινόμενων καὶ τῆς κινήσεως τῆς τούτων.

Rre

κ. ε. π. φ.
ε. π.

εν οἷς, τὰ μὲν ἀποροῦντες, τὸ δ' ἐφαπτόμεθα
τίνα ἔσπον· ἐπὶ δὲ πάλιν κεραιῶν πτώσεως,
καὶ ἄλλων, ἢ τυφώνων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν
ἐγκυκλίων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν συμβαίνει πάθη
τῶν αἰτῶν τούτων σαμῆ. διελθόντες δὲ πάλιν
τούτων, θεωρήσομεν, εἰπὶ δυνάμει καὶ τῷ ὑ-
φηγημένον ἔσπον ἀποδοῦναι πάλιν ζώων ἢ
φυτῶν, καθόλου τε καὶ χωρὶς· σχεδὸν γὰρ τού-
των ῥηθέντων, τέλος αὐτῶν εἶη γενεῶν τῆς ἕξ
ἀρχῆς ἡμῶν παραρρέσεως πάσης. ὡς οὖν
ἀρχαῖοι λέγουσιν πάλιν αἰτῶν πρῶτον.

A inter quæ alia addubitamus, alia mo-
do quodam attingimus. Super hæc, de
fulminum casu, typhonibus, præsteri-
bus cæterisque circularibus affectibus, qui
corporum concrecione eorundem obue-
niunt. Quibus pertractatis, speculabi-
mur si quid de animalibus ac plantis tam
vniuersim quàm seorsim dicere, via & ra-
tione qua cceptum est, queamus. Ferè
enim his dictis, res vniuersa, qua de
agere ab initio instituimus, finem erit
afsecuta. Sic ergo sumpto initio, de ipsis
priùs dicamus.

ΚΕΦΑΛ. Β΄.

C A P. II.

Ὅτι ὅλου τῆς πάλιν γῆς κόσμου ἡ δυνά-
μις ὑπὸ τῆς αἰώρου φορῆς κυβερνάται.

De continentia inter calum & terram,
diuersitate.

Vicomer,
εξ ἧς σω.
κ. κ. κ. κ. κ.

Επειδὴ δὲ διώρισται πρότερον ἡμῶν, μία
μὲν ἀρχὴ τῆς σαμῆ, καὶ ἕξ ὧν σιυέση-
κεν ἢ τῆς ἐγκυκλίας φερομένων σαμάτων
φύσις· ἀλλὰ ὅτι τέσσαρα σώματα ἀφ' ἑαυ-
τῶν τετάρων ἀρχῶν, ὧν διπλῶν εἶδη φαμεν πάλιν
κίνησιν, πάλιν ἀπὸ τῆς μέσου, πάλιν δ' ὅτι ὅ-
μιον τετάρων δ' ὄντων τούτων, πρῶτος, καὶ
ἀέρος, καὶ ὕδατος, καὶ γῆς· ὅ μὲν τούτοις πᾶσιν
ἔπιπολάζον, εἶδη πῦρ· ὅ δ' ὑφιστάμενον, γῆ.
δύο δ' αὐτῶν, πρῶτος αὐτῶν, πρῶτος ἀνάλογον ἔχει·
ἀὴρ μὲν πρῶτος ἐγγυπᾶται τῶν ἄλλων· ὕδωρ δὲ,
γῆς· ὅ δὲ πάλιν γῆς ὅλος κόσμος, ἐκ τού-
των σιυέσηκε τῆς σαμῆ. πάλιν ὅτι τὰ συμ-
βαίνοντα πάθη φαμεν εἶδη ληπτέον· ἐστὶ δ' ἕξ
ἀνάγκης σιυεχῆς πως εἶδη τῆς ἀνω φορῆς,
ὥστε πᾶσιν αὐτῶν πάλιν δυνάμειν κυβερνάσθαι
ἐκείθεν· ὅθεν γὰρ ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ πᾶσιν,
ἐκείνῳ αἰτίαν νομίζον πρῶτον. πρῶτος δὲ
τύποις, ἢ μὲν αἰδέρος καὶ τέλος ἐκ ἕρουσα πάλιν
τῆς κινήσεως, ἀλλ' αἰεὶ ἐν τέλει· ταῦτα
δὲ τὰ σώματα πρῶτα πεπερασμένοις διέση-
κε τόποις ἀλλήλων· ὥστε τῶν συμβαινόντων
πάλιν αὐτῶν, πῦρ μὲν, καὶ γῆ, καὶ τὰ συγχεῖν
τούτοις, ὡς ἐν ὑλῆς εἶδη, τῶν γνωσμένων αἰτία
καὶ νομίζον· ὅ γὰρ ὑποκείμενον ἐπὶ πάρον,
τῶν πρῶτων παραρρέσει τῆς ἔσπον· ὅ δ' οὕτως
αἰτίον, ὡς ὅθεν ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ, πάλιν τῶν
αἰεὶ κινήσεων αἰτιατέον δυνάμειν.

CVM enim antea definitum sit à no-
bis, vnum quidem principium de
numero illorum corporum esse, ex qui-
bus natura eorum constat quæ in orbem
commant: & alia corpora quatuor ob
principia totidem esse: quorum duplicem
esse motum, alterum à medio, alterum
ad medium dicimus: atque cùm hæc sint
quatuor, nempe, ignis, aër, aqua &
terra: quod super hæc omnia inuehitur,
esse ignem: quod subsidet, terram: duo
etiam esse quæ perinde vt illa inter sese
habeant: (nam aër igni inter cætera pro-
ximus existit, aqua terra:) totus profe-
ctò mundus terræ vndique incumbens,
ex hisce constat corporibus: circa quem
quæ contingere solent affectiones, sumi
oportere censemus. Est autem necessa-
riò mundus iste supernis lationibus ferè
continuus, vt inde vis eius vniuersa re-
gatur. Ea si quidem causa prima putan-
da omnibus est, vnde motus principium
existit. Ad hæc quæ perpetua est, nec
motus finem ratione loci habet, sed in
fine semper est. Quinetiam hæc omnia
corpora certis discreta sunt spatiis. quare
ignem & terram, & quæ hisce cognata
sunt, eorum quæ in inferiore mundo
contingunt, vt in genere materix eo-
rum quæ fiunt, causas existimare adde-
cet. quod enim subiicitur patiturque,
hoc nuncupare modo consueuimus. Sed
quod ita causa est, vt vnde principium
motus, ad eorum vim, quæ assidue mo-
uentur, referendum est.

γ. π. ε. ε.
α. π. ε. ε.

E

A

CAP. III.

De igni & aere questiones aliquot.

Repetitis igitur positionibus definitionibusque, quas prius diximus: de lacteo circulo, cometis, & cæteris quæ hisce cognata sunt, edisseramus. Dicimus itaque, ignem, aërem, aquam & terram, ex sese mutuo gigni: & eorum perinde quodque in quoque potentia inesse, ut & cæterorum, quibus vnum quippiam idemque subiicitur, in quod vltimum resolui solent. Principio igitur addubitauerit quispiam de vocato aere, quam eius naturam in mundo terræ circumfuso sumere oporteat, & quem sibi ille vendicet ordinem ad reliqua, quæ elementa corporum nuncupantur. Siquidem quanta sit terræ moles ad ambientes magnitudines, haudquaquam obscurum est. Iam enim per sideralis scientiæ theoremata deprehensum à nobis est, terram esse multo item quàm stellas quædam minorem. Aquæ verò naturam nec congregatam in vnum sequestratamque cernimus: nec fieri potest ut ab eo quod circa terram situm est, corpore separetur, scilicet à manifestis maris partibus, fluminibus, & si qua est altitudo profunda quæ nobis manifesta non sit. Itaque quod inter terram stellasque in vltimo locatas interpretet, vtrum vnum quoddam esse natura corpus, an plura existimandum est? Et si plura sint, quòtnam sunt, & qua fini locis determinata? De primo igitur elemento nobis prius dictum est, quibus sit viribus, & cur totus ille qui circa lationes supernas existit mundus, illo corpore differtus est. Quæ opinio non modò nostra est, sed prisca quædam maiorumque existimatio esse videtur. Nam quem vocamus æthera, antiquam sibi adoptauit appellationem, quam Anaxagoras idem quod ignis vocabulum significare putasse mihi videtur, quippe qui & superas mundi partes igni plenas esse, & vim quæ inibi esset, æthera vocare censuit: quod quidem adprobè fecit. Nam corpus quod assidue currit, simul & diuinum natura existimasse visum sunt: & quod esset eiusmodi, æthera nuncupare, tanquam nulli eorum quæ hinc visuntur, idem foret, definirunt. Non enim oportet opiniones mortalium easdem semel aut iterum, aut iuxta quempiam paruum numerum redire dicamus, sed infinities. Qui autem id quod ambit, & non corpora solum quæ lationem subeunt, esse purum ignem aiunt;

Tom. I.

ΚΕΦΑΛ. γ.

Πως τετακται ἀήρ ἔκ πυρ πρὸς τὸν ἄνω τῶν σώματος θεσιν, καὶ ἴσως τίς αἰθερὶ ἔστι νέφη, μηδ' εἰς ἕδωρ σύγκρισις.

ΑΝαλαμβάνοντες οὖν τὰς ἐξ ἀρχῆς θεσθὶ καὶ τοῖς εἰρημύμοις πρῶτον δεισιμοῖς, λέγων μὲν πρὸς τὴν γάλακτος φθαρτασίας καὶ πρὸς κομητήν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τυγχάνουσι τούτοις ὄντα συγγρηῆ. Φαμὲν δὲ πῦρ, καὶ αἴερα, καὶ ἕδωρ, ἔκ γὰρ γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων, ἔκαστον ἐν ἐκάστῳ ὑπερῆχον τούτων δυνάμει ὡς πρὸς καὶ τῶν ἀγίων οἷς ἐν τῷ αἰθέρι ὑποκείται, εἰς ὃ καὶ ἀναλύονται ἕχαρον. πρῶτον μὲν οὖν ἀπορήσθην αὐτὸς πρὸς τὸν καλούμενον αἴερα, τίνα τε χρῆ λαβόντα αὐτὸ πρὸς φύσιν ἐν ᾧ πρὸς αἰερόν τι κέσμεται πρὸς γῆν, καὶ πῶς ἔχει τῆς γῆς πρὸς τὰλλα τὰ λεγόμενα στοιχεῖα τῶν σωμάτων. ὁ μὲν γὰρ τῆς γῆς ὄγκος, πηλίκος αὐτὸς εἴη πρὸς τὰ πρὸς αἰερόν τι μέγεθος, ὅσον ἀδελφον. ἤδη γὰρ ὡπταῖα ἴσως τῶν ἀστρολογικῶν θεωρημάτων ἡμῶν, ὅτι πολὺ καὶ τῶν ἀστρων ἐρίων ἐλατίων ὅστι. ἕδατος δὲ φύσιν σίμωσθηκαὶ καὶ ἀφωρισμένην ἔχει ὄρα μὲν, ἔτι ἐνδέχεται κεχωρισμένην [εἶ] τῷ αἰερί πρὸς γῆν ἰδρυμένον σώματος ὅτι τῶν τε φαιραν, θαλάττης καὶ ποταμῶν, καὶ εἴ τι καὶ βάθος ἀδελφον ἡμῶν ὅστι. Ὡς δὲ δὴ μεταξὺ τῆς γῆς τε ἔκ τῶν ἐλάτων ἀστρων πότερον ἐν τῇ νομίσει ἔστι σώμα τῆς φύσιν, ἢ πλείω καὶ ἢ πλείω, πῶσα, καὶ μέγεθος διώριται τοῖς τόποις. ἡμῶν μὲν οὖν εἴρηται πρῶτον πρὸς τὸ πρῶτον στοιχεῖον, ποῖον τι πρὸς δυνάμειν ὅστι, καὶ ὅτι πᾶς ὁ αἰερὸς τῶν ἀνω φερῶν κέσμος, ἐκείνου τῶ σώματος πλήρης ὅστι. καὶ αὐτὸ πρὸς τὸ δόξαν ἔκ μόνον ἡμεῖς τυγχάνομεν ἔχοντες. Φαίνεται δὲ ἀρχαία τις ὑπολήψις αὐτῆς ἔκ τῶν πρῶτον ἀνδρῶν ὁ γὰρ λεγόμενος αἰθερ, παλαιὰν εἴληφε πρὸς πρῶτον σφαιρίδου, ἢ * ἀναξάγορας μὲν τὰς πρὸς αὐτὸν ἠγήσατο μοι δοκεῖ σημαίνεσθαι. τὰ τε γὰρ ἀνω πλήρη πρὸς αἴερα καὶ αἰερός πρὸς ἐξ ἀνω πλάμιν, αἰθερα καλεῖν ἐνόμισε. τῆς το μὲν ὀρθῶς νομίσειας ὅ γὰρ αἰεὶ σώμα θεον, ἀμα τε θεῖον τι πρὸς φύσιν εἰκόσιν ὑπολαβόν, καὶ διώρισθαι ὀνομαζέσθαι αἰθερα ὅ τῶν ὅσον, ὡς ὅν ἔθεν τῶν πρὸ ἡμῶν ὅ αἰερὸς ἔκ γὰρ δὴ φησὶ μὲν ἀπαξ, ὅθεν δὲ, ἔκ ὀλιγάκις τὰς αὐτὰς δόξας ἀνακυκλῶσθαι γινόμεσθαι ἐν τοῖς ἀνδρῶν, ἀλλ' ἀπειρακίς. ὅσοι δὲ πῦρ καλεῖσθαι εἰς φασὶ ὅτι περὶ αἰερόν, καὶ μὴ μόνον τὰ φερόμενα ὄντα.

De caelo l. i. c. 3. & alibi.

Rrr ij

τὸ δὲ μεταξὺ γῆς καὶ τῆς ἀέρος, ἀέρος, θεωρή-
 σαυτες αὐτὰ νῦν δεκνύμεθα διὰ τῆς μαθη-
 μῆτις ἰσχυρῶς, ἵσως αὐτὸ ἐπαύσατο ταύτης τῆς
 παιδικῆς δοξῆς. λίαν γὰρ ἀπλοῦν τὸ νομίζειν
 μικρὸν εἶς μεγέθειν εἶ) τῆς φερομένην ἕκα-
 στον, ὅτι φαίνεται θεωροῦσιν ἐντεθῆεν ἡμῖν οὐ-
 τως. εἴρηκα μὲν οὖν καὶ περὶ τὸν ἐν τοῖς πε-
 ρεῖ τ' αἰὼν ἴσπον θεωρήμασι· λέγω μὲν δὲ τὸν
 αὐτὸν λόγον ἐν νῦν. εἰ γὰρ τάτε ἀφ' ἑαυτῶν,
 πλήρη πυρὸς, καὶ τὰ σώματα σιμείηκεν ἐκ
 πυρὸς, πάλαι φερόδον αὐτὸν ἕκασον τῆς ἄλ-
 λων στοιχείων. ἀλλὰ μὲν ἔστι ἀέρος γε μόνον
 πλήρη· πολὺ γὰρ αὐτὸν ὑπερβαίνει πλῆθος
 τῆς κοινῆς ἀναλογίας πρὸς τὰ στοιχεία σφί-
 ματα, καὶ εἰ δύο στοιχείων πλήρης ὁ μεταξὺ
 γῆς καὶ ἀέρος τόπος ἔστιν ὅσον γὰρ, ὡς εἰπεῖν,
 μέριον ὁ τῆς γῆς ἔστιν ὄγκος, ἐν ᾧ σιμείηθη-
 σαι πᾶν καὶ τὸ τῆς ὕδατος πλῆθος πρὸς τὸ
 πρῶτον μέγεθος. ὁρα μὲν δ' οὐκ ἐν ποσούτω
 μεγέθει γνωρίζω πᾶν ὑπεροχὴν τῆς ὄγ-
 κων, ὅταν δὲ ὕδατος ἀπὸ γῆς ἀφαιρέθη-
 τος, καὶ πῦρ ἐξ ἀέρος. ἀνάγκη δὲ τὸν αὐτὸν
 λόγον ἔχειν ὅτι ἔχει τὸ ἴσον δὲ μικρὸν ὕδατος
 πρὸς τὸ ἔξ αὐτῆς γινόμενον ἀέρος, * καὶ τὸν
 πᾶντα πρὸς τὸ πᾶν ὕδατος ἀφαιρέσει δ' οὐ-
 θεῖν, οὐδ' εἰ τις φήσει μὲν μὴ γίνεσθαι ταύ-
 τα ἐξ ἀλλήλων, ἴσα μὲντοι πᾶν διδάμιν εἶ-
 ναι. καὶ τῶν γὰρ τὸν ἴσπον ἀνάγκη πᾶν ἴσο-
 τητα τῆς διδάμειως ὑπεροχὴν τοῖς μεγέ-
 θεσι αὐτῶν, ὡς πρὸ καὶ εἰ γνωρίζω ἐξ ἀλλή-
 λων ὑπεροχῆν. ὅτι μὲν οὖν, οὔτε ἀπὸ οὔτε
 πῦρ συμπεπλήρωκε μόνον τὸν μεταξὺ τόπον,
 φαέρον ἔστι. λοιπὸν δὲ ἀπορήσασθαι εἰ-
 πεῖν πᾶν τέτακται τὰ δύο πρὸς πᾶν τῆ
 πρῶτου σφίματος θεσιν· λέγω δὲ ἀέρος καὶ
 πῦρ. καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ἢ θερμότης ἀπὸ τῆς
 ἀναθεν ἀέρος γίνεται τοῖς πρῶτον πᾶν γῆ
 τόποις. πρῶτον ἀέρος οὖν εἰπόντες πρῶτον,
 ὡς πρὸ ὑπεροχῆς, λέγω μὲν οὕτω ἐπὶ πρῶτον
 ταύτων πάλιν. εἰ δὲ γίνεται ὕδατος ἐξ ἀέ-
 ρος, καὶ ἀπὸ ὕδατος, διὰ τίνα ποτ' αἰτίαν
 οὐ σιμείηται νέφη καὶ τὸν αἰὼν τόπον; πρῶ-
 σῆκε γὰρ μάλλον ὅσα πορρώτερος ὁ τόπος τῆς
 γῆς ἐστὶ ψυχρότερος, διὰ τὸ μήτ' οὕτως πλη-
 σίον εἶ) τῆς ἀέρος θερμῶν ὄντων, μήτε τῆς
 ἀπὸ τῆς γῆς ἀνακλωμένων ἀκτίνων, αἱ κω-
 λυοῖσι πλησίον τῆς γῆς σιμείησασθαι, διὰ
 κλίονουσαι τῆς θερμότητι τῆς συστάσεως. γίνον-
 ται γὰρ αἱ τῆς νεφῶν ἀφαιρέσεως, ἢ ληγεσθαι
 ἢ δὲ διὰ τὸ κλίεσθαι εἰς ἀκτίνες αἱ ἀκτίνες.

γρ. ἐπὶ πᾶν
 ὕδατος πρὸς τὸ
 πᾶν τα.

οἷον οὐ
 καὶ εἶ) τῆς

A quod verò inter terram stellásque inter-
 cedit, aërem : ij, si quæ nunc Mathema-
 ticus rationibus abundè demonstramus,
 fuissent speculati, forsitan ab hac puerili
 opinione destitissent. Est enim animi per-
 quam simplicis, putare, singula quæ mo-
 tu cientur, ideo pusilla esse magnitudine,
 quòd nobis hinc aspicientibus appareant
 eiusmodi. Ergo tametsi vel antea in de
 supero loco contemplationibus hac de re
 dictum sit, eandem tamen rationem in
 præsentia quoque dicamus. Nam si & in-
 terualla ipsa forent oppleta igni, & cor-
 pora ex eodem constarent, dudum cate-
 ra alia euauissent periissentque elemen-
 ta. At verò nec aëre solo plena sunt inter-
 ualla. nam tum aër communis rationis æ-
 qualitatem ad corpora eiusdem seriei,
 haud paruo exuperaret : etiamsi locus,
 qui inter cælum terramque interhiat, e-
 lementis duobus sit oppletus. quandoqui-
 dem terræ moles quæ totam etiam aquæ
 copiam complexa est, nullius (prope
 dixerim) particulæ rationem subit, ad
 ambientem magnitudinem. At molis
C excessum in tanta fieri magnitudine haud-
 quaquam videmus, vbi ex aqua secre-
 tionem subeunte aër confit, aut ex æ-
 re ignis. Sed quam tantilla ac perexigua
 aquæ portio rationem habet ad aërem
 qui ex ea cooritur, eandem & tota aqua
 ad totum aërem habeat est necesse. Ni-
 hil autem interest, si quis ea non ex
 sese vicissim gigni, æquas tamen vireis
 habere dicat. Nam hoc pacto virium æ-
 qualitatem magnitudinibus eorum com-
 petere perinde est necesse, atque si ex
 sese mutuò gignerentur. Patet igitur,
D neque aërem solum, neque ignem inter-
 patentem oppleuisse locum. Reliquum
 est autem, allatis antè dubitationibus
 dicamus, quónam pacto elementa duo,
 aër inquam ac ignis, ad primi corporis
 positum sita sint. Et quam ob causam ca-
 lor à supernis stellis ad loca quæ sunt cir-
 ca terram, profluat. De aëre igitur prius
 locuti, sicuti admonuimus, dicamus
 deinceps etiamnum de hisce rursus. Ita-
 que si ex aëre aqua cooritur, & ex aqua
 aër, quónam de causa nubes supero in
 loco non consistunt? Nam eo magis in-
 teribi nubes consistere addecebat, quo
 longiùs à terra locus ille distat, & algi-
 dior est : propterea quòd neque adeò pro-
 pe stellas existat, quibus calorifica vis in-
 est, neque prope radios à terra refractos,
 qui quòd feruore caloris constitutiones
 segregent, vapores in nubem cogi pro-
 pe terram vetant. Etenim nubium a-
 strictiones ibidem fieri solent, vbi iam
 radii propterea desinunt, quòd in va-
 stum aërem effundantur disperganturque.

E

Igitur aut non ex quouis aëre aqua fieri
 affolet : aut si ex quouis similiter fiat, qui
 circa terram est, non modò aër, sed veluti
 vapor existit, proinde in aquam rursus
 cogitur. At verò si vniuersus aër tantus exi-
 stens sit vapor, aëris natura & aquæ mul-
 tum excedere videbuntur, si supera in-
 terualla corpore quodam plena sint ;
 nec fieri possit vt igni, propterea quòd
 assiccata iam forent cætera omnia, sed re-
 liquum sit vt aëre oppleta sint, & quòd
 telluri vndiquaque adiacet aqua. nam
 vapor, non nisi aquæ secretio existit. Ad
 hunc igitur modum de hisce addubita-
 tum sit. Nos autem quæ simul & ad mox
 dicenda, & ad nunc dicta conducant,
 definientes dicamus. Quod enim supe-
 ro in loco consistit, & ad lunæ globum
 vsque porrigitur, corpus esse diuersum
 ab igni & aëre dicimus. Verumenimve-
 ro in eo aliud magis, aliud minùs purum
 esse ac sincerum, differentiâsque sortiri,
 & imprimis qua definendo, ad aërem
 mundumque terræ circunquaque incum-
 bentem pertingit. Cùm autem primum
 elementum, & corpora quæ in eo sunt,
 in orbem feruntur, semper id quod ex
 infero mundo ac corpore illi continuum
 est, vi motus disgregatum accenditur,
 atque calorem efficit. Sic autem mente
 concipiamus addeet, hinc item sumpto
 exordio. Nam corpus quod superæ con-
 uersioni subest, veluti materia quædam,
 quæ potentia fit calida, frigida, arida, &
 humecta, cæterasque alias omneis affe-
 ctiones quæ has comitantur, subeat, fit
 ac est eiusmodi, ratione motus & immo-
 bilitatis, cuius causam principiumque
 diximus antea. Grauiissimum igitur cor-
 pus atque frigidissimum, terra inquam
 & aqua, in medio & circa medium se-
 gregata existunt. Circa quæ illa quoque
 sunt quæ hisce hærent, aër scilicet, at-
 que id quod, quamvis ignem assueuimus
 appellare, ignis tamen haudquaquam
 est. Siquidem ignis, caloris exuperantia
 ac veluti feruor existit. Verùm aduertere
 oportet, eius quod à nobis aër dicitur,
 vocaturque, quod vaporem referat ter-
 ræque exhalationem habeat, partem v-
 nam quæ circa terram est, veluti calen-
 tem humidamque esse : alteram quæ supe-
 rior est, calidâ iam esse & aridam. Nam va-
 poris natura, humecta calidâque est : ex-
 halationis, calida & arida. Estque vapor,
 potentia vt aqua : exhalatio, potentia vt
 ignis. Cur igitur nubes supero in loco non
 consistant, hanc esse causam existimandum
 est : inibi non aërem solùm, sed potiùs
 ignem esse. Nihil autem vetat, per la-
 tionem quoque orbicularem præpediri nu-
 bes, quominus supero in loco consistant,

Tom. I.

A ἢ οὖν οὐκ ἔξ ἀπόματος τῆς αἰέρος πέφυκεν ὕ-
 δωρ γίνεσθαι ἢ εἰ ὁμοίως ἔξ ἀπόματος, ὃ καὶ
 πλεὺν γὰρ ἢ μόνον ἀήρ ἔστιν, ἀλλ' οἷον ἀτμίς· δὲ
 πάλιν σπυρίσασθαι εἰς ὕδωρ. ἀλλὰ μὲν εἰ το-
 σούτος ὢν ὁ ἀήρ ἅπας ἀτμίς ἔστι· δὲξεν δὲ
 πολὺ ὑπερβολὴν ἢ τῆς αἰέρος φύσεως καὶ ἢ τῆς
 ὕδατος· εἴδη γὰρ τὰ τε διαστήματα τῆς αἰέρος πλη-
 ρῆς ἔστι ὅμοιος τίνος. καὶ πρὸς μὲν ἀδιώ-
 τον, ἀλλ' ὃ κατεξέρχεται αὐτῶν πάλαι ποτὶ
 λείπεται δὲ αἰέρος, καὶ τῆς αἰέρος πλεὺν γὰρ πᾶ-
 σθαι, ὕδατος ἢ γὰρ ἀτμίς ὕδατος διακρίσις
 ἔστι. καὶ μὲν οὖν τούτων ἢ πορῆσθαι τῆσιν τὸν
 ἔσπον. ἢ μὲν δὲ λέγαμεν ἅμα πρὸς τε τὰ
 λεγόμενα ἀφαιροῦντες, καὶ πρὸς τὰ νῦν εἰ-
 ρημῶνα· ὃ μὲν γὰρ αἶψα καὶ μέγιστος τῆς σελή-
 νης, ἔτερον (εἰ) σῶμα φανερὸν πρὸς τε τὸ αἰ-
 ερος. ἢ μὲν δὲ αἶψα γὰρ ὃ μὲν καθαρώ-
 τερον (εἰ), ὃ δὲ ἢ ἦτον εἰλικρινές, καὶ δια-
 φορὰς ἔχει καὶ μάλις ἢ καταλήγει πρὸς τὸ
 αἰερα καὶ πρὸς τὸ καὶ πλεὺν γὰρ κόσμον. φε-
 ρομένη δὲ τῆς αἰέρος στοιχεῖα κύκλω, καὶ τῆσιν
 C ἐν αἰσθητοῦ σώματων, ὃ πρὸς αἰερα αἰερα τῆσιν κα-
 τὰ κόσμου καὶ σώματος, τῆσιν κινήσει διακρι-
 νόμῳ ἐκπερῶται, καὶ * ποιεῖ πλεὺν θερμότη-
 τα. δεῖ δὲ νοεῖν ὅτι καὶ ἐν τούτοις ἀφαιροῦντες ἀφαιροῦντες
 νοεῖν. τὸ γὰρ ὑπερβολὴν πλεὺν αἰερα σῶ-
 μα, οἷον ἕλη πῖσ οὐσα, καὶ διωάμει θερμῆ, ἔ-
 ψυχρὰ, καὶ ξηρὰ, καὶ ὑγρὰ, καὶ ὅσα ἄλλα
 τούτοις ἀκολουθεῖ πάθη, γίνεται τῶσιν αἰερα, καὶ
 ἔστιν ὑπερβολὴ κινήσεως τε καὶ ἀκινήσεως, ἢ πλεὺν
 αἰερα ἔστι πλεὺν ἀφαιροῦντες πρὸς τε-
 ρον. ὅτι μὲν οὖν τῆσιν μέσου καὶ αἰερα τὸ μέσον
 D ὃ βαρύτερον ἔστι ἔστι ψυχρότερον ἀποκεκρι-
 μένον, γῆ ἔστι ὕδωρ. καὶ δὲ τῶσιν αἰερα, καὶ τὰ ἐξο-
 μένα τούτων, ἀήρ τε ἔστι ὃ ἀφαιροῦντες σπυρίσασθαι
 καλούμενον πῦρ, οὐκ ἔστι δὲ πῦρ. ὑπερβολὴ
 γὰρ θερμῶν, καὶ οἷον ζέσις, ἔστι ὃ πῦρ. ἀλλὰ
 δεῖ νοεῖν τῆσιν λεγόμενον καὶ καλούμενον ὑπερ-
 ἢ μὲν αἰερα, ὃ μὲν καὶ πλεὺν γὰρ, οἷον ὑγρὸν
 ἔστι θερμὸν (εἰ), ἀλλ' ὃ ἀτμίσειν τε καὶ ἀναθυ-
 μίαισιν ἔχει γῆσιν. τὸ δὲ ὑπερβολὴ τῆσιν, θερμὸν
 E ἢ δὲ καὶ ξηρὸν. ἔστι γὰρ ἀτμίσις μὲν φύσις,
 ὑγρὸν καὶ θερμὸν ἀναθυμιάσεως δὲ θερμὸν
 ἔστι ξηρὸν. καὶ ἔστιν ἀτμίσις μὲν διωάμει, οἷον
 ὕδωρ ἀναθυμιάσις δὲ διωάμει, οἷον πῦρ. τῆσιν
 μὲν οὖν ἐν τῶσιν αἰερα τὸ πῦρ μὴ σπυρίσασθαι
 νέφη, τῶσιν αἰερα πλεὺν αἰερα (εἰ), ὅτι
 οὐκ ἔνεστιν ἀήρ μόνον, ἀλλὰ μάλλον οἷον πῦρ
 ἔστιν δὲ καλύπει καὶ ἀφαιροῦντες πλεὺν κύκλω φανερὸν
 καλύπει σπυρίσασθαι νέφη ἐν τῶσιν αἰερα τὸ πῦρ.

γρ. π. τὸ ὕ-
 πικανμᾶ.

ῥῆν γδ ἀναγκασθὸν ἀπὸ τῆς κύκλω ἀέρος, ὅς
 μὴ εἴη τῆς περιφερείας λαμβάνεται τῆς
 ἀπὸ τῆς ἰσότητος, ὥστε πῦρ γλῶσσαι σφαιροειδῆ εἶναι
 πᾶσιν. φαίνεται γδ ἐκ τῆς ἀέρος ἀνέμων γέ-
 νεσις ἐν τοῖς λιμναίοις τόποις τῆς γῆς, καὶ ἔχ-
 οντα ἰσότητα πᾶσι πνεύματα τῆς ὑψηλοτά-
 ταν ὄραν. ῥεῖ δὲ κύκλω, ἀλλὰ ὁ σίωφελ-
 κέσται τῆς ὄλου περιφορῆς. ὁ μὲν γδ πῦρ, ὅ-
 ανω σοιχείω. ὅ δὲ πῦρ, ὅ ανω σοιχείω. ὅ δὲ πῦρ, ὅ ανω
 ὥστε ἐξ αὐτῆς πῦρ κίνησιν καλύπεται συγκρίνεσθαι
 εἰς ὕδωρ. ἀλλ' αἰεὶ ὅτι δὴ βαρύνεται μέλιον
 αὐτῆς ἐκ θλιβομένης εἰς τὸ δῦν τόπον τῆς θερ-
 μοῦ, καὶ τὴν φέρεται. ἄλλο δ' ἐν μέρει σίωφ-
 να φέρεται ὅτι ἀναθυμιάτω πῦρ, καὶ ἔτω συ-
 νεχῶς, ὁ μὲν ἀέρος διατελεῖ πλήρες ὄν, ὁ δὲ
 πῦρ καὶ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γδ ἔχασον αὐτῶν.
 περὶ μὲν οὐκ ἔστι μὴ γίνεσθαι νέφη, μηδ' εἰς ὕ-
 δωρ σύσχησιν, καὶ πῶς δεῖ λαβεῖν περὶ τῆς με-
 ταξὺ τόπου τῆς ἀέρος καὶ τῆς γῆς, καὶ τίνος ἐστὶ
 σώματος πλήρης, τοῦ εἰρησίου. περὶ δὲ τῆς
 γνωμῆς θερμότητος, ἡ πῦρ ἔχεται ὁ ἥλιος,
 μάλλον μὲν κατὰ αὐτὸ καὶ ἀκριβοῦς ἐν τοῖς πε-
 ρὶ ἀστρονομίας περὶ λέγειν. πάρος γὰρ τὸ
 θερμὸν ἀστρονομίας ἐστὶ. ἀλλὰ τὴν αἰτίαν δὲ γί-
 νεσθαι μὴ τειρότων ὄντων ἐκείνων πῦρ φύσιν,
 λεκτέον καὶ νῦν. ὁρα μὲν δὴ πῦρ κίνησιν ὅτι δὴ
 ναίται διακρίνει τὸ ἀέρος ἐκ πῦρ ὡς. ὥστε ἐ-
 λα φερόμενα, τικόμενα φαίνεσθαι πολλάκις.
 ὁ μὲν οὖν γίνεσθαι πῦρ ἀλέαν καὶ πῦρ θερμότη-
 τῆς, ἰσότης ἐστὶ περὶ ἀστρονομίας καὶ ἡ τῆς ἡλίου
 φορῆς μόνον λαχεῖται τε γδ δεῖ καὶ μὴ πόρρω εἶναι.
 ἡ μὲν οὖν τῆς ἀέρος, λαχεῖται μὲν, πόρρω δὲ ἡ ὅ-
 τὸ σελήνης, καὶ τὴν μὲν, βραδεία δὲ. ἡ δὲ τῆς ἡ-
 λίου, ἀμφω ταῦτ' ἔχει ἰσότητος. ὁ δὲ μάλιστα
 γίνεσθαι ἅμα ὅτι ἡλίου αὐτῶν πῦρ θερμότητα,
 βίολον, λαμβάνοντες ὁ ὅμοιον ἐκ τῆς πῦρ
 ἡμῖν γνωμῆων. καὶ γδ ἐν ταῦτ' τῆς βία φερό-
 μένων ὁ πλησιάζων ἀπὸ μάλιστα γδ θερμὸς.
 ἐπεὶ δὲ βίολον συμβαίνει μάλιστα γδ ἡ τῆς
 στερεοῦ διακρίνει κίνησις αὐτῶν. ἀλλὰ τε ταῦτ' οὖν
 πῦρ πῦρ αἰτίαν ἀφικνεῖται πῦρ τὸν δὲ τὸ τόπον
 ἡ θερμότητος. ἐπεὶ δὲ τὸ πῦρ ἔχον πῦρ τὸ ἀέ-
 ρος διακρίνει τῆς κίνησιν πολλάκις, καὶ φέρεσθαι
 κατὰ βία. σημεῖον δὲ ἰσότητος ὅτι ὁ ανω τόπος
 ἐστὶ θερμὸς, ὁ δὲ ἐκ πεπυρωμένου, καὶ αἰ-
 ἀλλοδρομῆς τῆς ἀέρος. ἐκ μὲν γδ ἔχοντα,
 κατὰ δὲ. κατὰ τὰ μάλλον κινεῖται ἐκ τῆς πῦρ,
 [καὶ μάλλον] ἐκ πῦρ [ἐκ] τῆς πῦρ. πῦρ ὅ-
 τῶν τοῖς ὁ ἥλιος, ὅς ὅτι μάλιστα εἶναι δοκεῖ θερμὸς,
 φαίνεσθαι λευκός, ἀλλ' ἔστι πυρῶδης ὄν.

A Nam circumfundens aër vniuersus, qui-
 cumque non intra eam capitur circumfe-
 rentiam quæ efficit vt tellus tota rotunda
 sit, fluat est necesse. Videmus enim nunc
 quoque in stagnantibus terræ locis ventos
 cooriri, qui etiam montes altissimos haud-
 quaquam transcendunt. Diffluit autem in
 orbem, prolabiturque aër, quod eum ipsius
 vniuersi conuersio secum trahat rapiatque.
 Nam ignis supero elemento, aër autem igni
 continens est. Ex quo etiam fit vt motus in-
 hibeat, quominus in aquam concreseat aër.
 Verùm semper quæcunque aëris particula
 pondus habere cœperit, extruso in supe-
 rum locum calido, deorsum ruit: & alia in
 parte fursum, vnà cum exhalante igni emi-
 cat. ac ita continuè, aëre aliud, aliud igni
 oppletum perseuerat: & eorum quodque, a-
 liud subinde atque aliud euadit. Quod igitur
 nec nubes supero in loco fiant, nec in a-
 quam concretio, item quonam pacto de lo-
 co inter stellas terramque medio sentire o-
 porteat, & quonam sit locus ille corpore
 diffartus, tot dicta sint. at de calore genito,
 quem sol præstare solet, magis quidem per
 se & exactè conuenit in commentario de
 sensu dicere. Nam calor, affectio quædam
 sensus existit, sed quam ob causam oriatur
 calor, cum corpora illa cœlestia haudqua-
 quam eiusmodi suapte natura sint, dicen-
 dum nunc quoque. Videmus itaque mo-
 tum posse aërem segregare, atque incende-
 re in tantum, vt sæpius & quæ motu cien-
 tur, liquefieri videantur. Vt igitur tepor gi-
 gnatur atque calor, solis latio duntaxat sa-
 tis est efficere. nam & celerem esse latio-
 nem, nec longiùs abesse oportet. Stellarum
 igitur latio celeris est, sed abiuncta procul:
 lunæ verò deorsum quidem est, pigra ta-
 men. at solati lationi vtraque hæc abundè
 competunt. Porro calorem vnà cum ipso
 sole potissimùm gigni, consentaneum est
 rationi, sumpta ab hisce quæ hîc fiunt simi-
 litudine. Etenim cum quædam hîc vi fe-
 runtur, vicinus aër maximè calidus effici so-
 let: id quod haud sine ratione contingit.
 Nam solidæ rei motio aërem imprimis se-
 gregare potest. Igitur tum hanc ob causam
 caloris feruor ad hunc pertingere locum as-
 solet: tum quod ignis aërem complexus,
 motionis ratione crebriter segregetur dissi-
 peturque, atque vi deorsum feratur. Quod
 autem superus locus nec calidus sit, nec
 ignitus, vel stellarum discursus sufficien-
 ti sunt indicio. illic enim non fiunt, sed
 infero in loco. quanquam quæ validiore
 motu cientur, vt ocysus, ita plenius ignes-
 cere solent. Adhæc, sol ipse qui calidus
 cum primis esse videtur, candidus appa-
 ret, non igneus.

κ. ὑπερβολή

F

C

D

E

CAPVT IV.

Flammarum in summo aere apparentium causa.

His autem pertractatis, quam ob causā flammæ ardentes, & stellæ discurrentes, & vocati à quibusdam torres, & capræ circa cœlum visantur, dicamus. hæc enim omnia idem sunt, atque eadem de causa, intentione tamen ac remissione disparantur. Horum autem & aliorum compluriū principium est hoc. Incalescente namque à sole terra, halitum fieri non simplicem, vti quidam putant, sed geminum, necessarium est: alterum vaporosum magis, alterum magis spiritosum. humidi quidem halitum, quod in terra & super terram existit, vaporē: terræ verò præaridæ existentis, anhelitum fumidum. è quibus qui spiritosus est, eum caloris beneficio inuehi: qui vero humentior, subsidere ob grauitatem. Et propterea id omne quod à luna ambitu terræ circumfūdatur vndique, eleganter hoc pacto digestū est. Nam statim sub ipsa cœli conuersione situm est, quod calidum aridūque est, quē nuncupamus ignem. siquidem nomine vacat, & cuilibet fumidæ secretioni competit. Attamē quia quod tale est, ex omni corporum genere maximè succendi ac cōflagrare suapte natura potest, ideo sic vti nominibus est necesse. Sub hac verò natura collocatus est aer. Nosse autem oportet hanc veluti succensionem, quam nunc ignem diximus, circa eius sphæræ extremum, quæ terram ambit, extensam esse. quo fit vt cum exiguū fortè fortuna motum nacta fuerit, sæpe fumi modo inardescat. Nam flamma feruor est spiritus aridi. Talis igitur constitutio, cū à circulari motu aliquo pacto agitata fuerit: qua potissimū parte ardori concipiendo idonea accommodaque est, eatenus succēditur. Succēssionis itaque positu aut multitudine discrimen obuenerit solet. Nam si longitudinē latitudinēque habeat succēssio, sæpius videtur flamma collucens, propemodū ita vt in aruis fit succensis calamis. Sin autem lōgitudinem dumtaxat habeat, tum fiunt quos vocant torres, nec non capræ & vagæ vtcumque stellæ. atque si in lōgitudinem magis quàm in latitudinem succēssio porrigatur, cum quasdam veluti scintillas dispuere videtur, & interim ardet; (quod quidem ideo cōtingit, quia minutatim quidem, sed priore parte ignem obiter excipit) id est quod capra nominatur: cum verò hac affectione caret, torris: Sin verò exhalationis longitudo in multas simul & exiguas parteis disseminata sit, & latitudo atque crassitudo se consimiliter habeāt, tū fiunt quæ creduntur vulgò vagari stellæ.

Tom. I.

A Κ Ε Φ Α Λ. Δ'.

Διά τίνα αίτίδω αίτε φλόγες αί χαμόμηραι φαίνονται πεί τ' ἕρανον, κ' οί Διφθεόντες αστέρες, & οί χαλούμηροι ὑπό ἕνων δαλαί κ' αίγες.

Tούτων δὲ διωρισμένων, λέγω μὲν δ' αὖ τίνα αίτίδω αίτε φλόγες αί χαμόμηραι φαίνονται πεί τ' ἕρανον, κ' οί Διφθεόντες αστέρες, κ' οί χαλούμηροι ὑπό ἕνων δαλαί & αίγες. ταῦτα γ' ἔστιν ὅτι τ' αὐτῶν, κ' Διφθ' πῶν αὐτῶν αίτιαι. Διφθερῶν δὲ ὡς μέλλον & ἤπρον. Ἐρχή δ' ὅτι τούτων κ' πολλῶν ἄλλων, ἡδε. θερμανομένης γ' τῆς γῆς ὑπό τῆς ἡλίου, πῶν ἀναθυμίασιν ἀναγκάσιον γίνεσθαι, καὶ ἀπλῶν, ὡς ἕνες οἴονται, ἀλλὰ διπλῶν πῶν μὲν ἀτμιδωδεστέρα, πῶν δὲ πνέματωδεστέρα πῶν μὲν τῆς ἐν τῇ γῆ, καὶ ἐπὶ τῇ γῆ ὑγροῦ ἀτμιδα, πῶν δ' αὐτῆς τῆς γῆς ἕσης ξηρῆς, καπνώδη κ' τούτων, πῶν μὲν πνέματωδη ἐπιπολαζῶν Διφθ' θερμῶν, πῶν δ' ὑγροτέρων ὑφίστασθαι, Διφθ' βάρους. καὶ Διφθ' ταῦτα τῶν τ' ἕρανον κεκόσμηται τὸ πέριξ. ἄστρον μὲν γὰρ ὑπό πῶν ἐγκυκλιον φορεῖν ὅτι τ' θερμῶν κ' ξηρῶν, ὁ λέγεται πῶν ἀνώτατον γ' τὸ κοινὸν ὅτι πάσης τῆς καπνώδους Διφθ' κρίσεως. ὁμοῦ δὲ Διφθ' τὸ μάλιστα πεφυκέναι τὸ τοιοῦτον ἐκκένεσθαι τῶν θερμῶν, ὅπως ἀναγκάσιον γίνεσθαι τῶν ὀνόμασιν. ὑπό δὲ ταῦτων πῶν φύσιν ἀήρ. δεῖ γ' νοῆσαι ὅτι ὑπέκκαυμα τῶν ὀνῶν εἶπο μὲν πῶν, * ὡς τεταῖσθαι τῆς πῶν πῶν σφαιρας κ' αὐτῶν. ὡς τε μικρῶν κινήσεως τυχὸν ἐκκένεσθαι πολλάκις ὡς τῶν καπνῶν. ἔστι γὰρ ἡ φλόξ πνέματος ξηροῦ ζέσης. ἢ αὖ οὖν μάλιστα ἀναγκάσιον ἔχει ἢ τοιαύτη σύστασις, ὅταν ὑπό τῆς πῶν φορῆς κινήσῃ πως, ἐκκένεσθαι. Διφθερῶν δὲ ἡδη κ' πῶν τῶν ὑπέκκαυματος θεσιν, * ἢ τὸ πλήθος. αὖ μὲν γ' πλάτος ἔχει κ' μήκος τὸ ὑπέκκαυμα, πολλάκις ὁρᾶται χαμόμηρη φλόξ, ὡς τῶν ἐν ἕρανον χαμόμηρης χαλάμης. αὖ δὲ κ' μήκος μόνον, οἱ χαλούμηροι δαλαί, κ' αίγες, κ' αστέρες. καὶ εἰ μὲν πλέον τὸ ὑπέκκαυμα ἢ κ' τὸ μήκος ἢ τὸ πλάτος. ὅταν μὲν οὖν ἀποσπινθείσῃ, ἀμα χαμόμηρον, (τῶν δὲ γίνεσθαι Διφθ' τὸ πῶν εκπυροῦσθαι, κ' μικρῶν μὲν, ἐπ' ἕρανον δὲ,) αίξ καλεῖται. ὅταν δ' ἀνδ' τούτου τῶν παροῦσιν, δαλαός. εἰ μὲν δὲ τῶν μήκη τῆς ἀναθυμιάσεως κ' μικρῶν τε καὶ πολλῶν διεσπαρμένα ἢ, καὶ ὁμοίως κ' πλάτος καὶ βάθος, οἱ δοκρυῶτες αστέρες Διφθ' πῶν, γίνονται.

Rrr iiij

ὅτε μὲν οὖν ὑπὸ τῆς κινήσεως ἢ ἀναθυμιάσις
 ἐκχυομένη γινῶσθαι αὐτὰ ὅτε δὲ ὑπὸ τῆ δὲ
 πῦρ φύξιν σίωσις αὐτὸν ἀέρος ἐκθλίβεται καὶ
 ἐκκρίνεται ὁ θερμὸν. δὲ καὶ εἴκειν ἢ φορὰ
 ῥίψι μᾶλλον αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἐκκαύσθαι. ἀπο-
 ρήσθε γὰρ δὴ τίς, πότερον ὡς ἄρ' ἢ ὑπὸ τοῖς
 λύχνου ἡθε μὲν ἀναθυμιάσις ἀπὸ τῆς αἰώ-
 θεν φλογὸς ἀπὸ τῆ κατώθεν λύχνου. θα-
 μαστὴ γὰρ καὶ τοῦτου ἢ ταχυτῆς ὅτι, καὶ ὁ-
 μοία ῥίψι, ἀλλ' ἔχ' ὡς ἄλλου καὶ ἄλλου γι-
 νομένης πηγῆς. ἢ * ῥίψι τῆ αὐτῆ ἄμα-
 τὸς εἶσιν αἱ ἀφ' ἡδρομῆς εἴκειν δὲ δὴ δι' ἀμ-
 φω καὶ γὰρ οὕτως ὡς ἢ ἀπὸ τῆ λύχνου γὰρ,
 καὶ ἕνα ἀφ' ὁ ἐκθλίβεται, ῥιπτεῖται, ὡς-
 περ οἱ ἐκ τῆ δακτύλων πυρίωνες ὡς τε καὶ
 εἰς θάλασσαν, ἢ εἰς γῆν φαίνεσθαι πίπτον-
 τα, καὶ νύκτωρ καὶ μὲν ἡμέραν αἰθρίας οὐσης.
 κατὰ δὲ ῥιπτεῖται, ἀφ' ὁ πῦρ πύκνωσιν εἰς
 ὁ κατὰ ῥέπειν πῦρ ἀπὸ τοῦ ὅσμου. δὲ καὶ οἱ κε-
 ραῖοι κατὰ πίπτοι. πύκτων γὰρ τοῦτου ἢ
 ἡμεῖς οὐκ ἐκκαύσις, ἀλλ' ἐκκρίσις ὑπὸ τῆς
 ἐκθλίψεως ὅτιν ἐπεὶ καὶ φύσιν γε ὁ θερμὸν,
 ἀπὸ πέφυκα φέρεσθαι πῦρ. ὅποσα μὲν οὖν
 μᾶλλον ἐν τῆ αἰωπάτω τόπω σίωσιται,
 ἐκχυομένης γίνεσθαι τῆς ἀναθυμιάσεως ὅσα
 δὲ κατώτερον, ἐκχυομένης, ἀφ' ὁ σίωσι-
 ναί καὶ φύχεται πῦρ ὕγροτέρων ἀναθυμιά-
 σιν. αὐτὴ γὰρ σίωσις καὶ κατὰ ῥέπουσα
 ἀπὸ τῆ πύκνωσιν, καὶ κατὰ ποῖς τῆ θερμῆ
 πῦρ ῥίψιν. ἀφ' ὁ δὲ πῦρ θεῖσιν τῆς ἀναθυμιά-
 σεως, ὅπως αὐτὴ τῆ κειμένη τῆ πλάτεις καὶ
 τῆ βάθους, ὅτω φέρεται ἢ ἀνω, ἢ κατὰ, ἢ εἰς
 ὁ πλάγιον. καὶ πλάτεις δ' εἰς ὁ πλάγιον, ἀφ' ὁ
 ὁ δύο φέρεσθαι φορὰς βία μὲν κατὰ. φύ-
 σις δ' ἀνω. πύκτα γὰρ καὶ πῦρ ἀφ' ἡμέρον
 φέρεται καὶ τοιαῦτα. δὲ καὶ τῆ ἀφ' ἡρόντων
 ἀτέρων ἢ πλείστη τοῦ γὰρ φορὰ. πύκτων δὲ
 τοῦτων αἴτιον ὡς μὲν ὕλη ἢ ἀναθυμιάσις, ὡς
 δὲ ὁ κινουῖν, ὅτε μὲν ἢ αἰώ φορὰ ὅτε δὲ, ἢ ὁ
 ἀέρος συγκυνομένης πῆξις. πύκτα δὲ κατὰ
 σελιώης τοῦτα γίνεται. σημειῶν δ' ἢ * Φαι-
 νομένη αὐτῆ ταχυτῆς, ἢ μοία ὅσα ποῖς ὕφ' ἢ
 μὲν ῥιπτεῖται αἱ δὲ τὸ πλησιον εἶν ἢ ἢ μὲν,
 πολὺ δοκεῖ ὁ τῆ τῆ ἀλλὰ τῆ ἀστρα τε καὶ
 ἢ λιον καὶ σελιώης.

ἢ ῥίψι

ἢ ῥιπτεῖται

A Interdum igitur exhalatio motionis opera deflagrans, ea ipsa gignit. Interdum ab aere ob refrigerationem consistente, calidum fercernitur extruditurque. Vnde etiam fit ut eorum delatio projectioni magis quam incensioni assimiletur. Dubitauerit enim quispiam utrum stellarum excursus haud aliter proueniant, quam lucernæ subdita exhalatio è flamma supera inferam lucernam reaccendit: mira enim est eiusce rei celeritas, ac iactui assimilis: nec perinde fieri videtur, quasi alius ac alius subinde oriatur ignis; an corporis cuiuspiam eiusdem projectiones existant? Mihi sanè videtur, eos propter utrumque fieri. Nam perinde fiunt, ut flammæ ardentis lucernæ per fimum in extinctam irruptio lucernam efficitur. & nonnulla quòd extrudantur, ideo proiici solent, ceu nuclei qui è digitis elabuntur diffiliuntque: adeò ut in terram marèque deferri, tum noctu tum interdiu, cum fudum fuerit, videantur. Sed in partem elabuntur infernam, propterea quòd densatio propellens, ea deorsum versùs excutiat. Proinde ipsa quoque fulmina in præceps ferri solent. hæc enim omnia secretio quæ extrusionis ratione committitur, non incensio gignere solet: quippe cum natura calidum omne insitum habeat, ut fursum versùs feratur. Quæcumque igitur superiore in loco consistunt, conflagrante fiunt exhalatione. at quæcumque in inferiore, secretionem exhalationis proueniunt: quòd ea cum sit humidiuscula, frige fiat atque coagmentetur. Nam hæc cum coit spissaturque deorsum vergendo, id propellit ac contorquet infernè, quod caloris est particeps. Ratione verò positus utcumque exhalatio suo in situ forte fortuna latitudinem habuerit atque altitudinem: ita demum aut fursum, aut deorsum, aut ad latus com meat, sed magna ex parte in obliquum, quòd duabus cicatur lationibus: vi quidem infernè, natura autem supernè. cuncta enim eiusmodi per dimetientem lineam ferri solent. Quocirca & discurrentium stellarum delatio, magna ex parte obliqua redditur. Omnium igitur horum causa tanquam materia est, exhalatio. at tanquam mouens, interdum supera latio, interdum aëris concrescentis coagulatio. Hæc autem omnia infra lunam fiunt. Argumento est ipsorum celeritas, eorum motui persimilis quæ à nobis iaciuntur, lacertisque nostris contorquentur: quæ videntur planè multo stellis, luna, sole meare celerius: quod non procul à nobis distent.

E

A

CAPVT V.

Phasmatum causa.

Porro multa in cœlo quandoque phasmata visaque consistere cernuntur, nec nisi nocte serena: velut, hiatus, foucæ, colores sanguinei, quorum omnium eadem quoque causa existit. Nam cum palam superus aër adeo consistat, vt flagret, & incendium quandoque emergat eiusmodi vt flammam ardere, quandoque vt quasi torres aut stellas procurrere arbitremur; nihil est absurdi, si aër idem concrefcens varios præferat colores. Nam tam lumen minus per densius transparent corpus, quam aër refractionem suscipiens, colorum varias ac multiplices faciet visiones. In primis verò puniceæ & purpurei, quod hi potissimum mistura ignei candidique altero alteri superindito, temperari soleant. Indicio sunt stellæ, quæ si oborientes occidentesque per æstum aut alioqui per fumum spectentur, puniceæ apparent. Idem quoque refractione efficiunt, cum speculum fuerit eiusmodi, vt nequaquam figuram sed colorem suscipiat. Sed cur hæc paruo temporis spatio edurent, constitutio quæ citò absumitur, in causa est. Hiatus autem lumine interrupto, cærulei atrive coloris interuentu efficit vt aliqua videatur inesse profunditas. Atque ex eiusmodi etiam torres frequenter excidunt, nimirum vbi amplius concreuerit, sed cum adhuc coit, hiatus visionem ingerit. In summa atrum candido permistum, ceu flamma fumo, multas colorum varietates committit. Interdiu igitur sol eos fieri prohibet. At noctu cæteri, præter puniceum, quia concolores sint, visum defugiunt. Igitur stellarum transcurentium, eorum quæ incendio fiunt, & omnium insuper ostentorum quæ sunt eiusmodi vt repentinas ingerant visiones, has esse causas putare operæpretium est.

CAP. VI.

Priscorum de cometis opiniones aliquot, earumdemque solutiones.

Porro de cometis & vocato lacte edisseramus, allatis prius ad ea quæ ab aliis dicta sunt, dubitationibus. Anaxagoras igitur atque Democritus, cometas esse asserunt, stellarum errantium coapparitionem,

ΚΕΦΑΛ. ε΄.

Τῶν ἐν ἔρανῳ νύκτωρ αἰθρίας ἕσης σίωισαυμένων φασμάτων αἴθιον, οἷς, χασμάτων ἐβοθιώων, καὶ αἱματωδῶν χρωμάτων.

Φαίνεται δὲ ποτε σίωισαυμένα νύκτωρ αἰθρίας ἕσης πολλά φάσματα ἐν τῷ ἔρανῳ οἷς, χασμάτα τε καὶ βοθιωοί, καὶ αἱματωδῶν χρώματα. αἴτιον δὲ ἐστὶ τούτων ὅ αἴθρ. ἐπεὶ γὰρ φανερός ἐστὶ σιωισαυμένος ὁ αἴθρ ὁ αἴθρ, ὡστὶ ἐκπυροῦσθαι, καὶ τὴν ἐκπυρωσιν ὅτε μὲν τοιαύτῳ γίγνεσθαι, ὡστε φλόγα δοκεῖν κίεσθαι. ὅτε δ' οἷς δαλοῖς φέρεσθαι ἐστέρας, ἔθεν ἀποποιεῖ χρωματίζεσθαι ὁ αὐτὸς οἷς ἀπὸ σιωισαυμένος πημποδαπὰς χροῶσ. Διὰ τε γὰρ πυκνότερου διαφανόμενοι ἔλαττον φῶς, ἐδύακλασιν δεχόμενος ὁ αἴθρ, πημποδαπὰ χρώματα ποιήσθαι. μάλιστα δὲ φοινικοῦ, ἢ πορφυροῦ, διὰ δὲ ταῦτα μάλιστα ἐκ τῶν πυρώδους καὶ λευκοῦ φαίνεσθαι μινυμένων καὶ τὰς ἐπιπρωστέσεις οἷς, αἰθροντα τὰ ἀστρα, ἐδύομνα, ἐδύ ἢ κἀμα, ἐδὲ καπνοῦ φοινικῆ φαίνεται. ἐ τῆ δύακλάσθ δὲ ποιήσθαι, ὅταν δ' ἐνοπτερον ἢ τοιοῦτον, ὡστε μὴ δὲ χῆμα, ἀλλὰ δὲ χροῶμα δεχεσθαι. τῆ δὲ μὴ πολὺν χρόνον μὲν ταῦτα, ἢ σύστασις αἴθρ, ταχέια ἔσα. τὰ δὲ χασμάτα, ἀναρρηγυρμένων τῶ φώτος ἐκ κυδνέσ καὶ μέλανος, ποῖς τί βάθος ἔχῃ δοκεῖν. πολλάκις δ' ἐκ τῶν τοιαύτων καὶ δαλοῖς ἐκπίπτουσι, ὅταν συγκριθῆ μᾶλλον σίωιον δὲ τί χασμα δοκεῖ. ὅλως δὲ ἐν τῷ μέλανι δὲ λευκὸν ποῖς τὰς ποικιλίας, οἷς ἢ φλόξ ἐν τῷ καπνῷ. ἡμέρας μὲν οἷον ὁ ἥλιος καλύφ, νυκτὸς δ' ἐξω τῶ φοινικῶ, τὰ ἄλλα δὲ ὁμοιοχροῖδιν ἔ φαίνεσθαι. γρ. μὲν χροῶσ
 πρὸ μὲν οἷον τῶν ἀστροντων ἀστρων [καὶ] τῶν ἐκπυρομένων, ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιοῦτων φασμάτων ὅσα ταχέια ποῖσθαι τὰς φασμασίας, ταῦτα ἀπολαβῆν δὲ τὰς αἴθρ.

ΚΕΦΑΛ. ς΄.

E

Ελεγχε τῶν πρὸ τῶν ἄλλων λεγομένων πρὸ τῶν κομητῶν.

Πρὸ τῶν κομητῶν καὶ τῶν καλυμένων γαλακτοσ, λέγω μὲν, διαπορήσασθαι τὸς τὰ πρὸ τῶν ἄλλων εἰρημνῶν πρὸ τῶν. Αναξάγρας μὲν οἷον ἐ Δημόκριτος φασιν εἶ τῶν κομητῶν, σύμφασιν τῶν πλατητῶν ἀστρων,

ὅταν ἀφ' ὅ πλεῖστον ἐλθεῖν δόξωσι συγγαίνειν
 ἀλλήλων. τῶν δ' Ἰταλικῶν τίνες καὶ κελευ-
 μῶν Πυθαγορείων, ἕνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τὴν
 πλανητικὴν ἀστέρα, ἀλλὰ ἀφ' ὅ πολλοὶ τε χρο-
 νία πλεῖον φαντασίαν αὐτῆς εἶναι καὶ πλεῖον ὑπερβο-
 λικῶς ὅτι μικρὸν, ὅσῳ συμβαίνει καὶ πρὸς τὸν
 τῆς Ἑρμοῦ ἀστέρα. ἀφ' ὅ γὰρ τὸ μικρὸν ἐπιμα-
 βαίνειν, πολλὰς ἐκλείπει φάσας, ὥστε ἀφ' ὅ
 χροῖον * φαίνεσθαι πολλοῦ. ὅσα πλεῖστος δὲ
 τούτοις καὶ οἱ πρὸ τῆς Ἰπποκράτους τῆς Χίου εἶναι
 μαθητῶν αὐτοῦ Αἰσχύλου ἀπεφάνησαν. πλεῖ-
 πλεῖον γὰρ κέλευσεν ὅτι αὐτῆς φασὶν ἔχειν, ἀλλὰ
 πλεῖστον δὲ τὸ πᾶσι ἐπίστευον, λαμβάνειν
 ἀνακλωμένης τῆς ἡμετέρας ὀψέως ἀπὸ τῆς
 ἐλκωμένης ὑγρότητος ὑπὸ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡ-
 λιον. ἀφ' ὅ δὲ ὑπολείπεσθαι βορέαυτα τὰ
 χροῖον ἀφ' ὅ πλείστον χροῖον φαίνεσθαι τῶν ἀσ-
 ἀστων, ὡς ὅταν ἐκ τούτου φανῆ ὑπολελειμ-
 μῶν ὅλον τὸ εἶναι κύκλον. ὑπολείπεσθαι δὲ
 αὐτὸν καὶ πρὸς ἀρκτον, καὶ πρὸς νότον. ἐν μὲν
 οὖν ὅ μὲν μεταξὺ τῶν ἑσπερίων, ἔχ' ἔλκεν
 ὅ ὑδρὸς πρὸς ἑαυτὸν, ἀφ' ὅ κεκαύσθαι ὑπὸ
 τῆς τῆς ἡλίου φασὶν πρὸς δὲ νότον ὅταν φέρη-
 ται, διαφύλασθαι μὲν ἔχειν τῆς τοιαύτης νοτίδος.
 ἀλλὰ ἀφ' ὅ τὸ μικρὸν εἶναι τὸ ὑπερ πλεῖον
 τμήμα τῆς κύκλου, ὅ δὲ καί τω πλεῖστον ἀ-
 σιον, ἔδιδασθαι πλεῖστον ὅτι τῶν ἀστων φέ-
 ρεσθαι κλωμένη πρὸς τὴν ἡλιον. ἔτε δὲ ἑ-
 σπερικῶν * τῶν πλεῖστον ἀστων, ἔτε ὅτι θε-
 ραῖς ἑσπερίων ὄντων τῆς ἡλίου. ἀφ' ὅ ἐν τούτοις
 μὲν τοῖς πλεῖστον ὅτι γίνεσθαι κομήτην αὐτὸν.
 ὅταν δὲ πρὸς βορέαυ ὑπολείφθαι τὴν
 λαμβάνειν * λαμβάνειν κόμην, ἀφ' ὅ μεγάλιν
 πλεῖστον φέρει πλεῖστον ἀστων τῆς ὀριζήσεως. ὅ
 δὲ καί τω μέγιστος τῆς κύκλου μικρὸν ἴσως γὰρ
 πλεῖστον ὅτι τῶν ἀστων ἀφικνεσθαι τότε
 πρὸς τὸν ἡλιον. πᾶσι δὲ τούτοις τὰ μὲν κρινῆ
 συμπέσει λέγειν ἀδύνατα, τὰ δὲ χωρὶς.
 ὅσῳ μὲν οὖν τοῖς λέγουσιν ὅτι τῶν πλεῖστον
 μῶν ὅτιν εἰς ἀστων ὁ κομήτης. οἱ γὰρ πλε-
 νῶντοι πᾶσι ἐν τῶν κύκλου ὑπολείπονται
 τὰ τῶν ζωδίων. κομήται δὲ πολλοὶ ὁμοίως
 εἶσιν ἔξω τῆς κύκλου. εἶπε δὲ πλείους ἐνός ἀ-
 μα γὰρ πλεῖστον ἀστων. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ
 ἀφ' ὅ πλεῖστον ἀστων πλεῖστον κέλευσεν ἔχειν, κα-
 τὰ τῶν φασὶν Αἰσχύλος καὶ Ἰπποκράτης, ἔδει
 ποτὲ φαίνεσθαι καὶ ἀπὸ τῆς κέλευσεν τῆς ἀσ-
 ρα τῆς ὀριζήσεως ὑπολείπεται μὲν καὶ
 εἰς ἄλλους τόπους. τὸ γὰρ κέλευσεν ἔχειν ἔπιμα-
 βαίνειν δὲ ἔχειν ὅσῳ πλεῖστον πέντε ἀστων.

γρ. φαίνεσθαι

γρ. ὑπερ π

γρ. ἰσως

γρ. λαμβάνει

A cum quia propius accesserint, sese tan-
 gere mutuo videntur. At eorum non-
 nulli qui Italiam habitant, Pythago-
 rei que vocitantur, cometem esse stellis
 errantibus unam esse dicunt: verum,
 non nisi longo interposito tempore
 comparere in caelo, & parum ab
 sole digredi: id quod etiam Mercu-
 rii stellae obuenit. Nam quia non ad-
 modum ab sole recedit, saepe cum
 se visendam praestare deberet, occul-
 tatur. Proinde non nisi longo tempo-
 re interiecto cerni solet. Hippocrates
 autem ille Chius, & eius discipulus
 Aeschylus, non focus quam hi dixere:
 verum non a sese habere comam,
 sed dum errat interdum, eam ratio-
 ne loci assumere dicunt, nimirum
 cum ab humore quem ad se attrahit,
 solem versus aspectus noster refrangi-
 tur: quia vero inter caetera sidera tar-
 distima a sole relinquitur, non nisi
 plurimo tempore interiecto, ita de-
 mum apparere, ut cum eodem ex lo-
 co, toto suo circulo relictum ab so-
 le cernitur: ac ipsum ab sole dese-
 ri, & ad austrum, & ad septen-
 trionem. In intermedio igitur tropi-
 corum loco aquam ad sese non attra-
 here, quod ea ibi ob solis latitudinem
 feruore caloris absorpta sit: cum ve-
 ro ad austrum accedit, talis humoris
 copia perfrui. Verum quia supra cir-
 culi portio parua est, infera longe
 maior, non posse aspectum hominis
 refractum, ad solem peruenire, siue
 is austrino tropico propinquus feratur,
 siue in aestiuo solstitio existat. Quo-
 circa nec in hisce quidem locis come-
 tem ipsum gigni. At cum ab sole ad
 aquilonem digressus fuerit, comam ac-
 cipere: quia circuli portio quae supra
 horizontem est, magna sit: quae ve-
 ro subter, exigua: tunc enim aspe-
 ctum hominis ad solem facile pertin-
 gere. Hisce autem omnibus euenit,
 quaedam communiter, quaedam sepa-
 ratim impossibilia dicere. Primo igitur,
 qui cometem esse stellis errantibus
 unam esse astruunt, impossibilia dicunt.
 Nam stellae vagae omnes ab sole in si-
 gnifero relinquantur. At cometae non
 pauci extra signiferum visi sunt. Dein-
 de & plures vno saepe simul facti sunt.
 Ad haec si ob refractionem comam ha-
 berent, quemadmodum Hippocrates &
 Aeschylus aiunt: aliquando sidus hoc
 etiam citra vllos crines apparere oportuit.
 quandoquidem & ad alia loca ab
 sole digreditur, caesariem autem non
 vbique gestat. Nunc autem, praeter quin-
 que illas stellas, nulla in caelo visa est.

B

C

D

E

Sed hæ frequentes simul omnes supra horizon-
 tem eleuata visuntur. Nec minùs
 cometa, cum omnes hæ quinque ap-
 parent, quàm cum non apparent, sed
 quædam solem subeunt, plerumque fa-
 cti conspiciuntur. At verò ne id qui-
 dem verum est, cometen sub ipso septen-
 trione solùm fieri: insuper & sole circa æ-
 stium solstitium existente. Nam & ma-
 gnus ille cometes qui haud ita multo antè
 factus est quàm Achaia terræ motu quate-
 retur, & in eam maris inundatio introrum-
 peret, ab occasu æquinoctiali emicuit. Et
 in austrina cœli regione multi iam facti
 sunt. Porro magistratum gerente Athenis
 Fucleo, Molonis filio, mense Ianuario,
 sole circa solstitium hybernum existente
 in regione cœli sub septentrionibus, cri-
 niticum sidus apparuit, quamvis & ipsi
 affirmant fieri non posse vt tanta refraçtio
 fiat. Commune autem est hisce & illis qui
 cometen stellarum errantium coniunctio-
 nem atque contactum esse astruunt, primò
 quidem, è numero stellarum cælo adha-
 rentium nonnullas comam accipere. Qua
 in re non Ægyptiis modò præstanda fides
 est (nam illi id aiunt) sed & nos vidimus.
 Nam stella quædam ex hisce quæ in canic-
 ulæ coxa sunt, comam habuit, languidam
 tamen atque obscuram. Qui enim
 eam intentis oculis aspectabant, splendorem
 agnoscebant exiguum: qui verò sensim
 conspectum in eam quasi obiter iacta-
 bant, maiusculum. Adhæc quotquot no-
 stra tempestate visi sunt, sine occasu supra
 horizontem euauerunt, paulatim ita
 emarcescentes atq; absumpti, vt nec vnus
 stellæ corpus, nec pluriù reliquerint. Nam
 & magnum illud sidus, quo de supra
 mentionem fecimus, tempore hyberno,
 rigente gelu, atque cælo sereno, vesperi,
 Aristæo prætore, apparuit. Ac prima
 quidem die visum non est, quòd ante so-
 lis occasum delituerit: postera autem ap-
 paruit. nam quàm minima fieri potest di-
 stantia, solem reliquit, & mox occu-
 buit. Lumen verò ad tertiam vsque cœli
 partem, instar saltus porrigebatur. vnde
 & via nomen accepit. Porro ad vsque bal-
 teum conscendit Orionis, inibique dis-
 solutum fuit. Atque Democritus opi-
 nionem suam astruere contendit. Nam
 post cometarum dissolutionem, sidera
 quædam fuisse conspècta asseuerat. At
 hoc haudquaquam interdum fieri, inter-
 dum non fieri, sed semper, oportebat.
 Præterea ipsi quoque Ægyptii, stellas
 errantes, tam inter se quàm cum fixis
 coire aiunt. Atque ipsi iam semel atque
 iterum vidimus louis stellam in Geminis
 existentem, quandam subiisse, ac eam oc-
 cultasse: sed cometen factum, nequaquam.

Α οὔτοι δὲ πολλάκις ἅμα πρῶτες μετέωρον
 φαίνονται ὑπὸ τῆς ὀείζοντος. καὶ φανεράν δ'
 ὄντων αἰτῶν ἀπορῦτων καὶ μὴ φαινομένων
 πρῶτων, ἀλλ' ἐπίων ὄντων πρὸς τὴν ἡλίαν,
 ἔθεν ἠπὸν κρηθῆσαι φαίνονται γινόμενοι πολ-
 λάκις. ἀλλὰ μὲν ἑστὸς τῆτο ἀληθές, ὅτι ἐπὶ
 τὰ πρὸς ἀρκτον τόπων ἔστι ὁ κρηθῆτης μόνον,
 * ἅμα καὶ τῆς ἡλίου ὄντος πρὸς θερινὰς ἔσ-
 πὰς. ὅ, τε γὰρ μέγας κομήτης ὁ γινόμενος πε-
 εἰ τὸν ἐν Αἰγίᾳ σφισμὸν καὶ πῶ τῆ κύματος
 ἔφοδον, ἀπὸ δυσημῶν τῆ ἰσημεριανῶν ἀέρας,
 ἔ πρὸς νότον ἤδη πολλοὶ γεγράφασιν. ὅτι δὲ
 ἀρχόντος Αἰθιοπῶν Εὐκλέους τῆ Μίλωνος,
 ἐγένετο κομήτης ἀστὴρ πρὸς ἀρκτον, μινῶς
 γαμηλιανός πρὸς Ἑσπέρια ὄντος τῆς ἡλίου χι-
 μεριανός. καί τοι Ἰσοδοτὸν ἀνακλασθῆναι καὶ
 αὐτοὶ τῆ ἀδυνατῶν εἶναι φασί. κρινὸν δὲ καὶ
 Ἰούρις, καὶ τοῖς πῶ σιύα ψιν λέγουσι, πρῶ-
 τον μὲν, ὅτι καὶ τῆ ἀπλανῶν λαμβάνουσι κό-
 μιν πινές. καὶ τῆτ' οὐ μόνον Αἰγυπτίοις
 πιστεύουσι δεῖ, καί τοι κάκεινοὶ φασί, ἀλλὰ
 ἔ ἡμεῖς ἐφεωροῦμεθα μὲν. τῆ γὰρ ἐπὶ τὰ ἰσχί-
 τῆ κινῶς ἀστὴρ τίς ἔσθε κομῆτιν, ἀμνηστὴ
 μῦθοι ἀτενίζουσι μὲν γὰρ εἰς αὐτὸν ἀμυ-
 δρὸν ἐγένετο ὁ φέγγος. πρὸς ἀβλέποισι δ'
 ἠρέμα πῶ ὄψιν, πλείον. πρὸς δὲ Ἰούρις,
 ἀπορῦτες οἱ καὶ ἡμας ὠμμένοι δὴ δὴ δὴ
 σεως ἠφανίασθαι ἐπὶ τὰ ὑπὸ τῆς ὀείζοντος
 τόπων ἀπομύθαιτες καὶ μικρὸν οἴτως,
 ὥστε μήτε ἑνὸς ἀστέρους ὑποληφθῆναι σῶ-
 μα, μήτε πλόνων. ἐπεὶ καὶ ὁ μέγας ἀστὴρ
 πρὸ οἱ πρῶτερον ἐμνήσθημεν, ἐφάρη μὲν
 D χιμῆτος ἐπὶ πάροις καὶ αἰθρίας ἀφ' ἐσπέρας,
 ὅτι * Αἰθιοπῶν ἀρχόντος. καὶ τῆ μὲν πρῶτη γὰρ Ἀπὸ
 οὐκ ὠφθη, ὡς πρὸς δὲ δυτικῶς τῆς ἡλίου. τῆ
 δὲ ὑστερία ὠφθη, ὅσον εἰδέχεται. * ἐλά-
 χσον γὰρ ὑπελείφθη, ἔ δὴ ἔδου. ὁ δὲ
 φέγγος ἀπέτεινε μέγιστον τῆ τρίτου μέρους τῆ
 ἔθανος, οἷ ἅλμα. ἔ δὲ ἔ ἐκλήθη ὁδός. ἐπα-
 νήλθε δὲ μέγιστον τῆς ζωῆς τῆς ὀείζοντος, καὶ
 * οἱ αὐτοὶ διελύθη. καί τοι Δημόκριτος γὰρ
 πρὸς πεφίλονεικηκε τῆ δόξῃ αὐτῶ. φησὶ γὰρ
 ὠφθαί ἀγαλλομένων τῆ κομητῆς ἀστέρους
 E πινάς. τῆτο δὲ οὔχ ὅτε μὲν ἔδει γίνεσθαι,
 ὅτε δὲ οὔ. ἀλλ' αἰεὶ πρὸς δὲ Ἰούροις καὶ οἱ
 Αἰγυπιοὶ φασί, καὶ τῆ πλανητῶν, καὶ πρὸς
 αὐτοῖς ἔ πρὸς τοῖς ἀπλανῶς γίνεσθαι σιύα-
 δοῖς. ἔ αὐτοὶ ἐφεωροῦμεθα τὸν τῆ Διὸς ἀστέρους
 τ' ἐπὶ τοῖς διδυμοῖς σιύελθόντα πινὶ δις ἠδὴ
 καὶ ἀφανίσθητα, ἀλλ' ἔ κομητῆτιν γινόμενον.

πρ. ἀμα *

γρ. πρὸς δὲ εἰσ-

χρὸς γὰρ εἰσ-

χρὸς ὑπε-

λείφθη,

γρ. ἀπλανῶν

ἐπὶ τῷ εἶναι τὸν λόγον φαερόν· οἱ γὰρ ἀστέρες
 καὶ εἰ μείζους καὶ ἐλάττους φαίνονται, ἀλλ'
 ὁμῶς ἀδιαίρετοί γε καὶ εἰς αὐτοὺς εἰς δοχοῦσιν.
 ὡς περὶ οὐνοῦ καὶ εἰς ἡσπέρην ἀδιαίρετοι, ἀφ' αὐτῶν δ'
 γὰρ αὐτὸ ἐπίσημον μέγεθος μείζον· ἔτι καὶ ὅτι
 εἰς εἰσὶ μὲν, φαίνονται δὲ ἀδιαίρετοι καὶ σίω-
 ελθόντες, ἔστιν φανουῶνται μείζους τὸ μέγεθος
 ὄντες. ὅτι μὲν οὐνοῦ αἱ λεγόμεναι αἰεὶ αὐτῶν
 αἰτίαι ψευδεῖς ἔσονται τυγχάνουσι, καὶ εἰ μὴ
 ἀστέρας πλείονων, ἀλλὰ καὶ ἀστέρας τούτων ἰσχυρῶς
 δηλῶν ἔστιν.

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

Περὶ κομητῶν.

Ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῶν ἀφανῶν τῆ ἀσθησῆ
 νομιζομένων ἰσχυρῶς ἀποδεικνύεται καὶ τὸ
 λόγον, εἰς αὐτοὺς ὁ δυνάτων ἀναγκάσιμον, ἐκ τε
 τῶν νῦν φαινόμενων ἀπολαβοί τις δὲ, αἰεὶ
 αἰεὶ τούτων μάλιστα συμβαίνει. ἀποκρίσθαι
 γὰρ ἡμῖν τὸ κόσμου τῶ αἰεὶ πῶ γῆ, ὅσον
 ἀπὸ πῶ ἐγκύκλιον ἐστὶ φορεῖν, εἰς τὸ αἰετ-
 τον μέρους ἀναθυμιάσιν ἔσονται καὶ θερμῶν,
 * αὐτὴ τε καὶ τῶ σίωεργίς ἀπὸ αὐτῶν
 ἀέρους ὅτι πολὺ συμπυκνάζεται αἰεὶ πῶ
 γῆ ἀπὸ τῆς * φορεῖς καὶ τῆς κινήσεως τῆς
 κύκλου· φερομένη δὲ καὶ κινουμένη τῶν
 τῶν ἔσονται, ἢ αὐτὸ τυχοῖ ἀκρεῖτος οὐσα, πολ-
 λάκις ἐκπυρρῶνται. δὲ φανερὸν γίνεσθαι
 καὶ αἰετῶν ἀπορροῶν ἀστέρων ἀσδρομαίς.
 ὅταν οὐνοῦ εἰς πῶ τῶ αὐτῶν πύκνωσιν ἐμ-
 πέση ἀστέρας πῶ τῶν ἀστέρων κινήσιν ἀστέρας
 πυρῶδης, μήτε οὕτω πολλὴ λίαν, ὥστε
 ἄστρον καὶ ὅτι πολὺ ἐκκρίσθαι· μήτ' οὕτως
 ἀσθενῆς, ὥστε ἀποσβεσθῆναι ἄστρον, ἀλλὰ
 πλείονων καὶ ὅτι πολὺ ἀστρον δὲ κατὰ τῶν
 συμπύκνωσιν ἀναβαίνειν ἀκρεῖτον ἀναθυ-
 μιάσιν, ἀστέρας τῶν γίνεσθαι κομητῆς, ὅπως
 αὐτὸ ἀναθυμιάσιμον τυχοῖ ἐξηματισμέ-
 νον· εἰ μὲν γὰρ πῶν τῶ, ὁμοίως κομη-
 τῆς· εἰ μὲν δὲ ὅτι μήκος, καλεῖται πῶ γῆ-
 νίας. ὡς περὶ δὲ εἰς τῶ αὐτῶν φορεῖς, ἀστέρας
 φορεῖς δὲ εἰς, οὕτω καὶ εἰς μὴ εἰς ὁ-
 μοία, ἀστέρας μὴ εἰς εἰς. ὡς περὶ πῶ
 σίωον γὰρ τὸ γῆρομένη, εἰς εἰς εἰς τῶν
 ἀστέρων ἀστέρας καὶ πῶν ὡσεὶ δαλόν,
 εἰς πῶν ἀστέρας ἐμβάλοι μίαν. φαίνε-
 ται γὰρ ὁμοίως καὶ ἡ τῶν ἀστέρων ἀσδρομῆ
 τῶν τῶν γὰρ δὲ ἀστέρας πῶν ὡσεὶ τῶ ὕπεκ-
 καύματος ἀστέρας εἰς μῆκος. εἰ δὲ τῶ
 τῶ ἀστέρας μείνει, καὶ μὴ κατὰ μῆκος διελθόν,

Interpr.
 etiam ve-
 tus, ἡμεῖς,
 αὐτῶν δὲ κ.
 al. αὐτῶν π.
 & mox
 συμπυκν-
 ῶσιν.
 γρ. σφάραξ

A Insuper & ratione hoc ipsum patet. nam
 stellæ tametsi maiores minoresve appa-
 rent, attamen per se individua videntur
 esse. Vt igitur si indivisibiles essent, suo
 contactu magnitudinem haudquaquam
 maiorem redderent: sic etiam cum indivi-
 sibles non sint, sed appareant, suo coitu
 ac concursu nihilo maiorem perferre
 molem videbuntur. Quas igitur de ip-
 sis causas diximus, falsas esse, etiam si
 non per plura, at per hæc, abundè per-
 spicuum est.

CAPVT VII.

De cometis, & eorundem diuersitate.

Cum autem de hisce quæ sensui perua
 non sunt, satis esse iuxta rationem de-
 monstratum putemus, si ad id quod fieri
 possit, ea reduxerimus, ex hisce quæ in
 præsentia dicuntur, existimauerit quis-
 piam de hisce maximè ad hunc modum v-
 suenire. Supponimus enim mundi terræ
 circumfusi primam eam omnem partem,
 quæ orbiculari subest latiori, exhalatio-
 nem esse calidam aridamque. Eam autem,
 & insuper aëris, quem suo in sinu fouet ac
 ambit, haud parum circularis latio ac
 motus secum circa terram raptat versat-
 que. At interim dum illa fertur ac mo-
 uetur hoc pacto, quâ forte fortuna fuerit
 bene temperata, sæpe incenditur: ob
 quod & illos sparsorum siderum discursus
 fieri dicimus. Cum igitur ob superiorum
 corporum conuersionem in eiusmodi den-
 sitatem igneam inciderit principium, ne-
 que tam vehementer multum ut conti-
 nuo & diu exurere queat, neque por-
 rò tam debile ut statim extinguatur, sed
 validius, & quod diutiùs possit perman-
 nere; simulque contingat ut subuolent in
 eum locum probè temperata exhalatio,
 aptaque ut incendatur; tum id sidus cri-
 nitum fit, quamcumque figuram sur-
 recta exhalatio contraxerit. Nam si vn-
 dique similis fuerit, cometes, (id est,
 stella crinita, & comarum modo in ver-
 tice hispida) nuncupatur: Sin autem
 oblonga, pogonias (quasi dicas, barba-
 ta, & cui inferiore ex parte in speciem bar-
 bæ longæ promittitur iuba) vocatur. Vt
 autem huiusmodi latio, stellæ latio: sic &
 statio, stellæ statio videtur esse. Idem enim
 propemodum fit, ac si quispiam torrem aut
 paruum ignis principium, in palearum cu-
 mulum acruumque immiserit atque inie-
 cerit. Nam & stellarum discursus huic rei
 persimilis apparet. Citò namque ob suc-
 censæ materiæ accommodantiam in longi-
 tudinem sequela quadam serpit. Itaque si
 id edurarit, nec transeundo emarcuerit,
 qua

quā potissimum parte succensio densetur, lationis profectò initium, excursionis fiet finis. Tale est & crinitum sidus, utpote, quod non aliter quàm stellæ discursus, principium in se finemque habeat. Cùm igitur constitutionis principium in ipso inferiore loco existit, per se cometes apparet. Cùm autem sub aliqua stella aut errantium aut cælo affixarum, motionis opera constiterit exhalatio, tum ex hisce quæpiam fit cometes. Nec enim coma ipsis adhæret stellis. sed sicuti coronæ circa solem ac lunam apparent, sidera ipsa quamuis aliò demigrent, sequentes, vbi aër adeò densatus est, ut hæc affectio sub solis itinere fieri queat, sic & astris ipsis coma seu corona existit. Verum coronali colore ob refractionem insignitur: at comæ colorem quem præferunt in se se habent. Cùm igitur iuxta stellam aliquam talis concretio facta fuerit, cometes eodem quo stella motu ferri videatur, est necesse: cùm verò per se constiterit tum subsidens & relicta videatur. Nam latio mundi, qui circa terram est, agnoscitur eiusmodi. Hoc autem maximè insinuat, cometem non esse perinde ut coronam, refractionem quandam quæ in succensione pura ac nitida ad sidus ipsum, aut, quemadmodum Hippocrates affirmat, ad ipsum solem fiat: quòd & plerumque cometes per se, & sæpius quàm circa stellas quasdam definitas fieri soleat. Sed de aërea hoc est, corona, posterius causam dicemus. Quòd autem ignea sit cometarum constitutio, hinc coniectare licet. Nam si plures fiant, flatus & squalores portendunt. perspicuum enim est eos ideo gigni, quòd eiusmodi secretio redundet in tantum, ut necessariò aër aridior efficiatur, & sublatum humidum copia exhalationis feruidæ adeò discutiat ac dissoluatur, ut non facile consistere ac densari in liquorem possit. Sed de hac item affectione dilucidius sumus dicturi, cùm loquendi de flatibus tempus affuerit. Cùm igitur crebri ac plures apparent, sicuti dicimus, aridus admodum & flatuosus redditur annus. Cùm verò rariores, & magnitudine non perinde insigni conspiciuntur: haudquaquam ex æquo tale quæpiam fieri solet. verum enim vero excessus quidam flatuum vel in duratione vel in magnitudine magna ex parte committitur. Quandoquidem & cùm lapis ille qui apud Ægyptotamos ostenditur, ex aëre cecidit; vento sublatus excidit interdum, comete quoque illis noctibus flagrante.

Tom. I.

A ἡ μάλιστα ἐπέκλωσε τὸ ὑπέκκαυμα, ἄρτι αὐτῆς ἀρχῆς τῆς φορᾶς ἢ τελευτῆς τῆς διαδρομῆς. Ἰσοπέπτος ἔστω κομήτης ὅταν ἀστὴρ ὡς ἀστὴρ διαδρομῆς ἀστέρως, ἔχων ἐν αὐτῷ πέρας καὶ ἀρχήν. ὅταν μὲν οὖν ἐν αὐτῷ ὡς καὶ τὸ πᾶν ἢ ἀρχῆς ἢ συνάσεως ἢ, καὶ ἑαυτὸν φαίνεται κομήτης ὅταν δὲ ὑπὸ τῶν ἀστέρων τινός, ἢ τῶν ἀπλανῶν, ἢ τῶν σπλαγχνῶν, ὑπὸ τῆς κινήσεως σκωπίσῃται ἢ ἀναθυμιάσις, τότε κομήτης γίνεταί τούτων τις. ἔργον πρὸς αὐτοῖς ἢ κόμη γίνεταί τοῖς ἀστροῖς: ἀλλ' ὡς ἀστὴρ αἰ ἀλλω παρὲς τὸ ἥλιον φαίνονται καὶ πλεῖστον περὶ ἀπολλωνίου τοῦ ἡλίου, καὶ ἀστὴρ μὲν ἡλιακοῦ ἀστέρως ἢ πεπεκνωμένος ὁ ἀστὴρ ὡς τε τὸ γινεσθαι τὸ πάθος ὑπὸ πλεῖστον ἡλίου πορεύειν. ἔργον καὶ ἐκ κομῆς τοῖς ἀστροῖς οἷον ἀλλω ἔστι πλεῖστον, ἢ μὲν γίνεταί δι' ἀνάκλασιν, ἰσαύτη πλεῖστον χροῖαν. ἐκ δὲ ἐπ' αὐτῶν τὸ χροῖα φαίνεται ὅταν μὲν οὖν κατ' ἀστέρων γίνεται ἢ ἰσαύτη σύγκρισις, πλεῖστον αὐτῶν ἀνάγκη φαίνεσθαι φορᾶν κινῆσθαι τὸν κομήτην, ὑπὸ φέρεσθαι ὁ ἀστὴρ. ὅταν δὲ συστῇ καὶ αὐτὸν, τότε ὑποληπόμενοι φαίνονται. ἰσαύτη γὰρ ἢ φορᾶ ἢ κόσμος τῶν παρὲς πλεῖστον γινώσκοντο γὰρ μάλιστα μὲν ἢ μὴ εἶναι ἀνάκλασιν ἵνα τὸ κομήτην, ὡς τὸ ἀλλω ἐν ὑπέκκαυμα πικταρῶν, πρὸς αὐτὸν τὸ ἀστέρων γινώσκοντο, ἔστω μὴ ὡς λέγεισιν οἱ παρὲς Ἰπποκράτην, πρὸς τὸ ἥλιον. ὅτι καὶ κατ' ἑαυτὸν γίνεται κομήτης πολλὰ καὶ πλεονάκεις, ἢ παρὲς τὸ ὡρισμένων πλεονάκεις ἀστέρων. παρὲς μὲν οὖν τῆς ἀλλω πλεῖστον αἰτίας * ὑπερὸν ἐροῦμεν. παρὲς δὲ τὸ πυρῶδη πλεῖστον - Lib. 3. c. 2. & 9.

D σασιν αὐτῶν εἶναι, τέκμηριον καὶ νομίζονται, ὅτι σηματοῖσι γινώσκοντο οἱ πλείους πνεύματα ἔστω ἀσχυμοῖς. δηλον γὰρ ὅτι γίνονται, ἀλλ' ὅτι πολλὰ πλεῖστον ἰσαύτην ἐκκρίσιν, ὡς τε ξηρότερον ἀναγκασίον εἶναι τὸ ἀέρος, καὶ ἀσχυρῆσθαι καὶ ἀσχυρῆσθαι τὸ διατμίζον ὑπερὸν πλεῖστον τῆς θερμῆς ἀναθυμιάσεως ὡς τε μὴ συστασθαι ῥαδίως εἰς ὕδωρ. Ἐφέροισιν δὲ ἐροῦμεν καὶ παρὲς τούτων τῶν παθῶν, ὅταν καὶ παρὲς πνεύματων λέγαν ἢ χροῖας. ὅταν μὲν οὖν πυκνοὶ ἔστω πλείους φαίνονται κατὰ τὸν λέγειν, ξηρὸν καὶ πνεύματ' ἀδὲς γίνονται οἱ σιαυτοὶ ἐπιδήλωσ. ὅταν ὅτι ἀσχυρῶτεροι ἔστω ἀσχυρῶτεροι ὅτι μέγεθος, ὁμοίως μὲν ἢ ὅτι τὸ ποιούτων. ἔστω μὲν ἀλλ' ὡς ὅτι ὅταν γίνεταί τις ὑπερβολὴ πνεύματος, ἢ κατ' ἡρόνον, ἢ κατ' ἡμέρας. ἐπεὶ καὶ ὅτε ὁ οἶος Αἰγῶν ποταμοῖς ἔπεσε λίθος ἐκ τῶν ἀέρος, ὑπὸ πνεύματος ἀσχυρῆσθαι ἔπεσε μὲν ἡμέραν ἔτυχε ὅτι καὶ τότε κομήτης ἀστὴρ γινώσκοντο ἀφ' ἐσπεράσθαι.

καὶ περὶ τὸ μέγαν ἀέρος τὸ κομήτιον, ἕνεος
 ἡ δὲ ἄλφειον ἐ βόρειος, καὶ τὸ κύμα δι' ἐνδυ-
 πίων ἐγένετο πνέμεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ κώ-
 πῳ βορέας κατεῖχεν. ἔξω δὲ νότος ἐπνέουσε
 μέγας. ἐπὶ δὲ ἐπ' ἀρχόντος ἐγένετο Νικομά-
 χου Ἀθηνῶσιν ὀλίγας ἡμέρας κομήτης, περὶ
 τὸ ἰσημερινὸν κύκλον, ὅθεν ἀφ' ἐσπέρας ποιη-
 σάμενος πρὸς ἀνατολὴν, ἐφ' ᾧ τὸ περὶ Κόριν-
 θον πνεῦμα ἠνέσθη σιωπέσει. τῆς δὲ μὴ γί-
 νεσθαι πολλοὺς, μηδὲ πολλάκις κομήτας, καὶ
 μάλλον ἐκτὸς τῆς ἑσπερίας ἢ ἐκτὸς, ἀπὸ τῆς ἡ-
 λίου καὶ ἢ τῶν ἀστρον κινήσεως, ἢ μόνον ἐκ-
 κρίνεσθαι τὸ θερμὸν, ἀλλὰ ἐκ ἀφαιρίσεως τὸ
 σιωπίζον. μάλιστα δ' ἀπὸ τῆς πλῆθους
 εἰς πρὸς τὸ γάλακτος ἀφαιρίσεως γίνεσθαι.

Κ Ε Φ Α Λ. η'.

Περὶ τοῦ γάλακτος.

γρ. ἡ δὲ, περὶ
 διαδοίτης
 & π.

Οπως δὲ καὶ ἀφ' ἧν αἰτίαν γίνεται, καὶ
 τί ἐστὶ τὸ γάλα, λέγουσιν ἡ δὲ. περὶ
 διελθῶν δὲ καὶ περὶ τούτου τὰ περὶ τῶν ἀ-
 λων εἰρημνύει περὶ τὸν. τῆς μὲν οὖν καλουμέ-
 νων Πυθαγορείων φασι τίνες ὁδὸν εἶναι τούτου,
 οἱ μὲν τῆς ἐκπεσόντων τίνος ἀστρον, καὶ πρὸς
 λευκότητι ὅτι φαέροντος φθορῶν. οἱ δὲ τὸν
 ἥλιον, τῆς τὸν κύκλον φέρεσθαι ποτὲ φασι.
 ἢ οὖν ἀφ' ὅθεν κεκαύσθαι τὸ τόπον τῆς τῶν, ἢ
 τοιοῦτον ἄλλο πεποιηθῆναι πάρος ὑπὸ τῆς φο-
 ρῆς αὐτῶν. ἀποπὸν δὲ τὸ μὴ σιωπίζον, ὅτι εἴτε
 τῆς ἡ δὲ τὸ ἀπὸ τῆς ἡ δὲ τῶν ζώδιων κύκλον
 οὕτως ἔχον, καὶ μάλλον ἢ τὸν τῆς γάλακτος.
 ἀποπὸν γὰρ ἐν αὐτῷ φέρεσθαι τὰ πλανώ-
 μενα, καὶ οὐχ ὁ ἥλιος μόνος. δήλος δ' ἡμῖν
 ἅπασ ὁ κύκλος. αἰεὶ γὰρ αὐτῷ φαερόν τὸ
 ἡμικύκλιον τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ πεποιηθῶς ἔστιν
 φαίνεται τοιοῦτον. πρὸς εἶναι τὸ σιωπίζον μὲ-
 ριον αὐτῷ περὶ τὸν τῆς γάλακτος κύκλον. οἱ
 δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον, φασὶ
 εἶναι τὸ γάλα λευκῶν ἀστρον τινῶν. τὸ γὰρ
 ἥλιον ὑπὸ πρὸς γὰρ φερόμενον, οὐχ ὅσον
 ἔνια τῶν ἀστρον. ὅσα μὲν οὖν ὁρᾶται ὑπὸ
 αὐτῷ, τούτων μὲν ἢ φαίνεσθαι τὸ φῶς. κα-
 λυπῶν γὰρ ὑπὸ τῆς ἡλίου ἀκτίνων. ὅσοις
 δ' ἀνιφραίνεται ἢ γῆ, ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι
 ὑπὸ τῆς ἡλίου, τὸ τοιούτων οἰκείον φῶς, φα-
 σιν εἶναι τὸ γάλα. φαερόν δὲ, ὅτι καὶ τῆς ἀ-
 δυνάτου τὸ μὲν γὰρ γάλα αἰεὶ τὸ αὐτῷ, ἐν τοῖς αὐ-
 τοῖς ἐστὶν ἀστροῖς. φαίνεται γὰρ μέγιστος ὢν κύκλος.

γρ. φαίεται
 τῆ

A atque circa id temporis quo magnum illud
 crinitum sidus apparuit, sicca fuit hyems &
 aquilonia. Nec non æstus ille maris qui A-
 chaiam inuasit, ob flatuum contrarietatem
 factus est. Nam sinum ipsum aquilo occu-
 parat, & extrâ ingens spirabat aufer. Pra-
 terea Nicomacho Athenis imperante, circa
 æquinoctialem circulum paucis diebus co-
 metes apparuit, exortu suo nequaquam
 vesperi facto. quo adhuc regnante, ventum
 illum qui circa Corinthum debacchatus
 est, factum esse accidit. Cur autem plures
 non fiant cometae, nec sæpe, cûrque extra
 tropicos potius fiant quàm intra, in causa
 est solis astrorumque latio: quæ non modò
 calidum secernit, verumetiam id segregat
 quod consistit. In primis verò causa existit,
 quòd in lactei circuli regionem, maxima
 exhalationum copia congregatur.

C A P. VIII.

De lacteo circulo, Priscorum opiniones.

IAm verò qualiter & quam ob cau-
 sam fiat lac, necnon quid sit, di-
 cendum est. Sed prius quæ ab aliis de
 hoc quoque dicta fuere, percurramus.
 Quidam igitur ex iis quos Pythagoreos
 vocitant, viam esse hanc aiunt. Alii,
 cuiusdam astri de cælo lapsi, iuxta
 cæli conflagrationem, quam sub Phaë-
 thonte ferunt accidisse. Alii, Solis, quem
 per hunc circulum aliquando ferri di-
 cunt. Hunc igitur locum veluti com-
 bustum, aut quampiam aliam id ge-
 nus affectionem passum esse ab eorum
 latione volunt. At illud perabsurdum
 est, non animadvertere, si ea foret cau-
 sa, signiferum quoque, & quidem po-
 tius quàm lactis circulum, haud aliter
 affectum esse oportere. quippe cûm er-
 rones omnes, & non sol duntaxat
 in eo ferantur. Totus autem circulus
 nobis est conspicuus: semper enim
 eius semicirculus nocturno tempore ap-
 paret, sed nihil id genus subisse vide-
 tur, nisi si qua ipsius particula lacteo
 circulo sese applicuerit. Anaxagoras
 verò atque Democritus, lac esse quo-
 rundam siderum lumen asserunt: solem
 enim dum sub terra fertur, ex stellis
 quasdam non aspicere. Quæcumque
 igitur ab sole aspiciuntur, earum lu-
 men non videri: inhiberi enim à so-
 lis radiis. Quibuscumque autem tellus
 ipsa obsistit quominus à sole aspician-
 tur, harum proprium lumen esse lac
 aiunt. Sed quòd impossibile sit, patet.
 nam lac assiduè idem eisdem existit a-
 stris. apparet enim maximus circulus.

Quæ autem stellæ à sole non aspiciuntur, semper diuersæ sunt, propterea quod sol haudquaquam in eodem maneat loco. Oportebat igitur migrante sole, transferri & ipsum lac. nunc verò hoc fieri minimè videmus. At si quemadmodum in caelestium rerum contemplationibus demonstratum est, ita res sese habeat, & solis magnitudo maior sit quàm terræ, & distantia stellarum à terra multiplicato maior sit quàm solis ab eadem: quemadmodum solis à terra quàm lunæ maior est: alicubi non procul à terra turbo ille qui à sole initium sumit, radios committet coniungétque: nec terræ vmbra, quam noctem appellitant, ad astra pertinget; sed solem sidera omnia circumspicere, & eorum nulli terram obsistere necesse est. Est autem præterea de lacte tertia quædam opinio. Quidam enim lac ipsum perinde atque criniticum sidus, esse refractionem nostri aspectus ad solem dicunt. Sed & hoc fieri nequit. Nam si & videns & speculum, & totum id quod conspectui obuiam est, quiescant, in eadem speculi parte eadem visionis portio apparebit. Sin verò speculum & res conspecta in eadem ad id quod videt ac quiescit distantia, sed inter se nec æquè celeriter nec eodem semper intervallo moueantur; fieri profectò non poterit vt eadem visio in eadem speculi parte conspiciatur. At stellæ quæ in lacteo circulo feruntur, & sol quem versùs refraçtio fit, & similiter & ex æquo à nobis distantes, à seipsis autem minimè, manentibus nobis mouentur: interdum siquidem media nocte, interdum diluculo exoritur Delphin: Lactis autem partes eadem in vnaquaque manent. Atqui non oporteret, si lac emphasis atque visio esset, imò ne in eis quidem locis hæc foret affectio. Præterea noctu in aqua & id genus speculis, lac spectantibus apparet. Sed qui fieri potest, vt tum aspectus in aduersum solem versus refrangatur? Patet igitur ex hisce, lacteum circulum neque meantium vllius viam, neque stellarum quæ non videntur, iubar, neque refractionem esse. Hæc autem sola ferè sunt, quæ ad hoc vsque æui ab aliis tradita sunt. Nos verò resumpto quod subiecimus principio, dicamus. Dictum enim est priùs, extremam aëris particulam vim ignis habere, vt aëre motus opera discreto, constitutio secernatur eiusmodi, qualem crinita item sidera esse dicimus. Operæpretium autem est intelligamus, tale quippiam fieri quod in illis, cum ipsa talis secretio haudquaquam per se,

A ὡς δὲ τῆ ἡλίου αἰεὶ ἕτερα παρὰ ἑαυτῶν ὀρώμεθα, ἵνα μὴ ἐν ταῦτα μέρη τὸ πῶ. ἔδδ' οὖν μετὰ τῆ ἡλίου, μάλιστα δὲ τὸ γάλακτος νῦν δὲ φαίνεται τῆτο γινόμενον. πρὸς τοῦτοις, ἐπὶ καθάπερ δεικνύται [νῦν] ἐν τοῖς πρὸ ἀφρολογίαν θεωρήμασιν, ὅπως ἔχει, καὶ τὸ, τε τῆ ἡλίου μέγεθος μείζον ἐστὶν ἢ τὸ γῆ, καὶ τὸ διαστήμα πολλαπλασίως μείζον τῆ ἀφρων πρὸς τὸ γῆ, ἢ τῆ ἡλίου καθάπερ τῆ ἡλίου πρὸς τὸ γῆ ἢ τῆ σελιώης. ὅτι αἰ πόρρω που ἀπὸ τῆ γῆς ὁ κῆνος ὁ ἀπὸ τῆ ἡλίου συμβαδῆτοι τὰς ἀκτῖνας. ὅδ' αἰ ἢ σκία πρὸς τοῖς ἀφροισ εἴη τῆς γῆς, ἢ καλουμένη νῦξ. ἀλλ' ἀνάγκη πόρρω τὸν ἡλιον παρὰ ἄστρα πειροσθῆν, καὶ μήτεν πῶ γῆ ἀπὸ φρεσὶ τῆν αἰτῶν. ἐπὶ δὲ ἐστὶ τείτη τῆς ἀποληψίς πρὸς αἰτῶν. λέγουσι γὰρ τίνες ἀνάκλασιν εἶναι τὸ γάλα τῆ ἡμετέρας ὀφθαλμοῦ πρὸς τὸ ἡλίον, ὡς περὶ τὸ ἀτέρας τὸ κομήτιον ἀδύατον δὲ καὶ τῆτο. εἰ μὲν γὰρ τὸ, τε ὀράν ἠρεμοίη, καὶ τὸ ἐνοπτερον, ἔτ' ὀρώμενον ἀπὸν, αἰ πῶ αἰτῶν σημεῖον τῆ ἐνόπτερον, ὅ αἰτῶν φαίνοιτο μέγεθος τῆ ἐμφάσεως. εἰ δὲ κινεῖτο τὸ ἐνοπτερον, καὶ τὸ ὀρώμενον, αἰ πῶ αἰτῶν μὲν ἀποσῆματι πρὸς τὸ ὀράν ἔτ' ἠρεμοίη, πρὸς δὲ ἡλίου ἢ μήτε ἴσου τῶς, μήτε αἰ πῶ αἰτῶν ἀεὶ διαστήματι, ἀδύατον πῶ αἰτῶν ἐμφασιν ἐπὶ τῆ αἰτῶν εἶναι μέγεθος τῆ ἐνόπτερον. τὰ δὲ αἰ πῶ τῆ γάλακτος κύκλω φερόμενα ἄστρα κινεῖται, καὶ ὁ ἡλιος πρὸς ἐν ἡ αἰτῶν κλάσις, μῆροῖται ἡ αἰτῶν, ἔτ' ὁμοίως καὶ ἴσον πρὸς ἡμᾶς ἀπέχοντα, αἰτῶν δὲ ὅτι ἴσον. ὅτε μὲν γὰρ μέσων νυκτῶν ὁ δελφίς ἀνατέλλει, ὅτε δὲ ἔωθεν, τὰ δὲ μέρη τῆ γάλακτος τὰ αἰτῶν μῆροῖται αἰ ἐκαστῶ. καὶ τοῖς ὅτι ἔδδ', εἰ μὲν ἐμφασίς. ἀλλὰ μὴ ἐν αἰτῶν ἐπὶ τῶ τῆτο τὸ πάθος τοῖς τόποις. ἐπὶ δὲ νυκτῶν αἰ ἕδασι καὶ τοῖς τοῖς ἐνόπτεροις, ὅ μὲν γάλα ἐμφαίνεται θεωροσθῆ. ὅ δὲ πῶ ὄφιν ἀνάκλασθαι πρὸς τὸ ἡλίον, πῶς ἀδύατον; ὅτι μὲν οὖν ὅτε ἔδδ' τῶν πλανητῶν ὁ δελφίος, ὅτε φασὶ ἐστὶ τῶν μὴ ὀρώμενων ἀφρων, οὗτ' ἀνάκλασις, ὅτι τῶν φανεροσθῆ. ἡ δὲ δὲ ταῦτ' ἐστὶ μόνον τὰ γὰρ μέγεθος τῆ νῦν πρὸς ἀδύατον πρὸς τῶν ἄλλων. ἡμεῖς δὲ λέγουμεν ἀνάκλασθαι πῶ ἀποκλειόμενον ἕρως ἡμῶν. εἰρησθαι γὰρ πρὸς τῶν ὅτι τῆ ἕρατον τῆ λεγομένη ἀέρος, ἀδύατον ἔχει πρὸς ὡς τῆ κινήσθαι ἀφροσθῆ τῆ ἀέρος ἀποκρίνεσθαι πῶ τῶ αἰτῶν σῶσαι, οἶα καὶ τοῖς χερμῆας ἀτέρας εἶναι φασθαι. τῶν δὲ δὲ νοῆσαι τὸ γινόμενον, ὅπῃ ἐπὶ ἐκείνων, ὅπῃ μὴ αἰτῶν καὶ αἰτῶν γῆται ἢ τῶ αἰτῶν ἐκκρίσις.

ἀλλ' ὑποτίθεται τῶν ἀέρων ἢ τῶν εἰς δεδεμημένων, ἢ τῶν πλανωμένων. τότε γὰρ οὗτοι φαίνονται κομῆσαι ἀφ' ὧν ὁ πῶς ἀποκατασταθῆναι αὐτῶν τῆ φορῆς, ὡς ἂν ἡλίω πῶς τοιαύτως σύγκρισιν ἀφ' ἧς ἀφ' αὐτῶν αἰάκλασιν πῶς ἄλλω φαίνεσθαι φα-
 μῶν, ὅταν ἔτω τύχη κεκεραμῶος ὁ ἀήρ. ὁ δὲ κατ' ἓνα συμβαίνει τῶν ἀέρων, τῶν δὲ λαβῆν γιγνόμενον πρὸς ὅλον τ' ἕρανόν, ἔτι πῶς ἄνω φο-
 ραὶ ἀπασμῶν ὁλοθῆν γὰρ, καὶ εἴτ' ἢ ἐνὸς ἀέρου κινήσεις αἰάκλας, καὶ πῶς τῶν ἀποδύτων ποιῆν τι
 τοιαύτων, * καὶ ἐκκεπιζῆν. καὶ πρὸς τοῦτοις ἐπι-
 κετ' ὅν τὸ πῶς πυκνότησα, καὶ πλῆθσα, καὶ μέγισα
 * τυγχάνει ὄντα τῶν ἀέρων. ὁ μὲν οὖν τῶν ζώ-
 θῶν τὸ πῶς, δὲ πῶς τῶν ἡλίω φοραὶ καὶ τ' πλα-
 νητῶν, δὲ πῶς πῶς τοιαύτως σύγκρισιν. δὲ πῶς οἱ
 πολλοὶ τῶν κρημνῶν ἐκ τὸς γίνονται τῶν Ἐπι-
 κῶν. ἐπὶ δὲ ἔτε πρὸς τ' ἡλίον, ἔτε πρὸς τ' σε-
 λῶν γίγνεται * κρημνῶν γὰρ τῶν δὲ ἀφ' αὐτῶν
 σιν, ἔτι ὡς τε συζῶσαι τοιαύτως σύγκρισιν.
 ὅσα δ' ὁ κύκλος ἐν ᾧ ὁ γὰρ φαίνεται τοῖς
 ὀρασιν, [ὅ, τε] μέγιστος ὢν τυγχάνει, ἔτι τῆ
 σὴ κείμῶος ἔτος, ὡς τε πολὺ τῶν Ἐπικῶν
 ὑπερβάλλειν. πρὸς δὲ τοῦτοις ἀέρων ὁ τὸ πῶς
 πλήρης ἔστι τῶν τε μεγίστων καὶ λαμπροτά-
 των, καὶ ἐπὶ τῶν ἀπορῶδων κελευμῶων. τῶν δ'
 ἔστι καὶ τοῖς ὀμμασιν ἰδεῖν φανερόν. ὡς τε δὲ
 ταῦτα σὺν ἑαυτῶν ἔτι αἰεὶ ταῦτως πᾶσιν ἀφ' ἑ-
 ζεσθαι πῶς σύγκρισιν. σημεῖον δὲ καὶ γὰρ αὐ-
 τῶν τῶν κύκλου πλῆθον ὁ φῶς ἔστιν ἐν τατέρω
 ἡμικυκλίω ᾧ ὁ δίπλωμα ἔχοντα. ἐν ταῦτα
 γὰρ πλείω καὶ πυκνότερα ἔστιν ἀερα ἢ ἐν τατέ-
 ρω ὡς ἔτι ἐτέρω πῶς αἰάκλας γιγνόμενου ἔ-
 φέγγεις, ἢ δὲ πῶς τῶν ἀέρων φοραὶ. εἰ γὰρ
 ἔν τε ταῦ κύκλω ταῦτως γίνονται ἐν ᾧ τῶν πλῆθσα
 κείται τῶν ἀέρων, καὶ αὐτῶν τῶν κύκλου ἐν ᾧ μά-
 λον φαίνε) καταπεπυκνωσθῆναι καὶ μέγιστον ἔτι πλῆ-
 θον ἀέρων, ταῦτως εἰς ὅσον ὑπολαβῆν οἰκειο-
 τάτην αἰάκλας τῶν πάθος. θεωρεῖσθαι δὲ ὅ-
 τε κύκλος καὶ τὰ ἐν αὐτῶν ἀερα ἐκ τῶν ὑπο-
 γραφῆς. * * τοῖς δὲ ἀπορῶδων κελευμῶ-
 νοις, ἔτω μὲν εἰς πῶς σφαιρῶν ὅσα ἔσαι
 ταῦσαι δὲ ὁ μηδεμίαν ἀφ' ἧς τέλει ἔχον
 φανεραὶ ἕκαστον ἔσιν. εἰς δὲ τ' ἕρανόν ἀνα-
 βλέποισιν ἔστι δὴ ἄλλω. ἐν μόνω γὰρ τῶν
 κύκλων τῶν μεταξὺ πλήρη τῶν ἀέρων
 ἔστιν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀφ' αὐτῶν φανεραὶ.
 ὡς τ' εἴτ' ἔτι πρὸς τῶν φαίνεσθαι κομῆσας ἀπο-
 δεχόμεθα πῶς αἰάκλας ὡς εἰρημῶος μετεώρας,
 καὶ πρὸς τῶν γὰρ κρημνῶν τῶν αὐτῶν ὑποληπτέων ἔ-
 πον ἔχον. ὁ γὰρ ἐκ τῶν πρὸς ἓνα ἔστι πάθος ἢ κρημνῶν.

A sed sub aliqua stella aut caelo af-
 fixa, aut errante, fuerit facta. Tum
 enim eiusmodi cometæ cernuntur,
 propterea quod stellarum lationem se-
 quatur, perinde atque solem, talis
 secretio, in qua per refractionem ap-
 parere coronam dicimus, vbi forte
 fortuna fuerit ita temperatus aër. Quod
 autem circa vnam stellam contingit,
 id circa totum cœlum, superamque
 lationem vniuersam, fieri accipiamus
 oportet. Nam si vnus stellæ motus
 succendere queat, non etiam fuerit
 absurdum, cunctarum lationem tale
 quid committere, ac ignem excitare:
 præsertim in qua cœli parte densissi-
 mæ & plurimæ & maximæ sunt stel-
 læ. Igitur signifer ob solis & erro-
 num lationem, huiusmodi constitu-
 tionem tenuat ac dissoluit. Proinde ple-
 rique cometæ extra tropicos fiunt.
 Præterea neque circa solem, neque
 circa lunam coma fieri solet. Nam
 ocus eiusmodi concretionem discer-
 nunt, quàm vt consistere queat. Ip-
 se autem circulus in quo lac spectan-
 tibus apparet, & maximus est, & ita
 fitus vt positu tropicos haud parum
 excedat. Ad hæc locus ipse maximis
 splendidissimisque stellis & insuper his-
 ce quas sparsas nuncupant, opletus
 est, (quod & oculis cernere licet,) adeo
 vt his de causis assiduè ac semper
 tota hæc coaceruetur concretio.
 Cuius rei signum est. Nam in huius
 circuli parte altera quæ candorem du-
 plicato maiorem præfert, maius lu-
 men est. in hac enim maiores densio-
 resque stellæ sunt, quàm in altera:
 quasi non alia vlla de causa iubar,
 quàm ob stellarum lationem fiat. Nam
 si hoc in circulo fiat, in quo pluri-
 mæ sunt stellæ, & huius ipsius cir-
 culi magis in ea parte quæ multis ac
 magnis stellis diffusa apparet: hanc
 esse causam affectionis familiarissimam
 existimare par est. Sed tum circulum,
 tum stellæ quæ in eo sunt, ex descri-
 ptione contemplemur. Quas autem spar-
 sas vocitant, non licet in pilam ad
 hunc intrudere modum, quod nullam
 vlla vnquam habeat positionem quæ o-
 culo notari possit. id quod in cœlum
 aspectantibus dilucidum est. in hoc e-
 nim circulo solo, quæ inter latera iacent,
 stellis plena sunt eiusmodi. in aliis verò
 circulis, stellis (vt patet) huiusmodi va-
 cant. Quare, si causam cur cometæ
 appareant, quasi mediocriter dictam
 recipiamus: & de lacteo candore haud
 aliter habere sentiendum est. Quæ e-
 nim ibi affectio circa vnam stellam existit,

γρ. ἐκεῖ-
 πῶς αἰετῶ
 ἐ δὲ ἀφ' αὐτῶν,
 δὲ τὸ πῶς κῶ-
 κλην μέγιστος.
 γρ. τυγχάνει-
 σιν
 γρ. κρημνῶν.
 Defidera-
 tur hodie
 Aristote-
 lica ἑπι-
 γραφή. quæ
 variis mo-
 dis effin-
 gunt in-
 terpretes.
 γρ. ἀστέρων
 εἰσὶ.

B
 C
 D
 E